studiu și stabilirea detaliilor, avînd în vedere „caracterul nou" al propunerilor.

Unul din aspectele controversate îl constituie o eventuală sporire a resurselor F.M.I. (prin majorarea cotelor de participare la Fond ale țărilor membre). O serie de țări au susținut că, în timp ce Banca Mondială (al cărei capital s-a hotărît încă de anul trecut să fie practic dublat) ar putea face față cerințelor, F.M.I., însă, nu ar avea de unde, la actualele sale resurse globale, să pună la dispoziție mijloace suficiente pentru încurajarea operațiunilor de reducere a datoriilor. În legătură cu o sporire a resurselor F.M.I., s-au exprimat opoziții, din motive diverse. În ce privește S.U.A., opoziția s-a dovedit a fi în relație mai puternică cu o serie de considerente politice, decît cu rezerve de principiu privind modalitățile de aplicare a „planului Brady". S.U.A. se tem că țările occidentale (în primul rînd Japonia), care se arată gata să contribuie substanțial la constituirea unor fonduri la dispoziția F.M.I. pentru susținerea operațiunilor de reducere a datoriilor, ar folosi tocmai o eventuală modificare a cotelor-părți pentru a-și spori propriile ponderi financiare (și, deci, de vot) în cadrul F.M.I., ceea ce ar afecta capacitatea de control al S.U.A. asupra organizației (Statele Unite dețin, în prezent, 19,14 la sută din voturi, în timp ce Japonia doar 4,53 la sută, ocupînd poziția a 5-a, după Marea Britanie, R.F.G. și Franța). Multe țări în curs de dezvoltare și-au exprimat temerea ca nu cumva o eventuală modificare a cotelor-părți — care s-ar produce în cazul unei sporiri a resurselor F.M.I. și care ar proiecta Japonia, primul creditor internațional în momentul de față, pe poziția a doua în structurile organizației — să se realizeze în dauna ponderii țărilor în curs de dezvoltare (nici măcar 39 la sută) și nu, cum ar fi normal, prin redistribuirea ponderii țărilor occidentale dezvoltate (care, pe ansamblu, și așa, dețin peste 61 la sută).

Potrivit unor cifre neoficiale — făcute cunoscute de „Wall Street Journal" — „planul Brady" ar urma să fie aplicat în cazul a 39 de țări cu o datorie către băncile particulare de peste 340 miliarde dolari și ar avea în vedere o reducere, prin mecanismele de piață, în decurs de trei ani, a circa 20 la sută din această datorie ; mai concret, ar fi vorba de o degrevare de amortismente în valoare de 70 miliarde dolari și, prin consecință, și de o reducere a dobînzilor la datorie de aproape 20 miliarde dolari. Pentru realizarea acestor reduceri s-a calculat că fondurile pe care F.M.I. și Banca Mondială ar trebui să le pună la dispoziție s-ar ridica la 20—25 miliarde dolari. Conturarea unei poziții definitive asupra „planului Brady" și trecerea concretă la negocieri cu țările debitoare, în scopul convenirii la reduceri de datorii, sînt condiționate de către băncile particulare tocmai de precizări asupra sumelor pe care F.M.I. și Banca Mondială ar urma să le pună la dispoziție și asupra modului în care aceste instituții intenționează să se implice și să ofere garanții pentru operațiunile de reduceri de datorii.

Comunicatul Comitetului Interimar al F.M.I. reflectă controversele manifestate prin faptul că, în afara sprijinului acordat inițiativelor vizînd reduceri de datorii și ale serviciului datoriei prin așa-numitele „opțiuni alternative" (de fapt, „mecanismele de piață" anterior menționate), nu include referiri concrete la organizarea, desfășurarea și garantarea operațiunilor implicînd asemenea reduceri, iar în ce privește sporirea resurselor F.M.I. se subliniază că aceasta este luată în considerare, în timp ce o decizie concretă ar urma să fie adoptată mai tîrziu, în perspectiva sesiunii anuale comune (din toamnă) a F.M.I. și Băncii Mondiale.

Pînă atunci, comitetul comun format de cele două organizații va stabili forma participării lor la operațiunile de reducere a datoriilor și serviciului datoriei. Declarații ale unor participanți la reuniuni lasă să se înțeleagă că operațiuni de acest gen se vor putea negocia încă din ultima parte a anului în curs.

dr. Ilie Șerbănescu

În această săptămînă...

Rezultatele alegerilor de deputați populari din U.R.S.S.

După cum transmite agenția „TASS", Comisia electorală centrală a anunțat rezultatele alegerilor de deputați populari din U.R.S.S., care au avut loc la 26 martie în circumscripțiile electorale, precum și în organizațiile obștești, desfășurate cu două săptămîni în urmă.

Au fost aleși 1 958 deputați populari din totalul de 2 250. Dintre aceștia, 17,1 la sută sînt femei, 18,6 la sută muncitori, 11,2 la sută colhoznici, iar 87,6 la sută sînt membri ai P.C.U.S. În organul suprem al puterii de stat au fost aleși cetățeni aparținînd celor 60 de naționalități din U.R.S.S.

Urmează să fie aleși încă 292 deputați, dintre care 160 în circumscripțiile electorale teritoriale, 114 în circumscripțiile electorale național-teritoriale și 18 din partea organizațiilor obștești.

Deputații populari au fost aleși în 590 circumscripții teritoriale. În 46 de circumscripții, în care s-au prezentat mai mult de doi candidați, nici unul nu a fost ales, la 9 aprilie urmînd să aibă loc un nou scrutin. Pe buletine sînt înscrise numele a doi candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi la scrutinul de la 26 martie. Va fi considerat ales, în cel de al doilea tur de scrutin, candidatul care va întruni cel mai mare număr de voturi.

În cele 113 circumscripții electorale la care au participat unul sau doi candidați la mandatul de deputat și nici unul nu a întrunit majoritatea de voturi urmează să fie desemnate și înregistrate noi candidaturi, iar alegerile vor avea loc la 14 mai. Într-o singură circumscripție electorală, rezultatele scrutinului nu au fost validate, ca urmare a faptului că la urne s-au prezentat mai puțin de jumătate dintre alegătorii înscriși pe listele electorale. În această circumscripție, ca și în aceea în care deputatul ales a încetat din viață la 28 martie, vor avea loc noi alegeri.

Au fost aleși deputații în 636 din cele 750 circumscripții electorale național-teritoriale. În 30 de circumscripții scrutinul va fi repetat, iar în 82 vor avea loc noi alegeri. În două circumscripții electorale, comisiile electorale nu au validat rezultatele alegerilor, ca urmare a faptului că au participat mai puțin de jumătate dintre alegătorii înscriși pe liste. Aici vor avea loc, de asemenea, noi alegeri.

Pentru cele 750 de mandate de deputat din partea organizațiilor obștești au candidat 871 de persoane. În cadrul congreselor și conferințelor acestor organizații, ca și la plenarele organelor unionale au fost aleși 732 de deputați. În cinci organizații obștești nu au fost aleși 18 deputați. Potrivit prevederilor legale, în perioada aprilie-mai în aceste organizații vor avea loc noi alegeri, precizează, în încheiere, agenția „TASS".

Simpozion despre problemele Americii Latine

Simpozionul organizat la Atlanta din inițiativa „Centrului Carter", la care au participat numeroși lideri politici din America Latină și S.U.A., a prilejuit recunoașterea unanimă a necesității de a se inaugura o „nouă eră" în relațiile dintre S.U.A. și statele de pe continent, scrie agenția „E.F.E." O atenție deosebită a fost acordată problemei datoriilor externe latino-americane (evaluate la 410 miliarde dolari).

Fostul președinte al S.U.A., Jimmy Carter, — copreședinte al simpozionului, împreună cu fostul președinte Gerald Ford — a declarat că „au fost analizate toate posibilitățile de soluționare a celor mai importante probleme cu care se confruntă regiunea : datoriile externe, criza din America Centrală și combaterea traficului de droguri". El a precizat, în acest sens, că simpozionul a contribuit la plasarea dialogului interamerican „în sfera cooperării și nu a confruntării".

La rîndul său, președintele Venezuelei, Carlos Andres Perez, a afirmat — scrie agenția „E.F.E." — că discuțiile au permis definirea unor acorduri reciproce de cooperare în problemele abordate. Astfel, guvernul american — prin intermediul secretarului de stat James Baker — își va asuma un rol mai hotărît în soluționarea problemei datoriilor externe, iar statele latino-americane vor sprijini o nouă strategie a S.U.A., mai favorabilă soluțiilor diplomatice, față de America Centrală, precum și lupta împotriva traficului de droguri.

Liderii latino-americani și secretarul de stat James Baker au ajuns la un consens asupra importanței definirii „unui plan global" pentru abordarea datoriilor externe, a precizat Carlos Andres Perez.

În cadrul simpozionului a fost analizată și evoluția sistemului interamerican, subliniindu-se necesitatea revitalizării Organizației Statelor Americane (O.S.A.), organism apreciat drept ineficient în prezent. În legătură cu această temă, unii dintre participanți s-au pronunțat pentru revenirea Cubei în O.S.A., iar alții au propus integrarea în organizație a altor state nemembre, cum ar fi Canada, scrie agenția menționată.

BUENOS AIRES

Campanie electorală tensionată

La 14 mai, în Argentina vor avea loc alegeri prezidențiale și legislative. Apropierea importantului moment electoral — cînd, pentru prima dată în ultimele șase decenii, un președinte ales va preda mandatul unui alt președinte ales — agită spiritele și precipită evenimentele, unele dintre ele neașteptate. În acest context, a intervenit, de pildă, săptămîna trecută, demisia întregii „echipe economice" a cabinetului președintelui Raul Alfonsin. Criza economică și problemele financiare recent survenite — ambele avînd ca fundal dificultățile create de datoria externă a țării —, preocupările legate de revoltele militare, pe de o parte, și atacul terorist asupra unei garnizoane a armatei, din ianuarie trecut, pe de altă parte, polarizează atenția cercurilor politice, constituind, în același timp, temele principale ale campaniei electorale.

Ministrul argentinian al economiei, Juan Sourrouille, și-a prezentat, vinerea trecută, „demisia sa irevocabilă" președintelui Raul Alfonsin, părăsind, astfel, un post pe care îl deținea din februarie 1985. L-au urmat, în această decizie, secretarii de stat pentru finanțe (Mario Brodershon), coordonare economică (Adolfo Canitrot) și comerț interior (Carlos Bomwecchi). Așa cum a informat purtătorul de cuvînt prezidențial, demisia s-a datorat „situației politice create" după recentele declarații ale candidatului prezidențial al Uniunii Civice Radicale (U.C.R., la guvern), Eduardo Angeloz. Criticînd politica economică a guvernului și cerînd o „schimbare a strategiei" în acest domeniu, Eduardo Angeloz a declarat că „demisia echipei economice ar putea fi una din soluțiile" în direcția necesarelor modificări în materie.

Evenimentele au intervenit în contextul evoluțiilor economice rapide din ultimele luni, reprezentate, mai ales, de devalorizarea vertiginoasă a monedei naționale (australul) în raport cu dolarul, situație apărută pe fundalul actualului moment electoral. În încercarea de a opri deteriorarea monedei proprii față de cea americană, autoritățile economico-financiare argentiniene au cheltuit o bună parte din rezervele valutare, vînzînd dolari pe piața liberă din țară. S-a urmărit, astfel, ca, prin mecanismele cererii și ofertei, prețul în dolari al australului să fie relativ menținut. În momentul, însă, în care s-a constatat că rezervele s-au redus considerabil, piața a reacționat, manifestîndu-și neîncrederea în austral și, ca urmare, cursul acestuia s-a prăbușit, față de dolar, cu 182 la sută în numai 50 de zile. S-au adăugat la aceasta dificultățile create prin suspendarea, de către Banca Mondială, a livrărilor unor părți din creditele ce urmau a fi vărsate, în aceste luni. Argentinei, decizie — afirmă observatorii — luată în așteptarea rezultatelor alegerilor generale de la 14 mai. Volumul mare al datoriei externe a țării — circa 60 miliarde dolari — crease, totodată, și alte importante probleme economice și financiare, Argentina aflîndu-se deja într-un „moratoriu nedeclarat", cum consideră specialiștii, prin faptul că este întîrziată cu un an plata dobînzilor la sumele datorate.

Calendarul electoral argentinian prevede desfășurarea alegerilor generale la 14 mai, urmînd ca, la 10 decembrie, Raul Alfonsin, actualul șef de stat, să predea prerogativele noului președinte

În condițiile ridicatei datorii externe a țării, guvernul argentinian a lansat, în iunie 1985, primul său program de redresare economică, numit și „Planul austral". Avînd ca principal obiectiv lupta împotriva inflației, programul a inclus o serie de măsuri de austeritate, pe care cercuri ale opoziției — care le-au criticat de la bun început — le-au pus pe seama presiunilor exercitate de Fondul Monetar Internațional (F.M.I.) și Banca Mondială (B.M.), în cadrul renegocierilor privind datoria externă a Argentinei. În baza planului amintit, s-a trecut la înghețarea prețurilor și salariilor, obținîndu-se, într-adevăr, o reducere importantă a procesului inflaționist. Ritmul scăzut al inflației și prețurile stabile au dus, în schimb, la o creștere a consumului, ceea ce a generat o nouă spirală inflaționistă. Programul economic a fost, în consecință, modificat, iar, sub denumirea de „Planul de primăvară", adoptat în august 1988, s-a introdus, între altele, controlul asupra diferitelor rate de schimb ale dolarului de către Banca Centrală argentiniană. Puternicele cercuri financiare interne, în dezacord cu asemenea decizie, și-au intensificat, însă, presiunile monetare, cumpărînd, numai în prima săptămînă a lunii februarie a.c., peste 500 milioane de dolari de la amintita bancă și amenințînd, astfel, rezervele sale valutare. Jumătate din volumul acestora fusese deja folosit de către stat pentru stăvilirea inflației și menținerea valorii australului în raport cu dolarul.

Devalorizarea puternică a australului și creșterea, cu circa 15 la sută, a prețurilor, în luna martie, a dus la înăsprirea criticilor — atît din partea opoziției, cît și a radicalilor, aflați la guvern, din motive, desigur, diferite. În timp ce grupările de opoziție au avertizat asupra „lipsei de viabilitate" a unor programe de austeritate impuse de F.M.I.—B.M. (de altfel, amintita suspendare a livrării de fonduri de către Banca Mondială a fost motivată de președintele acesteia, Barber Conable, și ca o urmare a „nerespectării", de către Argentina, a unor condiții impuse în ce privește dezvoltarea economiei), radicalii s-au temut, mai curînd, de efectele nefavorabile pe care actuala criză economică le poate avea asupra succesului în alegeri al candidaților lor. Menținerea titularului economiei — apreciau observatorii, după demisia acestuia — amenința perspectiva electorală a lui Eduardo Angeloz, candidatul prezidențial al U.C.R., plasat de sondajele de opinie pe un loc secund în preferințele electoratului, după reprezentantul Partidului Justițialist (peronist), Carlos Menem.

Referindu-se, recent, la situația de criză a economiei, președintele Raul Alfonsin a subliniat impactul considerabil al datoriei externe asupra țării, în condițiile unei noi creșteri a ratei dobînzilor („care ne-au adus pierderi de un miliard de dolari anual") și a scăderii prețurilor, pe piața mondială, la produsele agroalimentare, prioritare în exportul argentinian. Chiar în această conjunctură, a arătat, însă, șeful statului, în țară s-a menținut „pacea socială" și a fost evitată hiperinflația. Relevînd că Argentina a negociat cu băncile occidentale creditoare „fără stridențe și provocări", Raul Alfonsin a subliniat, totuși, că o abordare realistă, politică a problemei datoriei externe implică mai multă flexibi-

În această săptămînă...

Renunțare

Liderul iranian, aiatolahul Khomeiny, a acceptat renunțarea, de către Montazeri, la funcția de viitor conducător spiritual al țării — informează agenția „IRNA". Potrivit postului de radio Teheran, Montazeri și-a prezentat demisia într-o scrisoare adresată lui Khomeiny, în care arăta că a primit, la 26 martie, mesajul acestuia, și își exprima mulțumirile pentru instrucțiunile primite. (Montazeri fusese desemnat succesor spiritual al lui Khomeiny de către Consiliul experților, organism special, alcătuit din 80 de membri, însărcinat să-l aleagă pe viitorul conducător al țării).

„Încă de la început m-am opus acestei hotărîri și am comunicat în scris Consiliului că această alegere nu este potrivită", se spune în scrisoarea în care Montazeri afirmă că nu este pregătit să devină succesor al lui Khomeiny.

Aiatolahul Khomeiny a acceptat demisia și, într-o scrisoare de răspuns, i-a mulțumit lui Montazeri pentru hotărîrea luată. Khomeiny a subliniat că, întocmai ca și Montazeri, el s-a opus de la început deciziei Consiliului de experți, dar nu a vrut să intervină în hotărîrea lor legală.

lităţe şi o contribuţie sporită a respectivelor cercuri la identificarea unor soluţii care să nu afecteze dreptul la dezvoltare al ţărilor debitoare. Ca şi alte oficialităţi latino-americane, şeful statului argentinian a atras atenţia asupra consecinţelor pe care presiunile economice şi lipsa dezvoltării le pot avea asupra consolidării proceselor democratice de pe continent.

Este contextul în care Raul Alfonsin — instalat la conducerea statului în 1983, după aproape opt ani de regim militar — a arătat că principala realizare a guvernului său constă în „crearea bazelor pentru o democraţie stabilă în ţară". „Azi, a declarat preşedintele, ni se pare perfect firesc că un guvern îşi încheie mandatul constituţional, că nu există stare de asediu şi diverse alte restricţii. Aceasta este, în prezent, Argentina, cea la care au visat mai multe generaţii, cea care, în 1983, a votat pentru viaţă şi care, acum, se pregăteşte să se exprime liber asupra noii conduceri pe care o va alege". Aprecierile sale sînt, între altele, considerate de observatori şi ca o aluzie la depăşirea, de către guvern, a momentelor dificile reprezentate de cele trei revolte militare care au avut loc în 1987—1988 (ultima, în decembrie trecut). Raporturile între civili şi militari — după anii ultimului regim de facto, cînd, în virtutea aşa-numitei „lupte antisubversive", au fost comise „excese" soldate cu circa zece mii de persoane dispărute — constituie încă un subiect delicat, chiar dacă tensiunile au fost mult aplanate. Pe de altă parte, atacul terorist, de la 23 ianuarie a.c., asupra regimentului militar de infanterie de la Tablada, a ridicat o altă problemă, cea a violenţei politice, ca formă de manifestare a resentimentelor faţă de amintitele „excese" (deşi principalii răspunzători de asemenea acte au fost aduşi în faţa justiţiei şi pedepsiţi). Ca urmare a acestui atac, a fost luată decizia formării Consiliului Securităţii Naţionale (Cosena), condus de şeful statului şi din componenţa căruia fac parte şefii celor trei armate. A fost creat, de asemenea, un comitet operativ al Cosena şi elaborat proiectul legii asupra securităţii interne. Urmînd a intra în dezbaterea Congresului (parlamentul) după alegeri, proiectul de lege vizează combaterea şi prevenirea terorismului şi a violenţei politice, propunînd, în acest scop, acordarea unor atribuţii suplimentare forţelor armate şi de poliţie, ceea ce stîrneşte aprinse controverse în actuala campanie electorală.

Pe măsură ce alegerile se apropie, atmosfera este, în mod firesc, tot mai vie, marcată de precizări de poziţii şi platforme electorale. Principala dispută se desfăşoară între radicali şi peronişti, angajaţi, fiecare, în a cîştiga o sporită audienţă, pe fundalul unui număr mare al celor indecişi (peste 30 la sută, afirmă sondajele de opinie). În diversele discursuri electorale sînt trecute în revistă problemele interne, cu precădere cele economice. De precizat că, după recentele demisii, şeful statului argentinian l-a numit, ca nou titular al portofoliului economiei, pe Juan Carlos Pugliese, 74 de ani, preşedinte, din 1983, al Camerei Deputaţilor. Acesta a mai ocupat respectiva funcţie între anii 1963—1966, într-un alt guvern radical, condus de preşedintele Arturo Illia, înlăturat printr-o lovitură de stat militară. „Respectat de prieteni, dar şi de adversari, Juan Carlos Pugliese, comentează agenţia «EFE», va trebui să recompună echipa economică a guvernului şi să elaboreze o strategie de urgenţă, dat fiind timpul scurt pînă la alegeri".

Anca Voican

HAVANA

Vizita lui Mihail Gorbaciov

La 2 aprilie, Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a început o vizită oficială de prietenie în Cuba.

În drum spre Havana, Mihail Gorbaciov a făcut o escală în Irlanda, unde, pe aeroportul Shannon, a avut loc o întîlnire cu primul ministru al acestei ţări, Charles Haughey. În cursul convorbirii, relevă agenţia „TASS", au fost abordate probleme ale dezarmării nucleare şi convenţionale în Europa, căile reglementării conflictelor regionale, inclusiv din Orientul Mijlociu, perspectivele relaţiilor Est-Vest. În legătură cu toate aceste probleme, a fost evidenţiată concordanţa sau ampla similitudine a poziţiilor Uniunii Sovietice şi Republicii Irlanda. Primul ministru Charles Haughey a menţionat că Irlanda, în calitate de membru al C.E.E., participă activ la elaborarea politicii acesteia şi face tot ce depinde de ea pentru a accelera ritmurile dezarmării şi a contribui la extinderea dialogului dintre C.E.E. şi C.A.E.R. Ne pronunţăm împotriva cursei înarmărilor, a arătat primul ministru irlandez, nu numai pentru că aceasta constituie o serioasă ameninţare la adresa păcii, ci şi pentru că reprezintă o irosire iraţională de resurse, care pot fi folosite pentru soluţionarea problemelor stringente cu care se confruntă omenirea, în special pentru a ajuta la progresul ţărilor în curs de dezvoltare. Mihail Gorbaciov — scria agenţia „TASS" — a fost întru totul de acord cu o asemenea apreciere, subliniind că şi Uniunea Sovietică concepe într-o unitate organică problemele dezarmării şi dezvoltării.

A fost, de asemenea, efectuat un schimb de păreri în legătură cu perspectivele evoluţiei raporturilor general-europene. Primul ministru al Irlandei şi-a exprimat speranţa că procesul general-european va fi continuat cu fermitate, atît pe planul consolidării securităţii, cît şi al dezvoltării unei cooperări economice reciproc-avantajoase.

Noi sîntem europeni, a arătat, la rîndul său, Mihail Gorbaciov, şi privim Europa ca pe un continent ce se întinde de la Atlantic la Urali. După părerea noastră, procesul european nu poate avea succes fără participarea tuturor statelor europene, a S.U.A. şi Canadei. Trebuie să fim realişti, altfel acesta nu va fi un proces politic fructuos. Este necesar să luăm în considerare existenţa statelor cu sisteme sociale diferite şi să edificăm întreaga politică în aşa fel încît să accentuăm elementele pozitive, reciproc avantajoase, şi să diminuăm confruntarea militară, tendinţele negative.

În după-amiaza zilei de 2 aprilie, Mihail Gorbaciov a sosit la Havana, în cadrul primei sale vizite în Cuba şi, în acelaşi timp, într-o ţară a Americii Latine. La sosirea pe aeroport, oaspetele sovietic a fost întîmpinat de Fidel Castro, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cuba, preşedintele Consiliului de Stat şi Consiliului de Miniştri din Cuba. Intrevederile oficiale, care au debutat la 3 martie, au reprezentat un nou prilej de schimb de opinii între cei doi şefi de partid şi de stat, după cele trei întîlniri anterioare de la Moscova, din 1986 şi 1987.

Convorbirile oficiale la nivel înalt sovieto—cubaneze s-au desfăşurat în Palatul Revoluţiei, din Havana, sediul Comitetului Central al Partidului Comunist din Cuba şi al Consiliului de Stat. În atenţia celor doi preşedinţi s-au aflat, scrie agenţia „Prensa Latina", stadiul şi perspectivele relaţiilor bilaterale pe multiple planuri dintre cele două state, evoluţiile complexe din sfera vieţii internaţionale, ca şi o serie de alte aspecte, abordate în cadrul unei agende deschise a problemelor în dezbatere. Prima rundă a convorbirilor oficiale, care a avut loc în dimineaţa zilei de luni, a prilejuit — a arătat purtătorul de cuvînt sovietic Ghennadi Gherasimov — o informare reciprocă asupra construcţiei socialiste din cele două ţări, ca şi un schimb de opinii privind viaţa internaţională. A fost abordată, astfel, problematica generală a poverii datoriei externe asupra creşterii economice şi progresului din ţările în curs de dezvoltare şi, în acest cadru, examinată situaţia specifică de pe continentul latino-american. De asemenea, a arătat purtătorul de cuvînt sovietic, în contextul analizei evoluţiilor de pe plan mondial, a fost evocat rolul pozitiv al Cubei în reglementarea problemelor din Africa australă. În atenţia interlocutorilor s-a aflat, totodată, pericolul pe care îl reprezintă, pe plan mondial, traficul de droguri, flagel ce ameninţă numeroase state ale lumii, între care cele din America Latină, şi care impune măsuri de combatere şi prevenire la nivel internaţional. Sub acest aspect, a precizat Ghennadi Gherasimov, partea sovietică s-a arătat dispusă să participe la un program internaţional de luptă împotriva drogurilor.

În cadrul vizitei oficiale de prietenie în Cuba, Mihail Gorbaciov, însoţit de Fidel Castro, a depus, luni, o coroană de flori la monumentul eroului naţional cubanez Jose Marti, ridicat în Piaţa Revoluţiei din Havana. De asemenea, a fost vizitat complexul expoziţional al realizărilor economice şi tehnico-ştiinţifice „Expo-Cuba". Marţi (la închiderea ediţiei revistei noastre), Mihail Gorbaciov a rostit un discurs în cadrul unei reuniuni a Adunării Naţionale a Puterii Populare din Cuba, care s-a desfăşurat la Palatul Convenţiilor din Havana.

În cursul întîlnirilor şi convorbirilor desfăşurate la Havana, Mihail Gorbaciov şi Fidel Castro — arată agenţia „TASS" — s-au informat reciproc asupra dezvoltării celor două ţări şi sarcinilor aflate în faţa partidelor lor comuniste. A fost evidenţiată necesitatea valorificării cît mai depline a diverselor forme ale dezvoltării socialiste. Un loc important a fost rezervat examinării situaţiei internaţionale actuale. S-a subliniat că, în prezent, există posibilităţi reale pentru angajarea relaţiilor internaţionale pe calea dezarmării, dezvoltării, soluţionării în comun a problemelor globale ale contemporaneităţii. O atenţie deosebită a fost acordată reglementării conflictelor regionale, exprimîndu-se satisfacţia în legătură cu perspectivele încetării agresiunii împotriva Angolei şi cu proclamarea independenţei Namibiei. Părţile au examinat evoluţia situaţiei din America Centrală, relevînd că problemele acute care au apărut aici nu pot fi soluţionate prin mijloace militare.

A. V.

BEIRUT

Un război fără sfîrșit...

Cu cîtva timp în urmă, un publicist britanic își intitula cartea sa dedicată conflictului din Liban, „Războiul de o mie de ani", sugerînd perpetuarea la nesfîrșit a cumplitelor confruntări armate ce însîngerează, aproape fără întrerupere, din 1975, pămîntul acestei țări. Desfășurarea ulterioară a apariției lucrării amintite a consemnat, din păcate, continuarea și accentuarea tragediei libaneze, în pofida eforturilor întreprinse, din toate direcțiile, pentru a se găsi modalități viabile în vederea încetării măcelului fratricid și a distrugerilor pe scară largă, care au transformat, pe parcursul conflictului, o țară înfloritoare într-o adevărată ruină din toate punctele de vedere. Știrile ce ne parvin, în aceste zile, din capitala libaneză, relatează cu lux de amănunte, despre noua încleștare dramatică, declanșată cu trei săptămîni în urmă, considerînd-o ca fiind una din cele mai nimicitoare din cursul ultimilor ani.

Peste două mii de proiecțile de artilerie, inclusiv rachete sol-sol de aproape o jumătate de tonă, căzute, în decurs de șase ore, peste cartiere de locuit ; mai multe reședințe diplomatice lovite de proiectile ; portul maritim Beirut și aeroportul internațional al capitalei libaneze scoase din activitate, datorită intensității bombardamentelor ; reședința oficială a șefului statului (care lipsește din septembrie 1988, cînd a încetat mandatul președintelui de pînă atunci al republicii) și clădirea ministerului apărării, grav avariate de obuze ; 115 morți și 425 răniți pînă la sfîrșitul săptămînii trecute, după un bilanț incomplet, făcut cunoscut de poliție ; zeci de mii de locuitori nevoiți să-și părăsească casele și să se refugieze precipitat, unde vedeau cu ochii — iată numai cîteva aspecte ale tragediei trăite în aceste zile de libanezi.

„Mi s-a părut că era sfîrșitul lumii, un cutremur nimicitor sau explozia unei bombe atomice", declara un locuitor al orașului, exprimîndu-și senzația avută în momentul cînd, în suburbia Dora, din nord-estul Beirutului, a sărit în aer, la 30 martie, un depozit conținînd 1,2 milioane litri de gaz butan, care a făcut să se ridice, spre cer, o coloană de flăcări și fum înaltă de 500 de metri. Teribila explozie, ce a spart geamurile pe o rază de 5 km, a fost puternic auzită pînă la Saida, port situat la 45 km sud de Beirut. Cu două zile înainte, fuseseră incendiate de proiectile, tot în zona Dora, depozite petroliere conținînd 8 milioane litri de produse petroliere.

Lipsa de gaze menajere, de combustibil pentru autovehicule și de curent electric, în urma avariilor produse de bombardamente centralei termice de la Jamhur (10 km est de Beirut), au condus la asfixierea, pur și simplu, a capitalei libaneze, care trăiește astăzi, în întregul ei, unul din cele mai grele momente de pe parcursul conflictului intern.

Duelurile distrugătoare de artilerie și luptele de pe linia ce împarte în două zone adverse Beirutul au ca principali protagoniști — după cum am mai scris în numerele anterioare ale revistei noastre — brigăzile cu componență creștină ale armatei statale, sprijinite de „Forțele libaneze" (milițiile unificate ale grupărilor politice creștine de dreapta), de o parte, și milițiile forțelor politice șiite și druze, secondate de brigăzile cu componență musulmană ale aceleiași armate statale, de altă parte. Confruntările armate s-au extins, în ultimele zile, și în alte puncte ale teritoriului libanez, în zona orașului Batrun, pe litoralul mediteranean, la 50 km nord de capitală, în podișul Bekaa, dincolo de versanții estici ai munților Liban, în Metn și Kessruan, regiuni muntoase, cu populație creștină, din apropierea Beirutului.

Situația se prezintă cu atît mai gravă, în momentul de față, cu urmare a declarațiilor inamicale și chiar amenințătoare ale generalului Aoun — comandant-șef al armatei libaneze (cu componența creștină) și prim-ministru al guvernului militar creștin (contestat de forțele politice adverse) — la adresa trupelor siriene aflate pe teritoriul libanez. Este de reamintit că, în Liban, se află circa 30 000 de militari sirieni aparținînd „Forței arabe de descurajare", instalată acolo, în 1976, în virtutea unei decizii a Ligii Arabe, cu sarcina de a sprijini încetarea conflictului intern. Aceste trupe siriene controlează, conform înțelegerilor survenite, circa două treimi din teritoriul libanez (mai puțin zonele locuite de populația creștină din Beirutul de est și din regiunea muntoasă de la nord de capitală). În cursul confruntării din ultimele trei săptămîni, artileria generalului Aoun a lovit unele poziții siriene, inclusiv în perimetrul aeroportului internațional, acestea ripostînd, după cît se pare, la rîndul lor.

Confruntările dramatice din ultimul timp, considerate, de observatorii politici, extrem de periculoase nu numai pentru Liban, dar și pentru ansamblul situației din regiune, au produs vii reacții, pe plan larg, de la Liga Arabă și pînă la O.N.U., înregistrîndu-se o serie de luări de poziții și contacte politico-diplomatice menite să ajute la calmarea climatului din țara respectivă. Consiliul de Securitate al Organizației mondiale a adresat, zilele trecute, un apel la încetarea imediată a luptelor, în timp ce, la Damasc, urma să sosească ministrul afacerilor externe al Kuweitului și secretarul general al Ligii Arabe pentru a încerca o reconciliere între părțile aflate în conflict. La Beirut, însă, începutul acestei săptămîni era marcat de noi bombardamente de artilerie, înregistrîndu-se alți morți și răniți, distrugeri de clădiri, panică și exod de populație.

Duelurile de artilerie și atacurile cu rachete din capitala libaneză au cauzat numeroase victime în rîndurile populației și s-au soldat cu importante pagube materiale

O ultimă știre anunță că șeful guvernului civil libanez, Selim Al Hoss, a lansat un apel în care propune, implicit, ca atît el, cît și generalul Michel Aoun (șeful guvernului militar creștin) să demisioneze simultan. „Dacă noi doi am ajuns să reprezentăm o amenințare pentru unitatea și existența Libanului, țara și poporul nostru trebuie să fie cruțate de această amenințare", a declarat Al Hoss în mesajul său.

Crăciun Ionescu

În această săptămînă...

Realegere

Chedli Klibi a fost reales, la 28 martie, în funcția de secretar general al Ligii Arabe, pentru un al treilea mandat de cinci ani. Realegerea lui Klibi a fost hotărîtă în unanimitate de către cei 21 membri ai Ligii, reuniți la Tunis pentru sesiunea de primăvară a Consiliului Ministerial al organizației.

(Klibi — amintesc, cu această ocazie, comentatorii — a fost ales secretar general al Ligii Arabe în 1979, după excluderea Egiptului din Ligă și transferarea sediului organizației de la Cairo la Tunis, în urma semnării tratatului de pace israeliano-egiptean de la Camp David. Carta Ligii stipulează că sediul său este la Cairo. Egiptul nu a fost încă reprimit în Liga Arabă, dar și-a reluat locul în unele dintre instituțiile acestui organism. Un nou sediu al Ligii se află în construcție la Tunis, iar lucrările urmează să se încheie în 1990).

În discursul său program adresat reprezentanților celor 21 de țări membre ale Ligii, Klibi a evocat, în termeni diplomatici, temerile și criticile unor state arabe la adresa organizației, creată în 1945 și al cărei statut nu a fost modificat niciodată de atunci. El a subliniat necesitatea ca Liga Arabă „să procedeze la o evaluare a activității desfășurate, să definească domeniile ce impun amendamente și restructurări, precum și pe cele care ar trebui consolidate, dezvoltate și scoase în evidență". Anul trecut — relevă observatorii — a fost creată o comisie însărcinată cu reformele instituționale.

Referindu-se la crearea de organizații regionale — cum ar fi Consiliul de Cooperare al Golfului, Uniunea Maghre-

AJACCIO

Primăvară fierbinte în „insula lui Napoleon"

Sindicatele funcționarilor corsicani au intrat în cea de a șaptea săptămînă de grevă, în timp ce dialogul cu autoritățile de la Paris continuă să se afle în impas. Unul din cele 95 de departamente franceze, Corsica — insulă mediteraneană cu o suprafață de 8 681 kilometri pătrați și o populație de 250 000 de locuitori, situată la 160 kilometri de țărmul sudic al Franței — înregistrează o cotă de inflație substanțial mai mare decît cea de pe teritoriul continental.

La începutul lunii martie, canalele de televiziune „Antenne 2" distribuiau un „spot" publicitar al Agenției regionale de turism, intitulat „Corsica — cel mai apropiat pămînt al întîlnirilor". Duminică 19 martie, în timp ce în Franța și în „teritoriile de peste mări" se desfășura cel de-al doilea tur al municipalelor, „Antenne 2" și-a întrerupt reclamele îndemnîndu-i pe francezii de pe continent să-și petreacă vacanța de primăvară pe „insula lui Napoleon". Brusc, acest „apropiat pămînt al întîlnirilor" se închidea în sine însuși, revoltîndu-se împotriva guvernului de la Paris. În acea zi, protestului celor 21 000 de funcționari corsicani, aflați în grevă de patru săptămîni, li s-a alăturat majoritatea populației. Pe aeroportul de la Campo del Oro, cu pistele de aterizare desfășurate pe țărmurile golfului Ajaccio, personalul de zbor și-a încetat lucrul, traficul aerian fiind întrerupt. La fel s-a întîmplat și pe aeroporturile din Bastia sau Calvi. În porturi, marinarii nu s-au mai îmbarcat pe vapoare, docherii n-au mai descărat mărfurile pe chei, pescarii n-au mai plecat în larg, barînd radele cu bărcile legate în lanț. Feriboturile și cargourile au rămas ancorate în larg sau blocate în rade. Surprinși pe insulă, turiștii, ce ascultaseră de îndemnul „spot"-ului publicitar (între 2 000 și 3 000 de persoane), negociau un loc în rarele avioane-taxi ce spărseseră blocada. „În sfîrșit, problema corsicană a fost pusă!" — exclama Bernard Trojani, lider al Sindicatului Muncitorilor Corsicani (STC). Și adăuga : „Funcționari, agricultori, muncitori, marinari, comercianți, pescari, absolut toate categoriile sociale au ieșit în stradă".

Totul a pornit de la revendicarea — devenită clasică pe insulă — a creșterii puterii de cumpărare, ca urmare a costului ridicat al vieții în Corsica. Potrivit revistei „Quarantaine", care citează surse oficiale, viața este mai scumpă la Bastia și Ajaccio ca la Paris : prețurile sînt cu 33 la sută mai mari la legume, cu 21 la sută la pîine etc. Drept compensație, sindicatele reclamă — din... 1949 — o „primă de insularitate". Toamna trecută, lucrătorii de la serviciile poștale au declanșat o grevă de cinci săptămîni, fără rezultate concrete : prefectul regiunii a declarat problema „reală" și a promis să-i caute soluții. În ianuarie, a fost însă schimbat. Între timp, funcționarii de la organismele sociale au obținut, teoretic, prima solicitată. Nu lipsea decît acordul ministrului cu problemele sociale, Claude Evin. Dar — constata revista citată — „Claude Evin a rămas mut". Drept urmare, la începutul lunii martie, au intrat în grevă, alături de lucrătorii de la P.T.T., toți funcționarii publici, reclamînd o „primă de insularitate" de o mie de franci lunar.

În timp ce insula era total paralizată, premierul Michel Rocard primea o delegație formată din opt deputați corsicani, care s-au deplasat la Paris cu un avion... particular. După întîlnire, executivul dădea publicității un comunicat în care, după ce declara că „o revenire la normalitate este indispensabilă", oferea soluția unei „concertări în profunzime" asupra a patru aspecte : analizarea formării prețurilor și mecanismului concurenței pe insulă, situația instituțiilor publice, reforma fiscală și ajutoarele destinate de stat pentru a „remedia situația geografică". Propunerile lui Rocard au fost primite cu scepticism de deputați și au fost respinse de sindicate, care au reclamat „măsuri imediate", considerînd planul avansat de guvern drept o „sfidare". Cele trei mari centrale sindicale corsicane — CGT (comunistă), FO (independentă) și STC (de tendință naționalistă) au convocat imediat manifestații în principalele orașe — Ajaccio și Bastia — pentru a forța o soluționare a problemelor.

Ciocniri au loc, luni 20 martie, între poliție și manifestanți : 20 de răniți. Parisul trimite la fața locului întăriri : peste o mie de polițiști și jandarmi. Presiunea crește odată cu „aderarea" la protest a diverselor organizații extremiste clandestine, care, de douăzeci de ani, practică atentate, în special contra centrelor și bunurilor statului sau a proprietăților francezilor de pe continent. Organizația clandestină cea mai activă, Frontul Național de Eliberare Corsican (FNLC), creat în 1976, s-a manifestat, pentru prima oară, printr-un atentat contra unui „Boeing 707" de pe aeroportul din Ajaccio, în ajunul unei vizite pe insulă a premierului francez de la vremea aceea, Pierre Messmer. De atunci, FNLC a săvîrșit treizeci de atentate, soldate cu moartea a șapte persoane, între care civili și polițiști.

Pe de altă parte, conflictul este folosit de partidele dreptei tradiționale, care, din opoziție, reclamă „măsuri imediate" din partea guvernului de la Paris. Președintele regiunii, Jean-Paul de Rocca Serra (din coaliția neo-gaullistă Adunarea pentru Republică — R.P.R.), și-a manifestat, în parlamentul corsican, nemulțumirea față de ofertele guvernamentale, considerînd drept „legitime" revendicările funcționarilor, cărora — a declarat el — primul ministru „le-a dat doar răspunsuri conjuncturale și nu structurale".

Deși, duminică 2 aprilie, legăturile navale și aeriene dintre insulă și continent fuseseră parțial reluate, situația din Corsica rămîne, în continuare, tensionată. Unii observatori parizieni („La Quarantaine") avansează ideea apariției, după douăzeci de ani, a unui „nou Mai '68, în manieră corsicană"...

Rodica Dumitrescu

---

bului Arab sau Consiliul Arab de Cooperare —, Klibi a considerat că nu trebuie să „existe temeri" în urma apariției acestora, ci, dimpotrivă, trebuie să se acționeze astfel încît ele „să fie utile, definindu-se rolul lor în raport cu Liga Arabă".

Raport

Nu există dovezi sigure că o putere străină ar fi fost implicată în organizarea asasinării Indirei Ghandi (la 31 octombrie 1984), dar există indicii serioase cu privire la implicarea, în acest atentat, a unor servicii străine interesate în destabilizarea Indiei — se arată într-un raport prezentat Parlamentului indian, raport citat de agenția „Taniug".

Raportul, elaborat de așa-numita „comisie Thakkar", susține că asasinatul ar fi putut fi evitat dacă oficialitățile însărcinate cu asigurarea securității premierului și-ar fi îndeplinit sarcina în mod corespunzător. Potrivit raportului, există indicii serioase că R.K. Dhawan, consilier special al premierului indian, ar fi fost implicat în complotul care a dus la asasinat. Dhawan a fost cel care — în numele Indirei Ghandi — a revocat, la 19 iunie 1984, decizia, adoptată cu nouă zile înainte, privind înlăturarea sikșilor din garda ei personală. Decizia respectivă fusese adoptată ca urmare a faptului că atacul trupelor guvernamentale împotriva Templului de aur din Amritsar (Punjab) rănise profund sentimentele membrilor comunității sikșilor.

Potrivit raportului, în ziua crimei, cei doi asasini și-au schimbat programul de gardă, dar nimieni nu a observat acest lucru.

Comisia Thakkar citează, de asemenea, un raport al corespondentului BBC, Mark Tully, potrivit căruia „un membru al personalului Indirei Ghandi a garantat pentru unul dintre asasini, Beant Singh, atunci cînd acesta a fost angajat în garda personală a premierului". Tully a refuzat să dezvăluie identitatea celui implicat, dar judecătorul Thakkar i-a sfătuit pe anchetatori să acorde o atenție specială acestui amănunt.

Un raport elaborat de un grup separat de anchetatori, prezentat de asemenea Parlamentului indian, susține, însă, că Dhawan nu a avut nici o legătură cu uciderea Indirei Gandhi, în al cărei serviciu s-a aflat timp de peste 20 de ani.

Ministrul indian al afacerilor interne, Buta Singh, i-a informat pe deputați că, timp de patru ani, ancheta a căutat să stabilească dacă existase un complot mai larg vizînd asasinarea Indirei Gandhi. El nu a răspuns acestei întrebări, dar a afirmat că ancheta a luat sfîrșit și că „vor fi luate măsurile adecvate" împotriva participanților la complot.

R.S.F. IUGOSLAVIA

Agenția „Taniug" despre incidentele din Kosovo

De mai multă vreme, mijloacele de informare din R.S.F.I. relatează despre tensiunile din Kosovo, ca și despre eforturile depuse de autoritățile federale, republicane și locale în vederea normalizării situației, a asigurării unui climat de liniște și a condițiilor normale de viață și muncă pentru toți cetățenii din această provincie autonomă, aflată în componența R.S. Serbia.

În pofida tuturor strădaniilor, relata agenția „Taniug", demonstrațiile ostile ale naționaliștilor și separatiștilor albanezi la adresa ordinii constituționale au crescut în amploare în ultimele două luni, ele culminînd la 27 și 28 martie, cînd incidentele produse s-au soldat cu morți și răniți. În aceste două zile, relevă un comunicat al secretariatului federal pentru afacerile interne al R.S.F.I., în mai multe localități din Kosovo, demonstrațiile naționaliștilor și separatiștilor albanezi s-au caracterizat printr-un înalt grad de organizare și pregătire, cu elemente de revoltă armată, unii demonstranți dovedind deosebită brutalitate și fanatism. Recurgînd la acte de vandalism și distrugeri — se arată în comunicat — demonstranții au atentat la avutul obștesc și individual, punînd în pericol, totodată, integritatea fizică a unor cetățeni, indiferent de naționalitate. O deosebită agresivitate au manifestat față de forțele de securitate, folosind împotriva lor arme de foc și alte mijloace. Membrii organelor afacerilor interne au încercat să evite folosirea armelor și a altor mijloace de forță, însă în momente critice — cînd au fost atacați direct și cînd se aflau în legitimă apărare — au recurs la arme pentru a descuraja și respinge atacul. În înfruntările directe care au avut loc în cele două zile între demonstranți și membri ai organelor de securitate, doi milițieni și-au pierdut viața, iar alți 25 au suferit răni mai ușoare sau mai grave. În rîndul demonstranților s-au înregistrat 19 morți și 49 de răniți. În același timp, organele afacerilor interne au arestat 146 dintre demonstranții cei mai agresivi, împotriva cărora se iau măsurile legale. În cursul atacurilor împotriva avutului obștesc și individual au fost distruse și avariate mai multe autoturisme, vagoane și autobuze, au fost provocate pagube materiale însemnate magazinelor și altor localuri publice și particulare, a fost incendiat un autovehicul și s-a tras cu arme de foc asupra a două elicoptere ale organelor afacerilor interne.

Potrivit presei iugoslave, ultimul episod al gravelor incidente la care se referă comunicatul secretariatului federal pentru afacerile interne a început la 20 februarie, cînd primul schimb de la minele de zinc și cupru din Stari Trg și Trepcea au refuzat să iasă din subteran (ulterior s-au alăturat grevei schimburile doi și trei), în fruntea listei revendicărilor fiind înscris refuzul amendamentelor preconizate la Constituția Serbiei (acestea au fost adoptate la 28 martie) sub pretextul că ele ar lipsi provincia Kosovo de unele elemente ale autonomiei, stipulate de prevederile constituționale datînd din 1974. La 21 februarie, datorită — după cum scriu ziarele iugoslave — manipulării naționaliștilor și separatiștilor albanezi, greva se extinde și la alte întreprinderi din provincie. În Kosovo sosesc, la 22 februarie, un grup de membri ai C.C. al U.C.I., iar, în ziua următoare, președintele Prezidiului R.S.F.I., Raif Dizdarevici, președintele Prezidiului R. S. Serbia, Petar Gracianin, alte personalități ale federației și republicii. Vin, de asemenea, în Kosovo (la 24 februarie) președintele Prezidiului C.C. al U.C.I., Stipe Șuvar, și președintele Prezidiului C.C. al U.C. din Serbia, Slobodan Miloșevici. Cu toate eforturile depuse de aceștia, în colaborare cu organele de partid și de stat locale, pentru restabilirea muncii și ordinii, situația continuă să se înrăutățească. Sînt întărite forțele de ordine, se iau măsuri pentru protecția instituțiilor principale și asigurarea serviciilor de bază. Ambele consilii ale Adunării R.S.F.I., convocată în sesiune extraordinară (1 martie), sprijină în unanimitate măsurile speciale întreprinse de Prezidiul R.S.F. Iugoslavia în Kosovo. Deși introducerea măsurilor speciale a influențat, într-o oarecare măsură, pozitiv situația în domeniile economic, îndeosebi în ceea ce privește procesul de producție, atmosfera nu s-a destins, fiind continuate, după cum informează agenția „Taniug", acțiunile naționaliștilor și separatiștilor albanezi, ajungîndu-se, în cele din urmă, la evenimentele din 27 și 28 martie.

Recentele demonstrații ale naționaliștilor și separatiștilor albanezi, după acțiunile din noiembrie anul trecut și grevele din luna februarie, — se arată în comunicatul secretariatului federal pentru afacerile interne — reprezintă o formă de opoziție organizată, fățișă și agresivă față de înăbușirea contrarevoluției din Kosovo, față de aplicarea politicii Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia și amendamentele constituționale adoptate de cele trei camere ale Adunării R. S. Serbia. Ele urmăresc, de asemenea, destabilizarea Iugoslaviei și amenințarea integrității ei teritoriale.

Ultimele date oficiale asupra incidentelor de la 27 și 28 martie, transmise de agenția „Taniug", indică ridicarea numărului victimelor la 24. Stane Dolanț, vicepreședinte al Prezidiului R.S.F.I., a dezmințit unele informații potrivit cărora numărul celor ce și-au pierdut viața în Kosovo s-ar ridica la cîteva sute de persoane. El a subliniat că membrii forțelor de securitate au recurs la arme de foc numai atunci cînd viața lor a fost amenințată direct, iar unitățile Armatei Populare Iugoslave nu au intervenit.

Referindu-se la măsurile speciale instituite de Prezidiul R.S.F.I. în Kosovo, Stane Dolanț a spus că acestea nu sînt în afara sistemului juridic iugoslav, dimpotrivă, toate măsurile — inclusiv restricțiile de circulație și întrunire — sînt prevăzute în legile în vigoare ale republicilor și provinciilor. „Este dreptul și datoria noastră de a ne apăra împotriva acelora care amenință interesele comune ale tuturor popoarelor și naționalităților, ale oamenilor muncii și ale cetățenilor R.S.F.I. — suveranitatea, libertatea și egalitatea în drepturi între națiuni, independența și integritatea statului. Toate aceste valori de importanță vitală au fost grav și dramatic amenințate în Kosovo", a apreciat Stane Dolanț. Potrivit declarației sale, Prezidiul R.S.F.I. este conștient de faptul că actuala situație nu poate fi soluționată numai cu ajutorul forțelor de securitate și militare. Fără intensificarea activității politice organizate, dar, în primul rînd, fără contactul permanent cu oamenii, nu vor putea fi descoperite cauzele reale ale dramei din Kosovo, iar fără a descoperi aceste cauze, nu se va găsi nici soluția necesară, a spus el. Pe de altă parte, Dolanț a menționat că guvernul federal l-a informat — prin intermediul ambasadorului Iugoslaviei la Națiunile Unite — pe secretarul general al O.N.U. despre măsurile adoptate în Kosovo, „cu toate că — a remarcat Stane Dolanț — avînd în vedere natura și amploarea acestor măsuri, nu aveam obligația oficială să o facem".

Agenția „Taniug" relatează că, ținînd seama de situația creată și de evoluția în continuare a evenimentelor, în Kosovo au fost trimise noi forțe de securitate formate din membri ai organelor afacerilor interne din republicile socialiste ale R.S.F.I. și provincia Voivodina, care, împreună cu organele afacerilor interne din Kosovo, au sarcina de a apăra ordinea constituțională, viața și avutul tuturor cetățenilor din Kosovo, ordinea publică, liniștea și obiectivele de interes special pentru societate.

Întrunit în ședință extraordinară, Prezidiul Provinciei Socialiste Autonome Kosovo a calificat demonstrațiile menționate drept atac direct la adresa ordinii constituționale, a politicii U.C.I. și a măsurilor speciale instituite de Prezidiul R.S.F.I. în vederea stabilizării situației din această provincie. Pe baza hotărîrii Consiliului Executiv al Adunării P.S.A. Kosovo, secretarul provincial pentru afacerile interne din Kosovo a emis un ordin care interzice întruniri în locuri publice și deplasarea în grupuri mai mari de trei persoane pe întregul teritoriu al provinciei.

Prezidiul R.S.F. Iugoslavia a dispus ca organele de resort să folosească toate mijloacele legale împotriva acelora care se opun măsurilor speciale instituite în Kosovo.

În această săptămînă...

Ankara.

Evoluții postelectorale

După recentele alegeri locale, la care Partidul Patriei (A.N.A.P.), de guvernămînt, a înregistrat o serioasă înfrîngere, situîndu-se abia pe locul al treilea din șapte formațiuni, premierul Turgut Ozal a procedat la o importantă remaniere a guvernului pe care îl conduce, desemnînd 15 noi miniștri din cei 22 de membri ai cabinetului. Au părăsit guvernul foștii titulari ai departamentelor apărării, afacerilor interne, finanțelor, justiției etc., precum și ministrul de stat Yusuf Bozkurt Ozal, care fusese însărcinat cu probleme economice. Printre noii membri ai cabinetului se numără Safa Giray, ministru al apărării naționale, Abdul Kadir

CIPRU

În așteptarea noii etape a dialogului

Președintele Ghiorghios Vassiliou și liderul cipriot-turc, Rauf Denktaș, au încheiat, la 28 martie, cea de-a doua fază a convorbirilor lor consacrate degajării cadrului unei soluționări cuprinzătoare a problemei cipriote, desfășurate — ca și cele precedente, din intervalul septembrie-noiembrie 1988 — cu participarea reprezentantului special al Națiunilor Unite în insulă, Oscar Camillon. Astăzi și mîine, la New York, ei vor lua parte la o nouă întîlnire comună cu secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, în scopul unei evaluări globale a progreselor realizate pînă acum, și a dificultăților întîmpinate, ca și pentru stabilirea strategiei de urmat în viitor.

Inițiate la 9 ianuarie, după o întîlnire pregătitoare în luna decembrie, convorbirile încheiate săptămîna trecută au cuprins, ca principal element, prezentarea unor propuneri concrete, detaliate, de către ambele părți, în vederea depășirii situației actuale și reglementării politice cuprinzătoare a problemei cipriote. Totuși, după cum relevă comentatorii, între sugestiile celor două comunități există, deocamdată, puține convergențe, iar deosebirile de păreri asupra unor aspecte fundamentale ale situației din insulă au început să se manifeste din nou. Este ceea ce a determinat, în bună măsură, caracterul mai delicat al ultimei părți a noului dialog, cînd — la propunerea secretarului general al O.N.U. — președintele Vassiliou și Rauf Denktaș s-au întîlnit de zece ori, în intervalul 6—28 martie, în încercarea evidentă de a ajunge la clarificări suplimentare, la degajarea unor căi de acțiune eficientă. Desfășurată săptămîna trecută, ultima dintre aceste întrevederi susținute nu a permis o evaluare exactă a stadiului atins de negocieri, și nici a opțiunilor reținute de către cele două părți în vederea convorbirilor de astăzi și mîine cu Perez de Cuellar. După încheierea ei, șeful statului cipriot a convocat o ședință de patru ore a Consiliului Național (organism comun de decizie al ciprioților-greci, alcătuit din liderii partidelor reprezentate în parlament), la care au fost examinate ultimele evoluții. Nici după această reuniune nu au fost furnizate detalii cu privire la stadiul atins de negocieri și la atitudinea diferitelor formațiuni cipriote-grecești față de elementele discutate; totuși, potrivit agenției cipriote „CNA", s-a convenit ca liderii grupărilor din Consiliul Național să-l însoțească pe șeful statului la New York, în vederea noii întîlniri consacrate situației din insulă.

Întîlnirea dintre președintele Ghiorghios Vassiliou (stînga) și liderul cipriot-turc, Rauf Denktaș (dreapta), se desfășoară în prezența secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar

După cum s-a precizat și anterior, propunerile concrete prezentate de președintele Vassiliou cu ocazia celei de-a doua etape a dialogului, în numele comunității cipriote-grecești, preconizează crearea unei republici federale în Cipru, suverană, independentă și nealiniată, alcătuită din două provincii sau regiuni, una cipriotă-greacă și una cipriotă-turcă, ambele cu statut egal în fața legii supreme a țării. În același timp, se prevede demilitarizarea totală a insulei, sub control internațional, ceea ce implică retragerea tuturor trupelor străine și a colonilor, ca și desființarea forțelor armate cipriote. La rîndul său, liderul cipriot-turc, Rauf Denktaș, care a respins sugestiile părții cipriote-grecești, este favorabil, mai curînd, creării unei confederații din două „state", cu statut de egalitate între ele, și insistă ca, în cazul reglementării, Turcia să se numere printre țările garante ale noilor acorduri. Mai ales deosebirile de vederi cu privire la conceptul de „stat federal", acceptat anterior, și la ordinea priorităților privind transpunerea lui în practică au determinat, în opinia comentatorilor, evoluția sinuoasă a noii etape a convorbirilor și tentativele din ultima lună de a se ajunge la clarificări suplimentare, la posibile convergențe.

Desigur, progresele de pînă acum, ca și divergențele și dificultățile reapărute vor constitui obiectul unui schimb de vederi cuprinzător, aprofundat, cu ocazia convorbirilor pe care cei doi interlocutori ciprioți le vor avea, astăzi și mîine, la New York, cu secretarul general al O.N.U. Dificil de anticipat, rezultatele acestei reuniuni ar urma, în tot cazul, să cuprindă o reconfirmare a atașamentului celor două părți față de calea dialogului și, în consecință, să promoveze calendarul stabilit anterior pentru degajarea unui cadru general de soluționare a problemei cipriote. Anul trecut, cu ocazia primei lor întîlniri, de la Geneva, atît președintele Vassiliou, cît și Rauf Dektaș au acceptat să acționeze pentru atingerea acestui obiectiv pînă la 1 iunie a.c., ceea ce presupune continuarea și dinamizarea dialogului lor, căutarea unor compromisuri reciproc acceptabile pe durata unei noi și dificile etape de negocieri. Tocmai într-o asemenea perspectivă, actuala reuniune de la New York — precedată, ieri, de consultări separate ale lui Javier Perez de Cuellar cu liderii cipriоți — își dezvăluie, încă o dată, importanța.

Înaintea ei, președintele Vassiliou a efectuat, la sfîrșitul săptămînii trecute, o vizită de două zile la Atena, unde a conferit cu șeful statului elen, Christos Sartzetakis, cu premierul Andreas Papandreu și cu liderii principalelor partide elene din opoziție. Părțile și-au reafirmat, cu această ocazie, unitatea de vederi cu privire la problema cipriotă și la demersurile ce urmează a fi întreprinse pentru rezolvarea ei. Adresîndu-se ziariștilor, în cadrul unei conferințe de presă, președintele Vassiliou a calificat ca „negative" propunerile concrete prezentate de cipriоții turci. El a arătat că „nici un progres real" nu a fost realizat, pînă acum, la convorbirile sale cu Rauf Denktaș, iar „deosebirile de vederi dintre cele două părți, asupra tuturor problemelor majore, au rămas neschimbate". Cu toate acestea, șeful statului cipriot a subliniat că eforturile politice nu vor fi abandonate. „Vom continua, a spus el, pînă cînd vom realiza progrese substanțiale", exprimîndu-și speranța că asemenea rezultate vor putea fi obținute înaintea datei-limită de 1 iunie.

În context, președintele a reafirmat propunerea de dialog direct făcută șefului statului turc, Kenan Evren, și premierului Turgut Ozal, în vederea discutării unor aspecte ale situației din insulă, ca și importanța demilitarizării totale a Ciprului pentru reglementarea durabilă a problemei cipriote.

Liderul cipriot-turc, Rauf Denktaș, a efectuat, de asemenea, o vizită de mai multe zile la Ankara, în pregătirea convorbirilor de astăzi și mîine cu secretarul general al O.N.U.

I. M.

Aksu, ministru al afacerilor interne, Oltan Süngürlü, ministru al justiției, și Ekrem Pakdemirli, ministru al finanțelor și vămilor. Mesut Yilmaz a păstrat portofoliul afacerilor externe, iar Ali Bozer, fost ministru de stat pentru relațiile cu Piața comună, a devenit vicepremier și ministru de stat. Promovarea celui din urmă reflectă, în opinia comentatorilor, atenția acordată de Turcia, în actuala etapă, demersurilor privind aderarea la CEE, după ce, în aprilie 1987, a formulat o cerere oficială în acest sens.

La o conferință de presă consacrată remanierii, premierul Turgut Ozal a recunoscut înfrîngerea partidului său la recentul scrutin local, arătînd că nu ar fi exclusă solicitarea unui vot de încredere în parlament pentru cabinetul format la 31 martie. Totodată, referindu-se la principalele sarcini ale noii echipe ministeriale, el a insistat asupra necesității combaterii inflației, a cărei rată actuală depășește 72 la sută. De altfel, după cum apreciază comentatorii, această situație a cîntărit greu în rezultatul alegerilor de la 26 martie, pături importante ale populației fiind nemulțumite de scăderea nivelului lor de trai, în pofida realizărilor obținute, în ultimii ani, pe alte planuri ale acțiunii guvernamentale.

În ce privește opoziția, principalele partide din cadrul ei s-au pronunțat, după recentul scrutin, pentru devansarea alegerilor generale programate pentru 1992. „Social-democrații sînt pe primul loc, iar această situație trebuie să se reflecte în componența parlamentului. Structura politică a Turciei a înregistrat o importantă schimbare" — a declarat, de pildă, Denis Baykal, secretar general al Partidului Social Democrat Populist (P.S.D.P.), plasat pe locul întîi la scrutinul local. De asemenea, fostul premier Süleyman Demirel, lider al Partidului Căii Juste (R.Y.D.), situat pe locul al doilea, a apreciat că actualul guvern „nu mai poate rămîne la putere, așa cum a demonstrat-o votul poporului". Totuși, beneficiind de o majoritate parlamentară consistentă (292 de mandate din 450), premierul Ozal și-a afirmat intenția ducerii la bun sfîrșit a mandatului obținut în urmă cu doi ani și a respins ideea devansării alegerilor naționale din 1992.

Evoluții și involuții în procesul general-european de securitate și cooperare

UN MOMENT DE ÎNSEMNĂTATE ISTORICĂ ÎN VIAȚA POLITICĂ A EUROPEI. Așa cum s-a subliniat adesea, Conferința pentru securitate și cooperare în Europa (C.S.C.E.), care s-a desfășurat în anii 1973—1975 și la a cărei înfăptuire România și președintele Nicolae Ceaușescu și-au adus o contribuție de seamă, a constituit, fără îndoială, un moment de însemnătate istorică în viața politică a continentului nostru. O asemenea apreciere se bazează pe mai multe elemente fundamentale care au definit conferința. Mai întîi, modelul nou, democratic, de negociere pe care ea l-a conceput și consacrat, pornind de la principiul egalității în drepturi a statelor, principiu care și-a găsit reflectarea în regulile de procedură propuse de România și însușite de celelalte țări prezente la pregătirea conferinței. În al doilea rînd, faptul că, pentru prima oară în istoria diplomatică a Europei postbelice, nu a fost vorba de o reuniune multilaterală specializată într-un domeniu sau altul, ci de o conferință care a înscris pe agenda sa problemele majore care se puneau în fața continentului în domeniile politico-juridic, militar, economic, tehnico-științific, ecologic, cultural, umanitar ș.a. Conferința a statuat un cod de conduită, prin elaborarea celor zece principii menite să călăuzească relațiile mutuale dintre statele participante ; ea a putut conveni, totodată, un vast program de acțiune în domeniile abordate, stabilind prioritățile și căile necesare traducerii lui în viață ; în sfîrșit, spre deosebire de alte reuniuni internaționale, Conferința de la Helsinki nu a constituit un scop în sine, ci a fost începutul unui proces menit să capete, cu timpul, structuri instituționale tot mai ample și mai bine articulate. Ceea ce s-a numit „Urmările Conferinței" — adică ansamblul reuniunilor multilaterale organizate, în ultimii 12 ani, în diferite domenii de interes comun și avînd aceeași arie de participanți și aceleași reguli democratice de procedură ca și C.S.C.E. — o dovedește din plin. Rod al politicii de destindere care se manifestase la începutul anilor '70, conferința a fost expresia cea mai elocventă a voinței politice a celor 35 de state participante de a se înțelege și de a conlucra. Dorința lor de a depăși obstacolele și stările de impas, de a ajunge, prin eforturi permanente, la realizarea compromisurilor celor mai echilibrate, cu respectarea intereselor legitime ale fiecăruia dintre parteneri, a caracterizat, în esență, lucrările ei. Punînd bazele unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa, conferința a însemnat o înțelegere globală, de respect mutual și colaborare între state cu sisteme economice și social-politice diferite, în spiritul coexistenței pașnice. Repudiind abordarea problemelor de la bloc la bloc și situîndu-se, ca atare, în afara alianțelor militare, conferința a conceput hotărîrile sale ca pe un ansamblu de idei și măsuri menite să respecte identitatea, opțiunile și interesele fiecărui stat participant. Pe baza acestei înțelegeri politice fundamentale, care a definit negocierea și convenirea prevederilor din Actul ei final, Conferința de la Helsinki a putut consfinți realitățile teritoriale, politice și ideologice postbelice și arunca, totodată, punți spre un viitor în care securitatea să devină autentică, iar cooperarea să capete dinamism și eficiență.

Dezvoltarea unui astfel de proces, care postulează, în perspectivă, **înfăptuirea unei Europe unite în diversitatea ei,** nu a însemnat nicicînd, în spiritul celor care au redactat Actul final al C.S.C.E., încălcarea sau nesocotirea intereselor și pozițiilor vreunui stat participant, ci, dimpotrivă, găsirea acelor modalități de acțiune care să țină, în mod cuvenit, seama de ele. Conferința a statuat, astfel, că toate principiile de relații între state — așa cum au fost ele stipulate în Actul final — sînt de o importanță primordială și că, în interpretarea fiecăruia dintre ele, trebuie să se țină seama de toate celelalte. Pe de altă parte, principiul egalității suverane specifică, fără nici o ambiguitate, printre drepturile inerente suveranității, că statele participante **„vor respecta, de asemenea, fiecare dreptul celuilalt de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic, social, economic și cultural, precum și dreptul de a-și stabili legile și reglementările".** În sfîrșit, în ceea ce privește colaborarea în domeniile cultural și umanitar, Actul final prevede, cu toată claritatea, că aceasta **„trebuie să se realizeze cu deplina respectare a principiilor care guvernează relațiile dintre statele participante"** și că problemele din domeniul umanitar **„trebuie să fie reglementate de către statele interesate în condiții mutual acceptabile".** Abordarea globală sau specifică, pe domenii, pe care Actul final a consacrat-o, este, ca atare, fundamentată pe normele egalității suverane a statelor, a dreptului fiecăruia dintre ele de a-și defini și conduce nestingherit politica internă și externă.

PROCESUL POST-HELSINKI ȘI NEAJUNSURILE SALE. Rezultatele însemnate cu care Conferința pentru securitate și cooperare în Europa s-a încheiat la 1 august 1975 i-au făcut pe unii să creadă că destinderea era ireversibilă. Din păcate, ea s-a dovedit a fi un proces fragil, susceptibil de a fi repus în cauză și negat. La puțină vreme după semnarea Actului final, am putut asista, astfel, la creșterea rapidă a tensiunii internaționale, mai ales în Europa, la dezvoltarea frenetică a cursei înarmărilor, îndeosebi nucleare, la sporirea neîncrederii și a rivalității între marile puteri, la înmulțirea măsurilor discriminatorii și protecționiste în domeniul economic, la preeminența politicii de forță și de amestec în treburile interne ale altor țări, ca și la recrudescența antagonismelor ideologice. O astfel de situație complexă și contradictorie a adus prejudicii aplicării Actului final, statele semnatare depunînd prea puține eforturi pentru traducerea în viață a angajamentelor asumate. Un astfel de pericol potențial a fost, de altfel, relevat de președintele **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la încheierea Conferinței : **„...Istoria va judeca nu numai documentele ce le vom semna și declarațiile făcute, ci și felul în care fiecare stat, fiecare guvern și conducător de stat sau guvern va acționa pentru realizarea acestor documente, pentru ca speranțele contemporanilor noștri să fie împlinite, pentru ca acțiunile guvernelor noastre să răspundă năzuințelor de bunăstare, libertate și pace ale tuturor națiunilor".** Dar, dincolo de faptul că nu a fost aplicat decît în foarte mică măsură, Actul final a început să facă obiectul unor interpretări abuzive, contrare literei și spiritului său, ceea ce a constituit un neajuns și mai grav. O primă tendință eronată a constituit-o, fără îndoială, abordarea prevederilor Actului final în perspectiva Est-Vest, de pe poziții de bloc. A doua, și mai persistentă, a constat în dislocarea echilibrului intern al prevederilor convenite. Aceasta s-a datorat acțiunilor țărilor occidentale care consideră că problemele umanitare trebuie să prevaleze asupra tuturor celorlalte chestiuni examinate de C.S.C.E. și chiar să le condiționeze. Odată cu afirmarea „doctrinei Carter" în domeniul drepturilor omului, am putut astfel, asista la o degradare rapidă a spiritului diplomatic, de respect mutual și de compromis rațional, care definise negocierile C.S.C.E.

Prima victimă a acestor tendințe negative a fost, după cum se știe, Reuniunea de la Belgrad (1977—1978), unde confruntarea dintre marile puteri, în special S.U.A. și U.R.S.S., a determinat golirea de conținut a documentului final al reuniunii, care s-a limitat la stabilirea programului de întîlniri multilaterale pentru perioada imediat următoare. La rîndul ei, Reuniunea de la Madrid (1980—1983) a cunoscut lungi momente de criză și a avut de suferit de pe urma acelorași neajunsuri, deși s-a încheiat cu un document final destul de echilibrat. Pe de altă parte, reuniuni de experți, precum cele de la Ottawa (1985), Budapesta (1985) și Berna (1986), nu au fost în măsură, din aceleași motive, să adopte vreun document. O excepție fericită față de acest proces involutiv l-a reprezentat Conferința pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, a cărei primă etapă a avut loc la Stockholm între 1984 și 1986. Concepută în cadrul procesului C.S.C.E., ca o reuniune specializată privind aspectele militare ale securității europene, Conferința de la Stockholm s-a încheiat cu rezultate pozitive, net superioare prevederilor pertinente din Actul final. Și este de dorit ca cea de-a doua etapă a acestor negocieri general-europene, care a început de curînd la Viena, să constituie, prin măsurile ce vor fi convenite, noi pași pe calea creșterii încrederii, a securității și destinderii pe continent.

Reuniunea de la Viena (1986—1989) a dat și ea expresie, într-o măsură îngrijorător de mare, tendințelor contrarii spiritului care a definit negocierile în cadrul C.S.C.E. Confruntări sistematic întreținute, alegații nefondate și calomnioase, preeminența argumentelor ideologice și propagandistice asupra motivațiilor de ordin politico-diplomatic, refuzul de a negocia și de a lua în considerație pozițiile unuia sau altuia dintre participanți, exercitarea de amenințări

și presiuni au caracterizat lucrările reuniunii, mai ales în ultima lor parte. Toate aceste abordări negative s-au reflectat, cum era și firesc, în documentul final al reuniunii, care conține o serie de prevederi ce contravin esenței Actului final al C.S.C.E. și față de care, în conformitate cu regulile de procedură în vigoare, România a formulat, după cum se știe, o Declarație de rezerve și interpretări, la închiderea lucrărilor reuniunii. Fără îndoială că documentul final convenit la Viena cuprinde și multe hotăriri pozitive, de n-ar fi să reamintim decît pe cele referitoare la începerea, tot la Viena, a celor două serii de negocieri privind, pe de o parte, dezarmarea convențională, iar, pe de alta, adoptarea de noi măsuri de încredere și securitate în Europa ; pe cele referitoare la dezvoltarea cooperării în domeniile economic, tehnico-științific, ecologic, cultural etc. sau programul, mai bogat și mai diversificat, de reuniuni multilaterale ce vor avea loc pînă la următoarea reuniune general-europeană, prevăzută să se țină la Helsinki în 1992. Nu pot fi, însă, trecute cu vederea anomaliile procesului „post-Helsinki".

Cum era și firesc, abordările negative de fond pe care le-am amintit au influențat, totodată, procedura și stilul negocierilor. Așa, bunăoară, practicarea corectă a consensului, înțelegerea exactă a semnificației sale au avut, și ele, de suferit. Din mijloc de promovare a intereselor legitime ale fiecărui stat participant, ca și de negociere a unor soluții de compromis general-acceptabile, consensul a devenit, adesea, cu totul altceva : el a oscilat la Viena între un „drept de veto", însoțit de refuzul de a negocia, și un acord impus, care a semănat mai mult cu un vot generator de rezerve tacite sau declarate. Asemenea vicieri ale funcțiunilor consensului nu s-au putut produce decît datorită faptului că principiul egalității în drepturi a statelor — cu toate consecințele benefice care decurg din aplicarea lui în procesul de negociere — a fost, în bună măsură, dat uitării de acele delegații dornice să-și impună, cu orice preț, punctul lor de vedere. Prețul a fost, însă, cam scump. Consensului — ca expresie a absenței oricărei obiecții față de hotărîrile respective și, prin urmare, ca acord unanim al participanților — i s-a substituit schema „majoriate — minoritate" caracteristică procedurii de vot, cu tot ceea ce aceasta comportă ca elemente aleatorii și frustrante. Mai mult decît Reuniunile de la Belgrad și de la Madrid, cea de la Viena a însemnat o criză a esenței însăși a procesului C.S.C.E., considerat în modalitatea sa cea mai durabilă, și anume modelul nou, democratic, de negociere bazată pe consens, respectiv pe exercitarea deplină a egalității suverane a statelor participante. Și acest lucru trebuie să dea de gîndit, deoarece, sub anumite aspecte, este un fenomen mai grav decît adoptarea unor prevederi nejustificate sau inaplicabile.

Mai trebuie poate arătat că aceste fenomene negative, care au afectat procesul C.S.C.E., s-au manifestat nu numai în cadrul multilateral, ci și în domeniul relațiilor bilaterale și au „colorat" adesea măsurile unilaterale luate de unele state participante. Și aceasta ca o replică paradoxală și absurdă la îndemnul pe care Actul final îl adresa semnatarilor săi de a depune noi eforturi pe plan unilateral, bilateral și multilateral pentru a atinge obiectivele urmărite de Conferință... Încălcînd înțelegerea fundamentală nescrisă, care a făcut posibilă ținerea Conferinței de la Helsinki cu rezultatele cunoscute — și anume respectarea diversității orînduirilor social-politice existente în Europa —, numeroase țări occidentale au declanșat, cu tot mai multă vehemență, în ultimii ani, campanii de denigrare a realităților dintr-o țară socialistă sau alta. Drepturile omului sînt, astfel, mereu invocate, de cercuri politice și chiar de unele guverne pentru a legitima, însă, în esență, acțiunea lor împotriva socialismului, așa cum se edifică el într-o țară sau alta. Ideologia și propaganda, adesea deșănțată, s-au substituit, în bună măsură, demersului politico-diplomatic, încălcînd normele elementare de comportament internațional. Confruntarea, calomnia, epitetele vexatorii, boicotul și măsurile de retorsiune fac parte din panoplia unei politici mioape și iresponsabile, dăunătoare pe termen lung chiar și celor ce o practică și care nu poate decît să aducă prejudicii dezvoltării normale a raporturilor dintre state, respectului mutual, înțelegerii și conlucrării dintre ele. Un astfel de mesianism dubios nu poate fi decît contrar eforturilor multilaterale de edificare a securității și de dezvoltare a cooperării pe continent. Și este cu atît mai regretabil să vezi cum acele țări care au consimțit cu neîncredere și infinite precauții să participe la Conferința de la Helsinki propusă și promovată de țările socialiste, se erijează, astăzi, în deținătorii adevărului absolut al procesuluui C.S.C.E. și caută să-l transforme în instrument al războiului rece într-o perioadă în care destinderea ar trebui să prevaleze și să se impună în Europa și în lume.

UNELE CONCLUZII ȘI PUȚIN OPTIMISM. Cu trecerea timpului, apare parcă tot mai limpede că, asemenea tuturor marilor construcții ale spiritului uman, și edificarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa a generat aplicări corecte și încurajatoare, dar și devieri, răstălmăciri, „erezii". Să nădăjduim că acestea vor fi trecătoare. În tot cazul, pentru viitorul unui proces politic care și-a dovedit viabilitatea, este indispensabil ca, revenindu-se la interpretarea corectă a literei și spiritului Actului final al C.S.C.E., să fie respectat **echilibrul de interese** ale tuturor statelor participante, pentru a se ajunge, astfel, la **o concepție comună** a celor 35 de semnatari ai Actului final cu privire la obiectivele securității și cooperării pe continent ; să fie respectat și aplicat **consensul,** considerat, totodată, ca o expresie a statutului de egalitate suverană a statelor participante și ca un instrument de negociere destinat nu să semene vrajba între participanți, ci, dimpotrivă, să promoveze concertarea și conlucrarea general-europeană ; să fie respectate **principiile** menite să guverneze relațiile reciproce dintre statele participante, așa cum au fost stipulate și explicate în Actul final ; să fie promovată, în condiții mutual acceptabile și ținîndu-se seama de diversitatea sistemelor sociale și economice, o **cooperare general-europeană** concepută ca un proces politic și nu unul legislativ ; să fie respinse orice **abordare de bloc** (procesul C.S.C.E. situîndu-se în afara alianțelor militare și a altor organisme care perpetuează divizarea Europei), ca și orice **abordare supranațională** ; să fie restabilit **stilul diplomatic de negociere** (ceea ce nu exclude luările de poziție critice) și abandonat, ca atare, comportamentul bazat, cu orice preț, pe confruntare și calomnie.

Totodată, mai este evident că edificarea unui sistem durabil de securitate și cooperare în Europa postulează **o continuitate tot mai bine structurată a eforturilor multilaterale inițiate de C.S.C.E.,** care să favorizeze spiritul de înțelegere și de conlucrare, și nu polemica, neîncrederea și ostilitatea între participanți. **„Noi europenii** — observa președintele **Nicolae Ceaușescu — avem nevoie să ne întîlnim continuu, să discutăm problemele pe principiile egalității, să găsim soluțiile care să asigure colaborarea, pacea, unitatea Europei, bazată pe respectul orînduirii fiecăruia, pe independența fiecărei națiuni."** O astfel de continuitate ar permite cooperării să se diversifice și să se aprofundeze, ar consolida bazele securității, ar întări încrederea și prietenia între popoarele continentului. Dar o asemenea perspectivă nu este cu putință decît dacă vor fi eliminate intoleranța și invectiva din relațiile europene bilaterale și multilaterale și dacă se va renunța cu desăvîrșire la exportul de revoluție și de contrarevoluție. O Europă unită în diversitatea ei nu-și poate construi un viitor autentic decît pe aplicarea constantă a principiilor noi de relații între state, pe măsuri semnificative de dezarmare nucleară și convențională, pe o colaborare amplă și nestingherită în toate domeniile prevăzute de Actul final și de alte documente pertinente din cadrul procesului C.S.C.E.

În sfîrșit, este limpede că procesul C.S.C.E. — chiar și înzestrat cu structuri instituționale perfecționate — nu va putea să cuprindă toate activitățile ce vor fi întreprinse în spațiul european într-un domeniu sau altul de interes comun pentru a stimula relațiile de colaborare, a întări încrederea și a consolida securitatea. Cu toate acestea, procesul C.S.C.E. va rămîne, fără îndoială, **componenta dinamică a unui viitor sistem de securitate în Europa, conceput ca singura alternativă rațională față de existența unui sistem internațional de relații bazat pe forță, pe politica sferelor de influență și logica blocurilor.** A-l proteja și a-i apăra valorile specifice înseamnă să se acționeze într-o direcție a cărei justețe a fost, pînă acum, demonstrată de viață. Procesul C.S.C.E. trebuie **să-și păstreze identitatea,** să nu se închidă într-un regionalism îngust și nici să nu se piardă într-un mondialism ineficient ; el trebuie, mai ales, să-și păstreze opțiunile fundamentale și să evite tot ceea ce ar putea să-i fie dăunător. Fidelitatea sa față de aceste opțiuni, care sînt însăși rațiunea sa de a fi, nu exclud aporturile novatoare, elaborate și convenite pe baza unui consens efectiv.

O țară ca România, a cărei contribuție la conceptualizarea și înfăptuirea acestui proces a fost recunoscută drept esențială, nu poate practica nici defetismul, nici pasivitatea față de carențele și neajunsurile pe care „Urmările C.S.C.E." le-au înregistrat de mai bine de zece ani. Necesitatea obiectivă a continuării eforturilor multilaterale, declanșate de Conferința de la Helsinki, legitimează toate strădaniile pentru afirmarea, tot mai puternică, a unui curs nou și constructiv în viața politică a Europei.

Valentin Lipatti

DOCUMENTAR

RANGOON

Preocupări actuale și de perspectivă

Birmania s-a aflat, pentru mai multe luni la rînd, anul trecut, în prim-planul actualității internaționale. Pe fundalul unei atmosfere de criză politică și economică, evenimentele din această țară s-au derulat cu repeziciune, antrenînd dese și numeroase schimbări și imprimînd evoluției interne un curs nou, diferit celui din ultimele decenii.

Ultima — din suita de schimbări care s-au produs în conducerea statului și partidului unic, de guvernămînt, în ultimii 26 de ani — a avut loc la 18 septembrie 1988. Începînd cu această dată, printr-o lovitură de stat militară, un consiliu pentru instaurarea legii și ordinii în stat, în frunte cu generalul Saw Maung, și-a asumat puterea în Birmania. Noua conducere și-a precizat obiectivele, printre care : restabilirea calmului și ordinii în țară, asigurarea mijloacelor și capacităților de transport, îmbunătățirea situației în domeniul locuințelor și al aprovizionării populației cu alimente și îmbrăcăminte, precum și organizarea de alegeri generale democratice, pe bază pluripartită.

De curînd, generalul Saw Maung a afirmat că, pînă acum, au fost îndeplinite unele din obiectivele importante anunțate la preluarea puterii. Prin prezentarea, la începutul lunii martie a.c., a proiectului unei noi legi electorale, la Rangoon se consideră a fi satisfăcută una din cele mai insistente cereri ale populației birmane.

Potrivit noii legi, numărul prevăzut al membrilor parlamentului este de 489. Începînd de la vîrsta de 18 ani, orice cetățean birman are drept de vot, iar, de la 21 de ani, orice persoană, avînd ambii părinți cu cetățenie birmană, are dreptul de a fi ales. Sînt prevăzute, totodată, 12 categorii de persoane — printre care membrii unor organizații în afara legii, persoane susținute de puteri străine sau avînd legături cu forțe antiguvernamentale —, care nu pot fi alese. „De îndată ce situația va reveni la normal în țară, alegeri generale libere, democratice, pe bază multipartită, vor fi organizate, așa cum s-a promis" — a declarat generalul Saw Maung, precizînd că „au fost deja luate măsuri în acest sens". Presa oficială a publicat textul proiectului de lege electorală, solicitînd populației și formațiunilor politice să-și exprime opiniile. De asemenea, autoritățile au anunțat că alegerile generale vor avea loc după aproximativ 14 luni de la publicarea legii, deci, în mai 1990.

Actualul lider birman, generalul Saw Maung

Din septembrie anul trecut, în Birmania au fost înregistrate 233 partide politice. Printre acestea se află fostul partid de guvernămînt, Partidul Programul Socialist Birman (P.P.S.B.), care acum se numește Partidul Unității Naționale. Dintre noile formațiuni, mai mult de 50 au fost create de circa 18 comunități etnice, iar peste 40 reprezintă grupări ale tineretului și studenților. Partidele înregistrate includ șase formațiuni muncitorești, opt partide țărănești, două ale muncitorilor și țăranilor, cinci de femei și cel puțin opt sînt musulmane. Totodată, au fost formate mai multe alianțe.

Dar, în vreme ce calmul și ordinea au fost, în bună măsură, restabilite în Birmania, iar evoluția politică pare în curs de normalizare, situația economică se menține dificilă. Recolta de orez a Birmaniei în 1988—1989 este în ușoară descreștere : 13,57 milioane tone, față de 13,74 milioane tone în 1987—1988. Oficial, consumul intern este considerat de 11,5 milioane tone. Guvernul a anunțat că exporturile de orez vor fi reluate abia după acoperirea necesităților interne.

Producția birmană de orez a fost tot mai mică, de-a lungul anilor, se constata într-un comentariu al agenției „ADN" — ceea ce a încurajat dezvoltarea unei piețe paralele „la negru" și a dus la foamete în unele regiuni ale acestei țări, fostă mare exportatoare de orez. Ameliorarea situației populației a fost una din revendicările avansate de studenții birmani în

Evoluții birmane

LE MONDE diplomatique

PARIS

Țara cea mai vastă a Asiei de sud-est continentale, Birmania (676 577 kmp) este și una din cele mai puțin populate (37,8 milioane locuitori în 1985, cu o densitate medie de 52 locuitori pe kmp). Populația e concentrată în cîmpiile aluvionare și în deltă, unde majoritatea locuitorilor sînt birmani, și se dispersează spre zonele muntoase sau colinare, de la marginea țării, unde trăiesc mai ales etnii nebirmane, reprezentînd o treime din populație.

În pofida relativei sale subdezvoltări, Birmania își poate acoperi, prin mijloace proprii, necesarul de hrană, iar indicatorii sociali în materie de sănătate și școlarizare sînt superiori celor din țări cu venituri similare pe cap de locuitor. În cursul deceniului 1973—1983, ea a cunoscut o creștere medie anuală de 6 la sută a sectorului agrar, ca și a celui industrial. Totuși, această creștere, nefiind susținută printr-un nivel satisfăcător al investițiilor, a scăzut în următorii patru ani. Sectorul particular domină în agricultură și reprezintă mai puțin de jumătate din sectorul industrial și comercial. Cele mai mari întreprinderi, ca și ramurile extractivă și energetică fac parte din sectorul de stat. Statul nu a reușit să mobilizeze o cotă corespunzătoare pentru investiții. Producția de petrol a stagnat, chiar regresat — obstacol major în calea continuării creșterii, importurile fiind limitate de deficitul comercial.

În 1940, Birmania era prima țară exportatoare de orez din lume, producînd cît Thailanda și Indochina la un loc. Ea vindea, de asemenea, petrol, lemn de tek, metale neferoase (plumb, zinc, argint, etan, wolfram). Explicația pentru contrastul dintre acest trecut și dificultățile actuale rezidă în izolarea precolonială, dinamismul prețurilor la orez și alte materii prime fiind urmat de scăderi vertiginoase și de distrugerile din timpul celui de al doilea război mondial. Războiul a fost catastrofal pentru economia birmană. O mare parte din infrastructură a fost distrusă, iar echipamentele pentru extracția petrolieră și transporturile au avut mult de suferit. Suprafețele cultivate cu orez au scăzut atît de mult, încît nici la sfîrșitul anilor '50 nu reveniseră la întinderea dinainte de război, iar în 1983 erau abia cu 16 la sută mai mari ca în 1940. Produsul național brut era, în 1949, de numai două treimi din cel din 1930. Frustrarea economică și politică a birmanilor și-a găsit exprimare într-o puternică mișcare națională și anticolonialistă. Aceasta explică mai ales dorința de a controla toate frînele economiei, care a caracterizat politica Rangoon-ului în ultimele patru decenii și a inspirat deciziile de naționalizare din industrie și comerț. Frămîntările interne de la începutul anilor '60, din vremea guvernării lui U Nu, au determinat lovitura de stat din 1962, a generalului Ne Win, respectiv instalarea la putere a armatei și a unui regim unipartit, Partidul Programul Socialist Birman. Constituția adoptată în 1974 a consolidat existența Republicii Socialiste a Uniunii Birmane, unite, neutre, urmînd „calea birmană spre socialism". Partidul a fixat cîteva obiective urmărite neabătut vreme de 26 de ani : „birmanizarea" economiei, asigurînd statului controlul sectoarelor-cheie, stabilirea unui sistem planificat și centralizat, reducerea dependenței față de exterior, încurajîndu-se autosuficiența în principalele domenii agricole și industriale, asigurarea unei distribuiri mai echitabile a bunurilor.

Într-o primă etapă (1962—1974), Birmania a refuzat orice ajutor, orice investiție străină și a limitat considerabil turismul. Rata anuală a creșterii economice a fost apropiată de cea a creșterii demografice (2—3 la sută). Nemulțumirile exprimate prin revolte muncitorești și studențești au dus la adoptarea unor reforme economice. S-a apelat la asistență externă în sectoarele de tehnologie avansată. Au sporit investițiile în industrie și infrastructură. Rata de creștere a PNB a

timpul marilor demonstrații, organizate în martie 1988, pe străzile capitalei.

În ciocnirile cu forțele de ordine, numeroși manifestanți și-au pierdut viața — evocă evenimentele agenția citată, remarcînd: Această situație a adîncit criza internă, guvernul de atunci, al P.P.S.B., fiind acuzat că a dus o politică economică greșită. Criza a determinat mai multe schimbări în conducerea țării, pînă ce, la 18 septembrie, puterea a fost preluată de forțele armate conduse de generalul Saw Maung.

Recent, au fost date publicității cifrele noului buget. Potrivit acestora, pentru anul fiscal 1989—1990, care începe la 1 aprilie, produsul național brut și valoarea serviciilor sînt apreciate la 54 958 milioane kyat, cu o rată de creștere a produsului intern brut de 3,4 la sută, la prețuri constante. (Rata oficială a monedei birmane este de 1 dolar S.U.A. = 6,45 kyat). În anul fiscal anterior — au precizat autoritățile birmane — datorită unei prelungite instabilități politice, au existat serioase obstacole în calea creșterii producției, a sectoarelor serviciilor, comercial sau de transporturi. În cadrul noului buget, cifra veniturilor se situează sub cea a cheltuielilor, fiind prevăzut un deficit de 4,624 milioane kyat. Valoarea exporturilor este estimată la 3 632 milioane kyat (pentru 1988 — 1989, ea a fost, conform surselor oficiale, de 2 007 milioane kyat), principalele produse de export rămînînd orezul, lemnul de tek, lemnul de esență tare. Un procent însemnat din rețeta schimburilor externe va fi folosit pentru plata împrumuturilor externe. În prezent, datoria externă birmană este apreciată, oficial, la 4,2 miliarde dolari. Sînt, de asemenea, prevăzute sume însemnate pentru investiții atît din partea statului, cît și a sectoarelor cooperatist și particular. La o conferință de presă, ministrul birman al finanțelor și planificării s-a referit la principalele măsuri avute în vedere de către autorități pentru combaterea deficitului bugetar și pentru asigurarea ritmului necesar de dezvoltare a diferitelor sectoare ale economiei țării.

Liana Enescu

urcat, începînd din 1975, la 6 la sută și s-a menținut, cu mici excepții. Reluarea exporturilor, mai ales de orez și tek, au permis importarea de piese de schimb și echipament industrial. Dar, paralel, a crescut datoria externă. Pe de altă parte, pînă în 1976, dezvoltarea sectorului agricol n-a reprezentat o prioritate pentru guvern, primind doar circa 9 la sută din fondurile alocate de stat, în timp ce, în agricultură, era interesată majoritatea populației active și tot ea furniza cea mai mare parte a produselor de export. Aceasta explică, în bună parte, insuccesele relative ale politicii de dezvoltare promovate pînă în 1978. Majorarea prețurilor la achiziții, și, mai ales, utilizarea varietăților de mare randament au dus la sporirea cu 45 la sută a producției de orez în 1982, față de 1970. (Dar, în pofida eforturilor depuse, menținerea unor dificultăți — de pildă, în mecanizarea, chimizarea agriculturii, transporturi și asigurarea surselor energetice — au făcut ca excedentele exportabile să rămînă insuficiente — notează „Le Monde diplomatique", care apreciază : creșterea producției agricole, de care depinde relansarea economiei birmane, nu poate fi continuată fără rezolvarea acestor probleme).

În domeniul social, bilanțul este mult mai pozitiv. Un efort serios a fost întreprins în favoarea educației și sănătății. Avînd resursele pentru acoperirea necesarului său alimentar și un nivel cultural și sanitar superior altor țări, Birmania dispune de condiții pentru o relansare a economiei sale.

ZIUA MONDIALĂ A SĂNĂTĂȚII

„Să vorbim despre sănătate!"

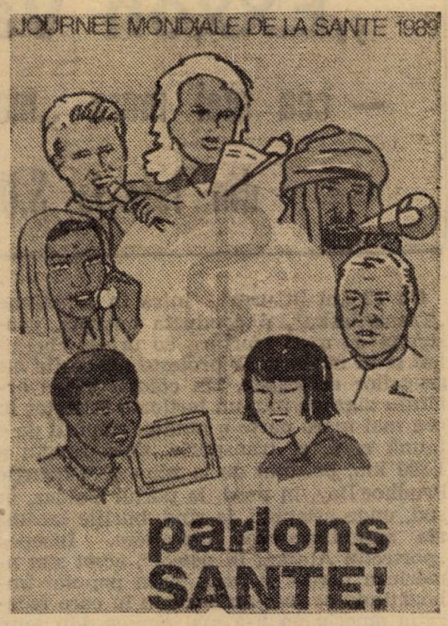

Necesitatea comunicării. În fiecare an, începînd cu 1950, pentru ziua de 7 aprilie a fost aleasă cîte o temă de interes general legată de sănătate, însoțită de o deviză-cadru, temă ce reflecta, la momentul respectiv, preocupările Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.) și a comunității internaționale în acest domeniu. Astfel, în 1954, deviza-cadru era „Asistența medicală — pionier al sănătății", în 1972 — „Inima dumneavoastră înseamnă sănătatea dumneavoastră", în 1982 — „Adăugați viață anilor", iar în 1988 (cînd s-au împlinit patru decenii de la înființarea O.M.S.) — „Sănătate pentru toți — toți pentru sănătate" („Ziua mondială fără tutun").

Anul acesta, „Ziua mondială a sănătății" se desfășoară sub deviza-cadru „Să vorbim despre sănătate", imperativ motivat prin faptul că — se arată în documente oficiale ale O.M.S. — comunicarea în domeniul sănătății este indispensabilă în pragul secolului XXI, cînd prioritare trebuie să fie eforturile statelor pentru a atinge obiectivul echității sociale și al sănătății pentru întreaga omenire pînă în anul 2000. În ajunul unui nou secol, asistăm la o explozie fără precedent nu numai a tehnologiei comunicațiilor, dar și al comunicării umane. Această idee a fost subliniată în mesajul directorului general al O.M.S., dr. Hiroshi Nakajima, adresat cu prilejul zilei de 7 aprilie 1989 : „În prezent, comunicarea este un element esențial. Fiecare bărbat, fiecare femeie, fiecare copil trebuie să fie în măsură să-și aleagă calea propriei sănătăți. Pentru aceasta, este necesar ca ei să fie informați despre tot ceea ce le influențează sănătatea : mediul înconjurător, apa, bunele sau proastele lor obiceiuri. Am hotărît să plasăm Ziua mondială a sănătății 1989 sub semnul comunicării și aș dori să lansez un apel solemn tuturor celor care informează, vorbesc și fac să se vorbească : sănătatea are nevoie de voi. Este bunul nostru cel mai de preț".

Noi semnale de alarmă. Potrivit unui raport al Consiliului Executiv al O.M.S., dat publicității la sfîrșitul anului trecut, starea sănătății populației globului s-a ameliorat sensibil în perioada 1985—1988, mortalitatea infantilă s-a redus, speranța de viață a crescut și s-au înregistrat unele progrese în tratamentul unor boli infecțioase. În schimb, — notează același raport — din cauza conjuncturii economice a anilor '80, capacitatea de a presta servicii sanitare s-a redus în numeroase țări, în special din Africa și America Latină, în prezent grav afectate de povara datoriilor externe. Documentul relevă faptul că, în lume, persistă inegalitățile sociale și a sporit numărul persoanelor aflate în situația de „sărăcie absolută". Așadar, se poate spune că, deocamdată, nu sîntem egali în domeniul sănătății, iar realitatea o dovedește din plin : aproape un miliard de oameni sînt prinși în „cercul vicios" al malnutriției, bolilor și marginalizării, ceea ce le diminuează capacitatea de muncă și le îngrădește posibilitățile de a privi cu încredere spre viitor.

În aceste condiții, un obiectiv major în domeniul sănătății îl constituie realizarea, la nivel internațional, a unui angajament politic, care să permită reducerea inegalităților sociale, ca unică modalitate de a facilita asigurarea unei asistențe sanitare adecvate.

Vorbind despre sănătate, în această zi dedicată ei, este absolut necesar să discutăm — se arată în documente oficiale ale organizației (din nou, ca semnale de alarmă) — despre abuzul de stupefiante, adevărată epidemie ce pătrunde în toate mediile, la toate nivelurile, făcînd ravagii. Cifrele menționate de Organizația Mondială a Sănătății pun în evidență faptul că drogul a devenit, astăzi, un „fenomen mondial".

Abuzul de droguri este — așa cum s-a spus de nenumărate ori — simptom și, deopotrivă, cauză a degradării psiho-sociale. În acest context, adoptarea unor măsuri drastice împotriva traficului cu stupefiante și aplicarea legii sînt indispensabile în lupta împotriva abuzului. Dar nu suficiente. Este vorba de o problemă de sănătate, care necesită și măsuri cu caracter sanitar ; prevenirea, tratarea și readaptarea sînt măsurile ce trebuie luate în primul rînd, subliniază documentele O.M.S.

Sănătatea Pămîntului — sănătatea oamenilor. Mai mult ca oricînd, în ziua de 7 aprilie se va vorbi și despre necesitatea asigurării unui mediu ambiant sănătos. Cauza ? Ecologii sînt de părere că, în prezent, s-a ajuns aproape de „punctul saturației" : poluarea mediului înconjurător afectează calitatea vieții și sănătății. Împărțim, toți, aceeași biosferă, alta nu există. Și totuși, am „maltratat-o", încît amenință ansamblul ecosistemului. Se vorbește tot mai des, astăzi, despre „ecocid", despre criza mediului ambiant și realitățile sînt, într-adevăr, îngrijorătoare : din 1800 (începutul revoluției industriale) concentrația de gaz carbonic în atmosferă a crescut cu 25 la sută. La ora actuală, „aruncăm" în aer 5 miliarde tone de carbon, un miliard și jumătate tone provenind numai din distrugerea pădurilor tropicale. Dar poluarea a cuprins toate mediile, fără nici o „discriminare" : solul, apa, atmosfera, stratul de ozon.

Așadar, măsurile de stopare a fenomenelor ce afectează calitatea mediului sînt stringente, iar protecția absolut necesară, îndeosebi în condițiile existenței unui factor agravant : cursa aberantă a înarmărilor care „poluează" atît mediul, cît și relațiile dintre state, întreținînd și adîncind tensiunile pe plan internațional.

Mihaela Brumă

PANORAMIC

„Exxon Valdez"

— cea mai mare „maree neagră" din istoria S.U.A.

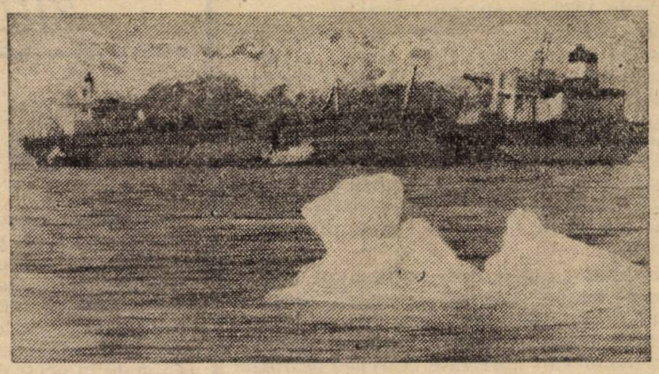

300 000 barili de petrol, revărsați din petrolier, au poluat 600 mile pătrate

Cu 12 ani în urmă, intra în funcțiune „TransAlaska", o conductă enormă, construită cu mari eforturi, cu uriașe cheltuieli și în ciuda unor proteste neobosite ale gruprilor ecologiste. Un colosal șarpe argintiu zigzaga într-un teritoriu înghețat în cea mai mare parte a anului, stăpînit de o faună rară, și transporta, de-a lungul a 1 300 km, petrolul de la zona de extracție Prudhoe Bay, în nord, la portul Valdez, în sud, unde așteptau, la rînd, burțile lacome ale supertancurilor petroliere. Începea „portretul Alaskăi în petrol", acest stat american nordic și prea puțin populat îmbogățindu-se într-un deceniu în care federația americană n-a mai depins de țițeiul livrat de țările cartelului O.P.E.C. De 12 ani, apărătorii mediului înconjurător nu obosesc să avertizeze asupra posibilității unor dezastre ecologice ; mai bine de un deceniu, nu s-a întîmplat nimic. La Valdez, unde superpetrolierele continuă să sosească în ritm susținut, ducînd petrolul spre rafinăriile californiene, companiile petroliere au pus la punct, odată cu construcția terminalului, și un sistem de instalații pentru eventuale accidente ; nu s-a recurs la el. Se pare că este în firea omului ca, după un timp, să-i slăbească vigilența ; iar instalațiile trebuie, și ele, verificate periodic sau îmbunătățite. În vremea din urmă, elementele principale ale sistemului de instalații pentru cazuri de accidente au intrat în reparații. Reprezentanții industriei petrolului erau atît de convinși că mecanismul extragerii și transportării aurului negru este bine pus la punct, încît unul din ei declara, cu emfază, în luna februarie, că, după mai bine de un deceniu de exploatare, profețiile sumbre ale ecologiștilor nu s-au îndeplinit. La nici cîteva săptămîni se producea cea mai mare „maree neagră" din istoria Statelor Unite.

Vineri, 24 martie, supertancul petrolier „Exxon Valdez" (deci, aparținînd uriașului concern „Exxon") părăsește portul Valdez și înaintează spre strîmtoarea Prinț William. Burdușit de țiței. Căpitanul Joseph Hazelwood, 44 de ani, are 20 de ani de experiență. Alături de el, timonierul Robert Kagan și al treilea ofițer al navei, Gregory Cousins. La scurt timp de la părăsirea portului, petrolierul e autorizat să-și modifice ruta, pentru a evita ciocnirea cu un aisberg. Căpitanul decide să lase cîrma lui Cousins și pleacă în cabină să întocmească niște rapoarte. Contrar regulamentului, deoarece Cousins n-are decît o experiență de trei ani și, ca atare, nu e autorizat să conducă o navă în ape interioare. Lui Cousins i s-a părut că vasul se îndrepta prea mult spre est, dar n-a mai avut timp să rectifice traiectul și „Exxon Valdez" s-a ciocnit de recifele Bligh, aflate sub suprafața apei, dar înregistrate pe toate hărțile. La aproape 35 km sud de portul Valdez. Petrolul începe să țîșnească din cala supertancului. În cîteva zile, „mareea neagră", formată din deversarea a 300 000 barili, se întinde pe o suprafață de 600 mile pătrate.

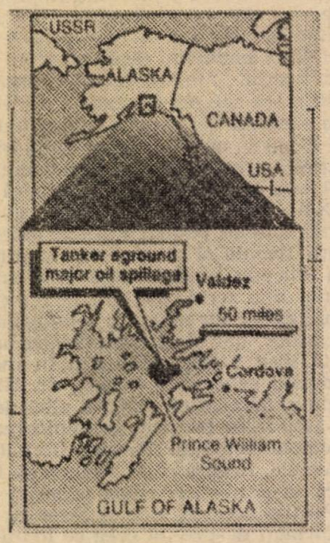

Accidentul s-a petrecut într-una din zonele cele mai sensibile din punct de vedere ecologic

Neglijență umană ? Și vasul acesta, ca atîtea altele, efectuase curse între Alaska și California de nenumărate ori ; în condiții chiar mai vitrege ; nu o dată, își modificase cîte puțin ruta spre a evita ghețarii plutitori. De data aceasta, lipsa de experiență a ofițerului a fost fatală. Dar cercetarea va dezvălui și alte elemente acuzatoare. Cîteva ore mai tîrziu, cînd paza de coastă va ajunge la locul accidentului, căpitanul dormea în cabina sa, în timp ce un adevărat rîu de petrol se scurgea din vapor. S-a spus că își petrecuse seara dinainte în barurile portului, deși el afirmă că nu băuse decît o bere. Alte surse susțin că Joseph Hazelwood ar fi avut probleme cu băutura în trecut. Oricum, toți trei sînt acum anchetați, iar căpitanul Hazelwood a fost deja concediat la sfîrșitul săptămînii trecute, întrucît i s-a găsit în sînge o cantitate mare de alcool. Dacă cercetările confirmă acuzația, el își va pierde definitiv brevetul. F.B.I.-ul a deschis o anchetă, căpitanul fiind acuzat de „neglijență criminală".

Între timp se desfășoară operațiunile de stăvilire a dezastrului ce ia amploare. Trecătoarea Prințul William (și, în general, zona Alaskăi) este una din regiunile cele mai sensibile ale lumii și încă cea mai puțin poluată. Consecințele „mareei negre" pot fi enorme : economice, științifice, ecologice. Brock Evans, de la o societate de apărare a mediului înconjurător, afirma că ar fi „un fel de Cernobîl american, nu numai datorită impactului asupra mediului, dar și asupra vieții omului, făcînd zona de nelocuit pentru multă vreme". Trecătoarea se află în apropierea uneia dintre cele mai mari zone de înmulțire a somonilor și pe ruta de migrare a 13 specii de balene. Regiunea e bogată în specii de pești, păsări, mamifere marine și moluște. Toate vor avea de suferit datorită accidentului.

De regulă, petrolul scurs dintr-un vapor se răspîndește foarte repede pe suprafața mării, iar valurile și vînturile puternice împrăștie pata pe o întindere greu de ținut în frîu. Acesta este, însă, numai efectul prim și vizibil al poluării. După ce o parte se evaporă, urmează faza a doua, cînd hidrocarburile se amestecă cu apa și, chiar dacă „mareea" a dispărut, efectele continuă să se facă simțite, pe termen lung, asupra vieții marine : incorporate în sedimente, ele ajung, apoi, în hrana vietuitoarelor pe care fie le ucid, fie le împiedică să se reproducă. Uneori, efectele pot dura ani și chiar zeci de ani, cu costuri incalculabile pentru ecosistem. Zona din sudul Marii Britanii, poluată în 1967 de petrolierul „Torrey Canyon", abia și-a revenit din dezastru.

Acel accident din martie 1967, cînd un petrolier sub pavilion liberian s-a ciocnit de recif în apropiere de Cornwall, s-a scufundat și a revărsat în mare 119 000 tone de petrol, ce a poluat 180 km din plajele britanice și franceze, este considerat un fel de punct de reper ; de atunci, companiile au fost obligate să acorde o atenție mai mare transporturilor și să pună la punct metode de a face față accidentelor. Care n-au lipsit, ba chiar au abundat în anii '70. La 27 februarie 1971, petrolierul „Wafra" se scufundă lîngă Cape Agulhas, în Africa de Sud ; 63 000 tone de petrol poluează regiunea. 19 octombrie 1972 — petrolierul „Sea Star" se ciocnește de un alt vas în Golful Oman ; 115 000 tone țiței se răspîndesc în mare. 7 ianuarie 1975 — petrolierul nipon „Showa Maru" (237 000 tone) eșuează în strîmtoarea Malacca ; mai multe mii de tone de petrol se revarsă în mare, dar nava este readusă pe linia de plutire și accidentul limitat. 29 ianuarie 1975 — petrolierul „Jacob Maersk" se scufundă lîngă Porto do Leixoes, Portugalia ; 84 000 tone de țiței în mare. 13 martie 1976 — petrolierul liberian „Olympic Bravery" se rupe în două, în timpul unei furtuni, în largul portului francez Brest ; din cele 1 200 tone de petrol aflate în vas, 800 tone sînt revărsate în mare și poluează doi kilometri de plajă. 12 mai 1976 — petrolierul „Urquiola", transportînd 125 000 tone țiței, explodează la intrarea în golful spaniol La Coruña și 100 000 tone poluează țărmurile Galiciei. 15 octombrie 1976 — petrolierul vest-german „Boehlen" naufra-

giază la 20 km nord-vest de insula Sein (Bretagne) și se scufundă ; coastele bretone sînt poluate pe o întinsă suprafață și începe o dificilă operațiune (cîteva luni) de ardere a celor 800 tone de hidrocarburi aflate încă în rezervoarele epavei, pe fundul oceanului. 25 februarie 1977 — „Hawaiian Patriot" ia foc în nordul Pacificului ; 99 000 tone petrol ard. 17 martie 1978 — petrolierul „Amoco Cadiz", cu 220 000 tone petrol la bord, eșuează lîngă țărmul Bretaniei, producînd o maree neagră de peste 2000 kmp (complicatul proces de despăgubire nu s-a încheiat decît anul trecut, vor urma apelurile îndelungate, tipice sistemului juridic american, încît, pînă astăzi, nu s-a plătit nici un cent pentru daunele produse). Dar acestea sînt accidentele foarte mari, cărora li s-a făcut o deosebită publicitate ; anual, se petrec între 20 și 25. Măsurile luate, îmbunătățirea echipajelor, perfecționarea tehnicii, o mai redusă urgență a cererii (deci, viteze mai mici de deplasare) și, îndeosebi, un plus de șansă au făcut ca, în anii '80, numărul accidentelor majore să fie reduse la 3—4 anual. Dar erau cît pe ce să se producă cu mult mai multe...

În aceste ultime două decenii, s-au dezvoltat și tehnici de combatere a „mareelor negre", toate utilizate și în Alaska : bariere plutitoare, pompe uriașe de aspirare, dispersoare, substanțe chimice și chiar arderea hidrocarburilor. Arderea este controversată, mai ales deoarece reziduurile rămase sînt și mai vîscoase și, deși sînt mai puțin periculoase, sînt cu mult mai greu de captat. Agenții chimici care dizolvă petrolul pot fi foarte toxici pentru mediu ; oricum, au fost utilizați într-o măsură. Barierele plutitoare au fost insuficiente și instalații suplimentare au fost aduse din alte porturi. Concernul „Exxon" și-a asumat întreaga răspundere și a admis că va trebui să plătească daune. Dar, deocamdată, urgență era înlăturarea uriașei pete de petrol, la sfîrșitul săptămînii trecute ea fiind prea mare pentru forțele destinate s-o stăvilească.

De aceea, guvernatorul statului Alaska, Steve Cowper, a cerut președintelui George Bush să declare coastele statului zonă de dezastru federal, încît guvernul central să-și asume costurile curățirii mediului și posibilele pierderi viitoare pentru industria locală a pescuitului. O echipă, alcătuită din secretarul transporturilor, șeful Agenției pentru Protecția Mediului Înconjurător și comandantul Pazei de coastă, a fost trimisă la Valdez pentru a întocmi un raport, în funcție de care se va decide la nivel federal. Deocamdată, ideea unei intervenții federale a fost respinsă. Producția de petrol a Alaskăi a coborît, pentru moment, de la 2 milioane barili pe zi, la 800 000 barili. Portul Valdez, în care așteaptă vreo zece petroliere, este închis. Guvernatorul statului a amenințat chiar cu închiderea „TransAlaskăi". Pescuitul a încetat. Locuitorii — cei mai mulți depind de pescuit — urmăresc, cu înfrigurare, fiecare jurnal al televiziunii locale. Deși cantitatea de petrol deversată în mare constituie doar o optime din aceea care a poluat Cornwall în 1967, deocamdată este încă prea devreme pentru evaluarea consecințelor, pentru mediu sau pentru om. Ele vor depinde de cît de repede va fi curățată marea, cum și dacă mareea va atinge țărmurile. Cert este — spun ecologiștii — că vor fi uriașe. În fond, în Alaska totul se calculează la dimensiuni gigantice.

Stelian Țurlea

IN LUMEA STIINTEI

• Petrol sintetic

Combustibilii sintetici și neconvenționali vor juca, probabil, un rol crescînd în balanța cererii și ofertei de petrol pe plan mondial, informează revista de specialitate „Petroleum Intelligence Weekly" din New York. Diferitele proiecte inițiate pe plan mondial se orientează spre folosirea drept materii prime a unor surse cum ar fi petrolul greu și foarte greu, bitumul, gazele naturale și petrolul extras din roci șistoase.

Deoarece acești combustibili neconvenționali asigură, în prezent, peste 500 000 barili pe zi din aprovizionarea pe plan mondial, seria de noi proiecte ar putea oferi un potențial uriaș, precizează revista, care adaugă că acest lucru se referă îndeosebi la țările în curs de dezvoltare, unde în anii următori se așteaptă o creștere a cererii de petrol.

Revista a evidențiat conversiunea gazelor naturale în produse petroliere, relevînd că aceasta ar putea avea efecte foarte importante asupra cererii și ofertei privind produsul. Multe rezerve mari de gaze naturale se află în regiunile îndepărtate de principalele piețe ale gazelor, astfel încît conversiunea acestora în combustibil destinat transportului, pentru satisfacerea cererii locale, ar putea reprezenta cel mai bun consum, arată revista.

Publicația subliniază că s-a realizat tehnologia necesară în acest domeniu. Țări precum Canada, U.R.S.S., Venezuela și Madagascar intenționează sau au realizat proiecte în domeniul petrolului greu, în timp ce Brazilia și S.U.A. cercetează procedee tehnologice pentru obținerea petrolului din roci șistoase.

• U.R.S.S. Proiectul unui nou tip de reactor nuclear

Crearea unui reactor nuclear, care funcționează în deplină securitate, este pe deplin posibilă — consideră fizicianul sovietic Lev Feoktistov, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. El a elaborat un reactor care, în orice condiții, inclusiv în caz de avarie, nu va depăși situația critică și nu va ajunge la explozie nucleară. Noul reactor poate folosi drept combustibil uraniu-238 și plutoniu-239.

Potrivit declarațiilor făcute de fizician agenției „TASS", dacă se plasează în zona activă a reactorului, să zicem, o tonă de uraniu-238 și 40—50 kg plutoniu, se declanșează reacția nucleară. Neutronii, care se formează ca urmare a dezagregării plutoniului, vor fi asimilați de atomii de uraniu-238. Dobîndind un nou neutron, uraniul-238 se va transforma în izotopul său, uraniu-239, iar, apoi, prin două descompuneri-beta, în plutoniu-239. Cu alte cuvinte, reactorul însuși își poate produce combustibilul necesar.

Un alt avantaj oferit de reactorul elaborat este acela că, dacă, în actualii reactori cu neutroni rapizi, arde numai aproximativ 3 la sută din combustibilul nuclear plasat în zona activă, în noul reactor, arderea efectivă este de 50—70 la sută. În plus, drept combustibil este folosit uraniu-238, care este ieftin, găsindu-se în natură de 140 de ori mai mult decît uraniu-235, utilizat în reactoarele tradiționale.

Dar cel mai important element îl constituie problemele securității — a precizat savantul sovietic. În virtutea legilor fizicii privind reacția de transformare a uraniului-238 în plutoniu, reactorul nu poate depăși situația critică și nu poate exploda. El își menține, automat, situația staționară. Chiar dacă reactorul va depăși situația critică, în cîteva microsecunde se va produce arderea surplusului de plutoniu și procesul va reveni la situația staționară.

El a propus cîteva variante de construcție a reactorului. Una dintre acestea este reactorul cu zonă activă. Schematic, acesta este constituit dintr-o sferă prin peretele căreia se realizează selecția energiei cu ajutorul agentului termic, iar pe fundul sferei se află cantitatea necesară de uraniu și plutoniu. Pe măsură ce se degajă căldura, temperatura se ridică pînă la punctul de fierbere, iar vaporii de uraniu și plutoniu se ridică și se depun pe peretele sferei. Apoi, picăturile de lichid condensat încep să alunece în jos, în zona activă. Acest proces poate fi stopat prin răcirea pereților sferei, ceea ce face ca vaporii de uraniu și plutoniu să se depună pe ei și să nu ajungă în zona activă.

Regimul automat de menținere a stării critice creează premisele necesare pentru proiecte și mai interesante. Nu este greu, de pildă, să se realizeze un reactor cu o greutate specifică mai mare decît a rocilor de la suprafața Pămîntului. Dacă pereții lui exteriori vor fi încălziți pînă la o temperatură de aproximativ 1 500 de grade, atunci reactorul va începe să se scufunde. În acest loc se va constitui o zonă de pămînt încins, din care se poate lua căldură, întocmai ca din stațiile geotermale. Important este faptul că rocile de la suprafața Pămîntului sînt slab activizate de neutronii reactorului, iar izotopii care apar au o perioadă scurtă — de cîteva zile — de dezagregare. Este posibil ca, pe această cale, să se soluționeze și problema depozitării deșeurilor radioactive — a subliniat Lev Feoktistov.

• Un motor în doi timpi

Cercetătorul australian Ralph Sarich a prezentat, recent, un motor cu combustie în doi timpi, care, susțin specialiștii, elimină defectele prototipului clasic, respectiv consumul mare, ralanti instabil, poluare etc. Noul motor are o capacitate de 1,2 litri, poate dezvolta o putere de 90 CP, greutatea sa este de numai 41 kg și dimensiuni mult reduse (un motor echivalent, în patru timpi, prezintă o cilindree de 1,6 litri pentru o putere de 85 CP ; are o greutate de 128 kg și ocupă un spațiu dublu). Motorul „Orbital Combustion Process" (O.C.P.), cum a fost botezat, are, de asemenea, un preț de cost mult mai scăzut și va putea fi folosit în domenii foarte diverse, de la industria aeronautică, pînă la construcția de motoare industriale. Toate acestea îndreptățesc părerea că viitorul aparține acestui tip de motor.

1001

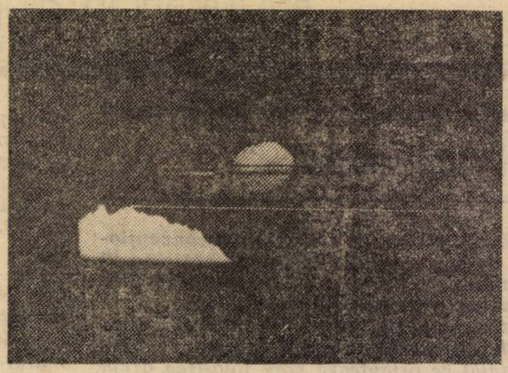

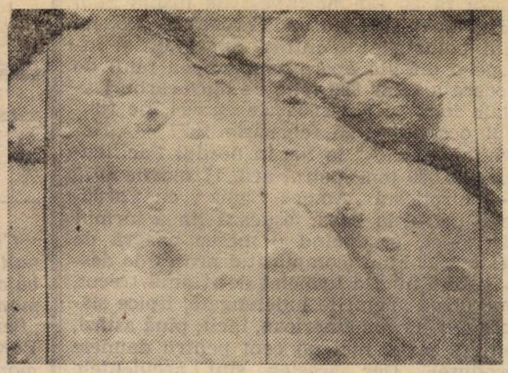

Imagini transmise, recent, de nava interplanetară sovietică „Phobos", aflată pe orbită în jurul unuia dintre cei doi sateliți ai planetei Marte. Pe cea dintîi se observă nava însăși și o parte a planetei, în timp ce a doua prezintă reliefu accidentat al aceluiași corp ceresc. După cum relevă „TASS", imaginile recepționate la Centrul de dirijare a zborului vor fi folosite pentru întocmirea hărții termice a lui Marte. Aceeași agenție menționează că, la 27 martie, s-a acționat pentru trecerea lui „Phobos" în regim de funcționare automată, în vederea transmiterii de noi informații pe Terra. După încheierea acestor operațiuni, a fost pierdută legătura prin radio cu stația interplanetară. Analizînd cauzele posibile ale defecțiunii, specialiștii și-au acordat maximum o săptămînă pentru înlăturarea ei, după care să stabilească planul de urmat în continuare.

Lege

Cu 229 voturi pentru și 27 împotrivă, Parlamentul elen a adoptat o nouă lege electorală, în baza căreia se vor desfășura alegerile generale de la 18 iunie, al doilea scrutin național organizat de la venirea socialiștilor la putere, în octombrie 1981. Noua lege se bazează pe sistemul proporțional simplu și, potrivit aprecierii guvernului, este cea mai democratică din istoria țării. Campania electorală pentru viitoarele alegeri va începe la 21 mai, iar parlamentul va fi dizolvat la 2 iunie.

Congres

Urmînd a se desfășura pînă la sfîrșitul anului, viitorul Congres al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia va avea ca principal punct al ordinii de zi „Reformele sociale și rolul Uniunii Comuniștilor" — s-a hotărît la o ședință a Prezidiului C.C. al U.C.I. Plenara C.C. al partidului din 14 aprilie va decide dacă acest congres va fi ordinar sau extraordinar, pe baza prevederilor statutare și a consultării prealabile a republicilor, provinciilor și organizației U.C.I. din armată.

Dezbateri

Într-o declarație făcută în cadrul dezbaterilor din Comisia pentru buget a parlamentului, premierul nipon, Noburu Takeshita, a exprimat, potrivit agenției „Kyodo", regretul pentru acțiunile prin care Japonia a provocat în trecut suferința țărilor vecine și, îndeosebi, Peninsulei Coreene. El a anunțat hotărîrea guvernului de la Tokio de a-și intensifica eforturile diplomatice în vederea îmbunătățirii relațiilor cu R.P.D. Coreeană, pornind de la poziția că problema coreeană trebuie rezolvată, în primul rînd, pe baza dialogului dintre Nord și Sud.

Negocieri

În cursul unei conferințe de presă organizată la Moscova pe marginea rezultatelor primei runde a negocierilor de la Viena privind forțele armate și armamentele convenționale din Europa, conducătorul delegației sovietice, Oleg Grinevski, a apreciat — potrivit agenției „TASS" — că evoluția dinamică a tratativelor a conturat cu pregnanță nu numai pozițiile părților, dar și elementele de convergență și de divergență dintre ele. Statele participante la Tratatul de la Varșovia și statele membre ale NATO dau prioritate reducerii armelor destinate atacurilor prin surprindere și lansării unor operațiuni ofensive de anvergură — a menționat vorbitorul. Există, de asemenea, o identitate de vederi asupra controlului internațional ferm, inclusiv prin inspecții la fața locului. Referindu-se la dificultățile semnalate în cadrul primei runde a negocierilor, Grinevski a subliniat, între altele, că trebuie să se stabilească concret tipurile de arme ce urmează a fi reduse cu prioritate.

Monument

În orașul austriac Braunau, unde s-a născut Adolf Hitler, va fi ridicat un monument în memoria victimelor nazismului. După cum a anunțat primăria locală, chiar în fața casei natale a fostului dictator va fi amplasat un bloc de granit înalt de 1,20 metri, provenit din lagărul de exterminare de la Mauthausen. Pe acesta va fi gravată următoarea inscripție : „Pentru pace, libertate, democrație. Nu fascismului, pentru totdeauna, milioane de morți acuză !" Pentru sfîrșitul acestei luni, Asociația studenților austrieci a anunțat o mare manifestație împotriva fascismului și neonazismului.

Abrogare

Sudanul a abrogat pactul comun de apărare semnat cu Egiptul în anul 1977 — informează agenția de știri „QNA". Premierul sudanez, Sadiq El Mahdi, a arătat, într-o declarație, că acest tratat a fost semnat în anumite împrejurări, dar în prezent nu mai există condițiile care au determinat încheierea lui. După cum relevă agenția citată, anularea tuturor tratatelor militare semnate de Sudan cu alte state este una dintre condițiile formulate de rebelii din sudul țării pentru semnarea unui acord de pace cu trupele guvernamentale.

Dezangajare

Trupele ciprioților greci și turci vor fi retrase din zona așa-numitei „linii verzi" care traversează centrul capitalei cipriote, Nicosia. Potrivit unui acord intervenit între cele două comunități, cu sprijinul O.N.U., fiecare parte își va reamplasa personalul militar aflat pînă acum în cele 12 puncte de supraveghere situate în centrul capitalei. Acordul este apreciat drept un pas înainte pe calea diminuării confruntării la Nicosia, unde, datorită apropierii dintre trupele celor două comunități, s-au înregistrat, în ultimii ani, o serie de incidente izolate. Pe de altă parte, reprezentantul forțelor armate ale O.N.U. pentru menținerea păcii în Cipru (UNFICYP) a declarat că numărul „căștilor albastre" din zonă va fi sporit, iar patrulele vor fi întărite.

Acorduri

Departamentul de Stat al SUA a respins o propunere a Uniunii Sovietice privind intensificarea eforturilor ONU în vederea aplicării acordurilor de la Geneva asupra Afganistanului — informează agențiile de presă, atrăgînd, totodată, atenția asupra situației grave în care se află această țară. SUA nu consideră că Națiunile Unite trebuie să-și extindă activitățile în acest sens ; după retragerea trupelor sovietice, nu mai este necesar ca membrii Consiliului de Securitate să se ocupe de situația din Afganistan — a apreciat purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Margaret Tutwiler.

Intrevedere Wojciech Jaruzelski — Wilfried Martens, cu ocazia vizitei oficiale efectuate în R. P. Polonă de către premierul belgian. A fost exprimată dorința celor două părți de a dezvolta în continuare contactele reciproce și colaborarea bilaterală. Totodată, s-a procedat la un schimb de păreri asupra problemelor internaționale actuale

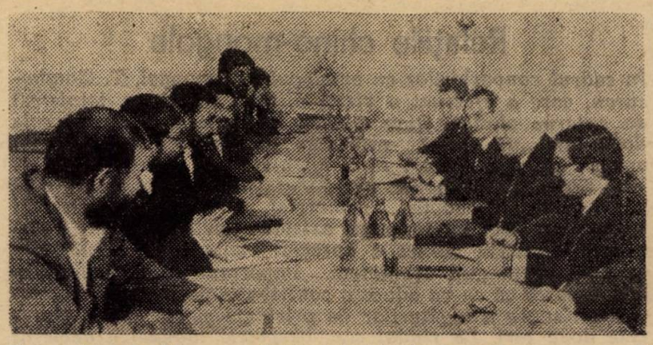

Convorbiri, la Moscova, între ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., Eduard Şevardnadze, şi omologul său iranian, Ali Akbar Velayati. O atenţie deosebită a fost acordată — potrivit agenţiei „TASS" — problemelor privind Afganistanul. Ministrul sovietic a evidenţiat necesitatea respectării neabătute a acordurilor de la Geneva, iar Velayati a reafirmat dorinţa Iranului de a continua eforturile avînd drept scop reglementarea politică a problemei afgane. Cu ocazia prezenţei la Moscova, oaspetele iranian a fost primit de Mihail Gorbaciov

Centenarul Turnului Eiffel

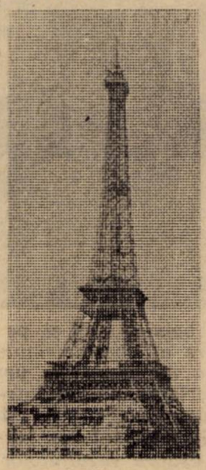

Destinat mai curînd unei existenţe efemere, ca mărturie a tehnicii franceze pentru Expoziţia Universală din 1889, Turnul Eiffel a împlinit, vineri 31 martie, un secol de la inaugurare, timp în care a devenit unul dintre simbolurile cele mai cunoscute ale Parisului. Centenarul său a fost marcat printr-o ceremonie la care au participat o sosie a constructorului, inginerul Gustave Eiffel, şi „interpreţii" altor personaje celebre din ambianţa de altădată a capitalei franceze. Iniţiate la 26 ianuarie 1887, pe Champs de Mars, din faţa grădinilor Trocadero, lucrările de construcţie erau menite — conform comenzii iniţiale — să dea naştere unui lucru „senzaţional, nemaivăzut", conceput ca pol de atracţie al Expoziţiei Universale organizate, doi ani mai tîrziu, cu prilejul sărbătoririi primului centenar al Revoluţiei Franceze din 1789. Şi, într-adevăr, pornind de la un atare deziderat, inginerul Gustave Eiffel a propus înălţarea unui straniu turn metalic, de 300 de metri, a cărui apariţie în peisajul Parisului avea să stîrnească admiraţia unora şi scandalizarea altora. Timp de aproape 780 de zile, au lucrat aici 100 de muncitori, printre care îşi propaga ideile socialistul Jean Jaurès. Ei au asamblat circa 12 000 de piese metalice, cu nu mai puţin de 2 500 000 de nituri, încheind o construcţie spre a cărei siluetă s-au grăbit numeroşi vizitatori. Turnul, care a primit numele arhitectului său, a fost inaugurat oficial la 10 iulie 1889, cîteva luni după terminare. Între timp, alături de admiraţia unora, un puternic grup de intelectuali, artişti şi oameni de litere şi-a exprimat via insatisfacţie faţă de strania operă, considerată un fel de „coş de fabrică, vertiginos şi ridicol, destinat glorificării vandalismului întreprinderilor industriale". Charles Gounod, Charles Garnier, Alexandre Dumas, Leconte de Lisle, Sully Prudhomme şi Guy de Maupassant s-au numărat, atunci, printre oponenţii cei mai fervenţi. De altfel, societatea însărcinată de Consiliul municipal al Parisului cu ridicarea şi exploatarea Turnului Eiffel deţinea o concesie de numai 20 de ani, la capătul cărora ciudata construcţie urma să fie demolată, dacă nu i se găsea o utilizare mai bună. Şi, totuşi, devenind, în scurt timp, un simbol al Parisului de la sfîrşitul secolului trecut, ea a supravieţuit. Din 1909, turnul a început să fie folosit pentru comunicaţiile prin telefon şi prin radio, îndeosebi ale armatei. În perioada primului război mondial, el a fost destinat, practic, uzului militar. În sfîrşit, antenele de televiziune şi-au găsit aici un loc ideal de amplasare, ceea ce a sporit dimensiunile construcţiei pînă la înălţimea actuală de 320,75 metri. Dotat, între timp, cu ascensoare şi cu alte instalaţii, Turnul Eiffel primeşte, anual, vizita a aproximativ 5 milioane de persoane. Vineri, la sărbătorirea centenarului, „dublura" lui Eiffel a urcat cu piciorul toate cele 1 700 de scări ale construcţiei, dar o parte din suita sa ad-hoc a preferat să folosească liftul, mijloc de locomoţie mai rapid şi... mai puţin obositor.

Interviu

Într-un interviu acordat mai multor companii americane de televiziune, ministrul apărării al SUA, Richard Cheney, s-a pronunţat în favoarea unor acorduri de reducere a armelor convenţionale şi forţelor armate din Europa, precum şi a arsenalelor de arme strategice — transmite agenţia „TASS". Potrivit aprecierilor sale, realizarea unor astfel de acorduri ar permite o reducere a forţelor armate americane, ceea ce ar contribui la diminuarea cheltuielilor militare ale ţării. Ministrul american a condiţionat, însă, adoptarea de măsuri pentru reducerea capacităţii militare a SUA de înregistrarea unor rezultate concrete în domeniile menţionate.

Droguri

După cum relevă presa columbiană, poliţia naţională a descoperit, în luna martie, în cursul unei ample operaţiuni antidrog, peste 300 de laboratoare clandestine şi aproximativ 10 000 kg de cocaină. Laboratoarele erau dotate cu instalaţii moderne pe bază de microunde, folosind pe scară largă energia solară. Totodată, contrabandiştii dispuneau de un avion şi de tuneluri speciale, pentru a putea scăpa de urmărirea autorităţilor. În lunile ianuarie şi februarie, în cursul unor operaţiuni similare, au fost distruse 65 de laboratoare şi 3 580 kg de cocaină pură.

Etna

Vulcanul Etna, din centrul Siciliei, şi-a intensificat din nou activitatea, după ce, cu cîteva zile înainte, a erupt şi vulcanul Stromboli, din Arhipelagul Eolian. Din craterele vulcanului se scurg valuri de lavă şi cenuşă fierbinte. Activitatea Etnei este urmărită în permanenţă de oameni de ştiinţă de la Institutul internaţional de vulcanologie. Catalogat ca fiind cel mai mare vulcan activ din Europa şi unul dintre cele mai mari din lume, Etna are o suprafaţă totală de 1 570 kmp. Circumferinţa bazei este de aproximativ 150 km.

Declaraţie

Ministrul de stat indian pentru afacerile externe, Natwar Singh, a declarat, în parlament, că ţara sa are în vedere încheierea unui pact defensiv cu Pakistanul. Este în interesul celor două ţări, a apreciat el, să acţioneze pentru îmbunătăţirea relaţiilor bilaterale, ceea ce ar permite reducerea cheltuielilor lor militare. Cu aceeaşi ocazie, ministrul indian a subliniat că ţara sa nu a acceptat propunerile pakistaneze privind soluţionarea la nivel bi sau regional a problemei neproliferării armei nucleare, deoarece consideră că acest aspect trebuie să vizeze toate statele posesoare de arsenale atomice.

Centru

Organizaţia pentru realizarea Iniţiativei de Apărare Strategică din S.U.A. şi Ministerul apărării al Israelului au semnat un acord privind crearea unui centru computerizat de modelare a acţiunilor sistemului tactic pentru apărare antirachetă. Noul centru — menţionează „TASS" — va fi specializat în simularea condiţiilor de luptă pentru teatrul de operaţiuni din Orientul Mijlociu, avîndu-se în vedere eventuala folosire de rachete. Lucrările de construcţie şi exploatarea noului centru, pe timp de cinci ani, vor impune cheltuieli însumînd 35 milioane dolari.

Efective

După cum a anunţat un purtător de cuvînt al Pentagonului, efectivele forţelor armate ale S.U.A., la sfîrşitul lunii februarie a.c., se ridicau la 2 123 764 militari, 583 176 dintre aceştia revenind forţelor navale, iar 579 283 celor aeriene. În februarie 1988, efectivele forţelor armate americane totalizau 2 161 854 militari.

Tradiţionalele marşuri de primăvară din R.F.G., pentru pace şi dezarmare, au atras, şi în acest an, numeroşi locuitori din diferite zone ale ţării. În faţa bazei militare americane de la Mutlangen, peste 800 de participanţi au cerut retragerea armelor nucleare de aici şi transformarea zonei într-un loc de recreere

Nguyen Co Thach, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor externe al R.S. Vietnam, a conferit cu o delegaţie a Congresului american, aflată într-o vizită de două zile la Hanoi

1000+1

Relaţiile chino-mongole

În cadrul convorbirilor cu omologul său mongol, T. Gombosuren, care a efectuat o vizită oficială în China, ministrul de externe chinez, Qian Qichen, a declarat că între cele două ţări „nu există probleme litigioase" — transmite agenţia „China Nouă". El a afirmat că, în ultimii 40 de ani, China şi Mongolia au făcut progrese în relaţiile pe plan politic, economic, comercial, cultural, ştiinţific şi tehnologic, deşi un timp au existat unele probleme complexe. Ministrul chinez a apreciat vizita omologului său mongol drept „un eveniment important", exprimîndu-şi convingerea că ea va aduce o contribuţie pozitivă la evoluţia în continuare a legăturilor de prietenie şi cooperare dintre cele două ţări. La rîndul său, oaspetele mongol a declarat că dezvoltarea relaţiilor de prietenie şi colaborare cu China reprezintă „unul din principiile politicii externe" a ţării sale. El a subliniat că, în raporturile reciproce, au existat momente de dezvoltare şi momente de impas, dar că, în ultimii ani, impasul a fost depăşit. A fost exprimată satisfacţia în legătură cu situaţia calmă de la frontiera comună. Totodată, s-a procedat la un schimb de păreri cu privire la dezvoltarea relaţiilor bilaterale.

Desfăşurate pe fundalul conflictului militar intern şi, în consecinţă, al prezenţei masive pe străzi a armatei, alegerile prezidenţiale din Salvador s-au soldat cu victoria lui Alfredo Cristiani (imaginea din dreapta), candidatul Alianţei Republicane Naţionaliste (dreapta radicală). Incapacitatea actualului guvern (democrat-creştin) de a determina evoluţii care să conducă la încetarea războiului civil şi, pe de altă parte, procentul mare al absenteismului (peste 40 la sută) ce s-a manifestat la urne, ca expresie a neîncrederii populaţiei într-o soluţionare a problemelor pe calea procesului electoral, au influenţat în mod substanţial — afirmă observatorii — asupra rezultatelor recentului scrutin salvadorian

Disponibilitate

Preşedintele Etiopiei, Mengistu Haile Mariam, a afirmat disponibilitatea ţării sale de a-şi dezvolta relaţiile cu S.U.A., în pofida neînţelegerilor survenite într-o anumită etapă între Addis Abeba şi Washington. Potrivit unei relatări a agenţiei etiopiene de ştiri, şeful statului etiopian a declarat, cu prilejul primirii unei delegaţii a Congresului S.U.A., că dorinţa de a îmbunătăţi relaţiile bilaterale are la bază politica naţională de promovare a înţelegerii şi coexistenţei paşnice cu toate ţările.

Manevre

În deşertul Negev au început, săptămîna trecută, manevre militare de amploare ale forţelor armate israeliene. După cum relevă agenţiile de presă, întinsul teritoriu destinat manevrelor a fost declarat zonă închisă.

Retragere

Un nou grup de 149 de militari cubanezi, retraşi din Angola, s-a înapoiat la Havana. După cum relevă agenţia „Prensa Latina", ei au revenit în Cuba în conformitate cu calendarul stabilit prin acordurile tripartite de pace, urmînd ca retragerea totală a forţelor cubaneze din Angola să se încheie în 1991.

Premieră

O premieră mai puţin obişnuită a avut loc în S.U.A., unde firma particulară „Space Service" a lansat în Cosmos o rachetă „Consort-1". Este prima lansare de acest gen în spaţiul extraterestru. Timp de 7 minute, la bordul rachetei lansate de amintita firmă particulară au fost efectuate o serie de experimente în stare de imponderabilitate, la cererea diferiţilor clienţi.

Reuniune

În tabăra militară Nyanga, situată în apropierea frontierei dintre Zimbabwe şi Mozambic, a avut loc o reuniune tripartită la nivel înalt, la care au participat primul ministru al Marii Britanii, Margaret Thatcher, aflată în vizită în Zimbabwe, preşedintele Robert Mugabe şi preşedintele Mozambicului, Joaquim Chissano. S-a efectuat, potrivit agenţiilor de presă, un schimb de păreri în probleme regionale, inclusiv privind activitatea aşa-numitei Mişcări Naţionale de Rezistenţă din Mozambic (MNR), care desfăşoară acţiuni destabilizatoare împotriva autorităţilor legale. Preşedintele ţării-gazdă, Robert Mugabe, a insistat asupra necesităţii de a se aplica sancţiuni internaţionale, globale şi obligatorii, împotriva regimului rasist din Africa de Sud, măsură cu care, după cum se ştie, guvernul britanic nu este de acord. La rîndul său, preşedintele Chissano a apreciat că recentele iniţiative vizînd instaurarea păcii în regiune, inclusiv privind Mozambicul, trebuie să aibă în vedere întreaga Africă australă.

Seminar

La Hamburg a avut loc un seminar în probleme militare, găzduit de Institutul local pentru politica de securitate şi cercetări în domeniul păcii, la care au participat oameni de ştiinţă şi ofiţeri superiori din cadrul Armatei Populare Naţionale (APN) a RDG şi Bundeswehrului vest-german. Directorul institutului organizator, Egon Bahr, a declarat, la o conferinţă de presă, că lucrările seminarului au reprezentat un pas spre înfăptuirea practică a unei atmosfere reciproce de încredere. Totodată, el a menţionat — potrivit agenţiei „ADN" — că reprezentanţii RDG au informat despre începerea, în prima parte a lunii aprilie, a reducerii unilaterale a trupelor APN, anunţată anterior.

„Contaminare"

Pornind de la ştirile din presă privind confiscarea tot mai frecventă de către poliţie a unor bancnote cu urme de cocaină, un expert din Florida a stabilit, folosind mijloace de cercetare moderne, că aproape toţi banii aflaţi în circulaţie în S.U.A. sînt „contaminaţi" din acest punct de vedere. Expertul şi-a început cercetările pe un eşantion de şapte pachete cu bancnote de 20 de dolari, descoperind peste tot urme de cocaină. Aceleaşi studii au fost continuate în 12 oraşe americane, pe eşantioane preluate din seifurile băncilor. Fără urme de cocaină s-au dovedit a fi doar bancnotele nou emise, ceea ce pune în evidenţă dimensiunile reale ale traficului şi consumului de droguri în S.U.A.

Satelit

Cu o rachetă vest-europeană „Ariane", lansată de la Centrul spaţial din Guyana franceză, a fost plasat pe orbită geostaţionară un satelit de telecomunicaţii şi televiziune în direct „TELE-X", realizat în cooperare de Suedia, Norvegia şi Finlanda.

Rubrică realizată de I. Madoşa

S.U.A. — „corupția legală"

Una din primele acțiuni ale noii Administrații americane a fost insistența asupra necesității ca toți membrii ei să respecte cele mai înalte norme ale eticii. George Bush — așa cum a promis în timpul campaniei electorale — a numit, la 25 ianuarie, o comisie care va trebui să facă recomandări pentru un proiect de lege asupra eticii, destinat întăririi regulilor în vigoare. Guvernul — a spus George Bush — va trebui să dea dovadă, „întotdeauna, de cea mai înaltă integritate". „Nu este un lucru prea dificil, trebuie să distingem binele de rău, să facem astfel încît să nu existe nici cea mai mică suspiciune".

O asemenea insistență sugerează că lucrurile nu se desfășurau chiar conform unei etici la care toată lumea s-ar aștepta din partea unui guvern. O privire oricît de fugară asupra ultimilor ani descoperă numeroase scandaluri politice și financiare : politicieni care au profitat de funcția deținută pentru a obține avantaje — unii au trebuit, ca urmare, să demisioneze ; politicieni care, părăsind guvernul, au menținut o seamă de relații extrem de profitabile sau au făcut presiuni asupra foștilor colegi sau asupra Congresului spre a obține avantaje pentru firmele la care se angajaseră ș.a. Asupra scandalurilor mai mari, tipice pentru mentalitatea capitalistă, revista noastră s-a oprit la vremea respectivă.

Iată, însă, că insistența noii Administrații asupra unui comportament etic atrage atenția și asupra unui fenomen de corupție mai ascunsă, așa-numita „corupție legală" („U.S. News and World Report"). Este vorba de presiunile pe care le fac asupra Congresului diferite grupuri de interese, în general, mari concerne, pentru a obține avantaje. Îndeobște pe căi legale — contribuții financiare la campaniile electorale —, aceste concerne obțin enorme favoruri din partea Congresului, blocînd legi care le-ar dăuna intereselor lor sau, dimpotrivă, sugerînd și insistînd pentru adoptarea altor legi care să le avantajeze net.

U.S. NEWS AND WORLD REPORT scria, într-un număr spre sfîrșitul anului trecut, din care reproducem ample pasaje:

Chiar dacă membrii Congresului neagă faptul că ar fi obținut voturi contra bani, cei mai mulți legislatori acceptă că actualul sistem, bazat atît de mult pe banii proveniți din partea comitetelor de acțiune politică (PAC) și pe atît de generoasele plăți pentru cuvîntări, necesită o urgentă reformă. Deși legislatorii sînt trimiși în Congres să voteze în legătură cu problemele ivite, își petrec cea mai mare parte a timpului strîngînd bani pentru realegere. Și din moment ce comitetele de acțiune politică îi favorizează, în mod firesc, pe cei în funcție, această reușesc să fie, de regulă, realeși, în proporție de 98 la sută.

Problema banilor a devenit afacerea nestiută a Washingtonului, o afacere care devine mereu mai sofisticată, pe măsură ce campaniile electorale sînt mai costisitoare. Desigur, nu întotdeauna cu bani se pot obține voturi, dar, cu certitudine, ei deschid uși celor care își pot permite să-i aibă. Politicienii care ajung în Congres după ce au dus campanie, mizînd pe încrederea publicului, învață, curînd, că numai aceasta nu-i va ajuta să fie realeși. Doar contribuțiile provenite de la grupurile de interese particulare pot să le ofere mijloacele de care au nevoie.

Economistul politic britanic Mancur Olson a demonstrat că, cu cît societatea se bucură mai mult timp de stabilitate, cu atît apar mai multe grupuri de interese speciale. „U.S. News and World Report" a examinat o duzină de legi adoptate de Congresul 100 și a descoperit că aceste interese n-au fost niciodată mai puternice decît sînt acum și că, în timp ce multe legi valoroase au fost elaborate, multe altele sînt rezultatul acțiunii grupurilor de interese și par să nu servească deloc interesului public. În aceste din urmă cazuri, o examinare a datelor Comisiei federale electorale și a declarațiilor financiare ale celor implicați dezvăluie legăturile dintre contribuțiile financiare și tratamentul legislativ favorizant. Printre principalele descoperiri ale revistei, se află:

● În dezbaterile aprinse asupra legii comerciale, industria petrolului a convins Congresul să abroge impozitul pe „profiturile suplimentare", care generau miliarde de venituri obținute din impozite, atunci cînd prețurile petrolului erau ridicate. Senatorul Lloyd Bentsen, insistînd pentru abrogare, afirma că impozitul ar fi prea împovărător pentru industria petrolului. Bentsen a primit 101 052 dolari de la comitetul de acțiune politică al acestei industrii. Iar totalul dolarilor dați Congresului s-a ridicat la 2,35 milioane dolari.

● O măsură introdusă în legea de alocații pentru apărare va irosi sute de milioane de dolari, potrivit surselor Pentagonului, prin eliminarea celor mai competitive oferte pentru componente ale avioanelor și navelor. „Allison Gas Turbine", un furnizor al apărării, din Indiana, a fost principalul promotor al măsurii, iar senatorul de Indiana, Dan Quayle (azi vicepreședinte — n.n.), și reprezentantul de Indiana, Frank McCloskey, un democrat, au susținut măsura, afirmînd că nu dăunează sistemului de oferte. „General Motors" („Allison Gas Turbine" e o filială a concernului) a donat 468 119 dolari membrilor Congresului, prin intermediul PAC (comitetele de acțiune politică).

● Permițînd mai multor companii multinaționale, precum „Bechtel Group" și „Monsanto", să continue să rețină o mare parte din cheltuielile lor pentru cercetare, Congresul le-a acordat, efectiv, un supliment de 211 milioane dolari la scutirile de impozite, în 1988, pe lîngă beneficiile anuale, de aproximativ 1 miliard dolari, pe care le obținuseră în anii precedenți. Suma era cu mult mai generoasă decît stimulentele propuse de Trezorerie. În plus, Congresul a extins un adițional de 703 milioane dolari scutiri de impozite pentru potențiale cercetări, în cazul acelorași corporații. Bentsen, care prezidează Comitetul pentru finanțe din Senat, și Dan Rostenkowski, președintele Comitetului căi și mijloace din Camera Reprezentanților, au sprijinit măsura. Reprezentantul Bery Anthony, democrat din Arkansas, s-a luptat mult pentru ea, argumentînd că stimulentele pentru cercetări ale corporațiilor sînt cruciale. Toți au primit contribuții financiare din partea respectivelor companii ; totalul dolarilor dați Congresului prin PAC — 2,627 milioane dolari.

● Legislația lansată de senatorii de-

Apropo de...

...„pietricelele strălucitoare"

De la lansarea sa în 1983, Inițiativa de Apărare Strategică, cunoscută și sub denumirea metaforică de „războiul stelelor", a fost ținta unor serii lungi de critici dintre cele mai diverse, de la oameni politici și savanți, inclusiv laureați ai Premiului Nobel, pînă la experți militari. S-a afirmat, astfel, în repetate rînduri, că programul SDI ridică cel puțin două probleme ce nu pot fi minimalizate : costul uriaș — aproximativ 1 000 miliarde dolari — și vulnerabilitatea.

Întrucît toate tentativele adepților SDI de a convinge marea majoritate a oamenilor de știință de calitățile scutului spațial au eșuat, zilele trecute generalul James Abrahamson, fost șef al Organizației de cercetări pentru programul SDI, unul din „părinții" acestuia, a propus un nou proiect al „războiului stelelor", care, după părerea sa, va fi „mai eficient" și „mai ieftin". Într-un document trimis Ministerului apărării, Abrahamson sugerează ca Pentagonul să elaboreze un nou sistem de apărare antirachetă, alcătuit din mii de „pietricele strălucitoare" amplasate în spațiul cosmic, de fapt o „armada" de stateliți kamikaze ieftini, de mici dimensiuni și ușori, care să detecteze rachetele adverse, după post-combustia lor (o sursă importantă de căldură) și, apoi, să le distrugă prin coliziune. Generalul american consideră că prețul cercetărilor, realizării și desfășurării noului sistem s-ar încadra în aproximativ 10 miliarde dolari. Reamintim, în context, că proiectul „Manhattan" — crearea bombei atomice — s-a ridicat la aceeași cifră. Dacă se includ, însă, costurile suplimentare pentru înlocuirea actualului sistem de avertizare în caz de atac și modernizarea capacității actuale de comandă și control, suma totală ar ajunge la 25 miliarde dolari.

După cum se poate observa, noul proiect insistă mai mult asupra părții financiare, punînd pe plan secundar eficacitatea sa. Or, atît programul SDI, cît și recenta sa variantă suferă de o dublă vulnerabilitate, atît din exterior, cît și din interior.

Pe de-o parte, adversarul poate folosi metoda puțin costisitoare și greu detectabilă a țintelor false, care să epuizeze „muniția". De asemenea, „pietricelele strălucitoare" pot fi anihilate de rachetele ofensive. Din acest motiv, noul proiect poate impulsiona cursa înarmărilor în acest domeniu. Pe de altă parte, noua „armada" este complet automatizată și subordonată total deciziei computerelor. Există, astfel, primejdia ca unele erori de programare să declanșeze un „război al computerelor", ce ar putea fi succedat de o situație de criză, cu toate consecințele care ar decurge din aceasta.

În concluzie, vulnerabilitatea programului SDI (mai vechi sau mai nou) rămîne, în continuare, o problemă greu de ascuns. Altfel spus, „găurile scutului spațial" nu pot fi camuflate, chiar dacă se încearcă placarea lui cu „pietricele strălucitoare."

Ștefan Cârjă

mocrați Dennis DeConcini, din Arizona, și Frank Lautenberg, din New Jersey, au dat concernului farmaceutic din New Jersey, „Warner-Lambert", drepturile exclusive de a vinde medicamentul „Lopid", care ajută la reducerea colesterolului și previne atacurile de cord. Pentru încă trei ani și jumătate se va amîna distribuirea unor variante mai ieftine ale medicamentului. DeConcini și Lautenberg spun că firma nu și-a compensat încă toate cheltuielile de fabricare a medicamentului. „Warner-Lambert" a contribuit cu 108 400 dolari la campaniile electorale pentru Congres.

● Un amendament la Foreign Corrupt Practices Act, care împiedică firmele americane și patronii acestora să primească mită de la oficiali străini, face acum mai dificilă urmărirea de către acuzatori, obligîndu-i să dovedească faptul că suspecții au avut cunoștință directă de plățile ilegale. Senatorul William Proxmire, care se împotrivește amendamentului, îl numește „legea care aduce mita înapoi". The Energency Committee for American Trade, un grup de 60 de corporații multinaționale, care au impus măsura, argumentează că angajații lor nu pot fi acuzați dacă n-au știut despre ilegalități, chiar dacă îi supraveghează pe patronii care plătesc mită. Companiile interesate au plătit membrilor Congresului 3,986 milioane dolari.

● Deși 19 state au deschis procese, afirmînd că scoaterea industriei asigurărilor de sub anumite legi federale antitrust le-a permis unor mari giranți să fixeze prețurile, o lege care să anuleze scutirea a sucombat la presiunile celor interesați. Industria asigurărilor a dat aproape 3,2 milioane dolari membrilor Congresului.

● Cu dolarii, însă, se pot cumpăra multe. Deși „Tacit Rainbow" a înregistrat eșecuri în cele patru zboruri de testare și a depășit cu mult cheltuielile, Congresul a autorizat alți 180 milioane dolari, pentru ca această rachetă anti-radar să fie construită de „Northrop Corporation", în statul Georgia, de unde este senatorul Sam Nunn, președintele comitetului serviciilor armate. Contribuția firmei la campaniile Congresului : 286 517 dolari.

● Citînd acuzații, potrivit cărora unii consultanți în domeniul apărării vînd informații secrete despre contractele militare, mai mulți congresmeni au întocmit o lege care cerea înregistrarea publică a consultanților și a clienților lor ; în fața presiunilor consultanților, s-a renunțat la măsură. Contribuțiile PAC pentru Congres : 1.798 milioane dolari.

Nimeni, nici chiar legislatorii, nu sînt încîntați de actualul sistem. Un sondaj printre 100 de membri ai Congresului a descoperit că 43 la sută consideră negativ efectul contribuțiilor PAC în procesul legislativ.

Tentativele de a impune o reformă au eșuat. La începutul lui 1988, unii democrați din Senat au încercat să impună limite în contribuțiile PAC. Exista un sprijin larg pentru măsură, incluzînd și un grup bipartit de 100 „lobbyști". Dar republicanii au respins ideea, argumentînd că toate campaniile de realegere fac necesari banii proveniți prin PAC.

Copii fără locuințe

Cum pot fi ajutați copiii fără locuințe din America să primească educație ? Ce poate fi făcut pentru a asigura prezența lor în școli ? Aceste probleme au fost abordate la o conferință inițiată la Washington de Asociația Națională pentru Educație, cea mai mare organizație pentru educația publică din Statele Unite — informează agenția „TASS".

Personalități proeminente au declarat la această conferință că aproape 40 la sută din americanii fără locuință solicită adăpost în aziluri, împreună cu familiile lor. Potrivit unor date culese de activiști ai asociației menționate, în țara cea mai bogată din lume, peste 500 000 de copii nu au, în prezent, locuință. 43 la sută din acești copii nu pot frecventa școlile din motive independente de voința lor.

Copiii fără locuințe sînt, adeseori, înfometați și nu știu unde vor putea dormi ; prin urmare este de înțeles că ei nu se mai gîndesc la școală — a declarat Cheryl Lucas, activistă pentru problemele sociale din Washington.

Principala cauză a acestei stări de lucruri — au declarat agenției „TASS" oficialitățile americane participante la conferință — sînt reducerile repetate ale alocațiilor pentru locuințele ieftine. Această tendință a devenit tot mai pronunțată în timpul Administrației Reagan, cînd alocațiile federale, în acest scop, au fost reduse de la 32 la 9 miliarde dolari între 1981 și 1987. Ca urmare, în ultimii zece ani, s-au înscris doar în Washington, pe listele pentru locuințele ieftine, mii de familii cu copii de vîrstă școlară — a declarat, la conferința menționată, Patricia Gancy, președintă a secției din Washington a Asociației Naționale pentru Educație.

Copiii din aceste familii nu pot frecventa școlile, pentru că trebuie să-și ajute părinții să facă rost de alimente, încălțăminte și haine pentru frații și surorile lor mai mici.

Ivetta Torres, membră a Asociației Naționale pentru Educație din S.U.A., a informat că orașul Los Angeles are cel mai mare număr de copii de vîrstă școlară fără locuință din țară. În Los Angeles există, în prezent, 12 250 de copii fără un domiciliu permanent.

Prevenție și reparație...

Prilejurile de a ne entuziasma în fața victoriilor obținute de inteligența constructivă împotriva ignoranței, închistărilor de tot felul și a stihiilor de tot felul sînt numeroase. Ele vor continua să se adune în ritm susținut pentru motivul elementar că omul nu va fi niciodată pe deplin mulțumit de el însuși și de mediul său înconjurător. O asemenea stare de insatisfacție permanentă va articula, în vecii vecilor, tocmai interminabila listă a prilejurilor amintite.

Fără îndoială, între foamea omenirii de a se perfecționa și de a-și modela planeta în funcție de necesități coerente și propriile ei victorii, pe această cale, nu există o relație imuabilă și univocă. Succesele alternează sau se interferează cu insuccesele, gafele umbresc descoperirile, iar civilizațiile glorioase se lasă ruinate de măceluri apocaliptice sau perioade în care prostia, lăcomia, ambițiile stupide și nedreptățile flagrante astupă efemer, dar etanș, perspectivele luminoase. De fiecare dată, însă, umanitatea se desprinde din cazanul de smoală al crizelor și, cu o vigoare neistovită, se îndreaptă spre noi experiențe și, desigur, spre noi împliniri.

Istoria este o tragedie optimistă. Garanția viitorului pavat cu izbînzi răsunătoare constă în cunoașterea adevărată a trecutului. Dacă istoria omenirii ar fi secretă, ne-am învîrti, la infinit, în același cerc restrîns, repetîndu-ne greșelile, reinventînd, ciclic, roata și menținîndu-ne în același subsol al cunoașterii.

Fiind publică, asimilabilă și utilizabilă, istoria a devenit o moștenire incalculabilă, singura în stare să ofere direcție și viteză în vederea atingerii unor obiective cel mai adesea logice. Omul se desprinde definitiv de trecut, dar aceasta nu înseamnă că își uită acest trecut. Greșelile trecutului și împlinirile trecutului formează filele cărții noastre de căpătîi. O omenire amnezică, incapabilă să învețe din vremurile prin care a navigat, este sortită să manifeste entuziasm, unde ar fi cazul să se ambaleze în cea mai strictă prudență, și să fie suspicioasă în fața propriilor ei șanse.

Toate acestea sînt, în general, acceptate. Ceea ce rămîne bizar și inacceptabil este că lecțiile istoriei se evocă și se invocă, dar nu se și utilizează permanent și în proporție de masă. În consecință, caracterul preventiv al înțelepciunii noastre colective capătă, în cel mai fericit caz, o aură reparatorie.

Ne lamentăm în fața daunelor războaielor, ne revoltăm în fața exploatării, enumerăm cauzele stricării pămîntului, a aerului și apei, prognozăm efectele violenței, analfabetismului și bolilor. Privim pagubele aduse nouă înșine de pe culmea unei clipe-cheie, cînd ravagiul s-a produs și a zdruncinat, cu trufia faptului împlinit, civilizația noastră, planeta noastră și, pînă la urmă, conștiința noastră.

Diplomația se zbate, de milenii, pentru a fi mai puțin reparatorie și mai mult preventivă. Chestiunea este valabilă în toate sferele în care omul, nemulțumit de ceea ce i se întîmplă, încearcă să fie mulțumit de ceea ce i s-ar putea întîmpla. Lecțiile istoriei ne stau, însă, la îndemînă. Trebuie doar parcurse și luate în serios. În felul acesta, progresul ar trece mai grăbit și mai întregit din modul optativ în cel indicativ. Nu văd de ce am accepta, cu seriozitate și speranță, investiții în stații seismologice, în prognozarea unor taifunuri sau viscole și în schimb să nu dăm doi bani pe prevenirea unor cutremure sau taifunuri produse de om, din cauza unor amarnice greșeli al căror inventar se află, oricînd, în dotarea trecutului nostru conștient.

Radu Budeanu

Agenția TASS

MOSCOVA

POZIȚIA DUPLICITARĂ A S.U.A. ÎN PROBLEMA MODERNIZĂRII ARMELOR NUCLEARE ALE N.A.T.O.

ADMINISTRAȚIA S.U.A. reacționează, în mod cu totul specific, la extinderea opoziției țărilor N.A.T.O. față de planurile americane de modernizare a armelor nucleare tactice. Astfel, Washingtonul este gata să găsească formulări duplicitare în soluționarea acestei probleme care să le pară convenabile conducătorilor din R.F.G., Danemarca, Norvegia și din alte țări ale Alianței și, în același timp, să permită Statelor Unite să nu se abată cu nimic de la graficul adoptat de reînarmare nucleară pe continentul european.

În schimbul acordului guvernului R.F.G. de a accepta, pe teritoriul său, noi rachete americane, Washingtonul este dispus să facă tot felul de promisiuni nebuloase în ceea ce privește negocierile privind reducerea rachetelor tactice și desfășurarea noilor sisteme nucleare „cît mai departe de frontiera cu R.F.G." și retragerea din Europa occidentală a sistemelor perimate ale artileriei nucleare.

În același timp, fără să mai aștepte aprobarea Bonn-ului pentru dosarul rachetelor „Lance" modernizate, ce urmează a fi desfășurate pe teritoriul vest-german, Pentagonul depune eforturi febrile pentru crearea unei rachete cu bază la sol cu o rază de acțiune de 500 km. Se pare că noua Administrație a S.U.A. pornește de la premisa că, o dată cu trecerea timpului, rezistența Bonn-ului la planurile de modernizare va dispărea, iar Pentagonul va putea, fără impedimente, să amplaseze noile rachete în Germania occidentală.

Realizarea planurilor nucleare ale Washingtonului în Europa occidentală este complicată, în mod serios, de protestele opiniei publice occidentale, care apreciază, pe bună dreptate, că modernizarea se va desfășura în perioada în care Uniunea Sovietică lichidează, paralel cu rachetele cu rază medie și mai scurtă de acțiune și rachetele sale moderne OTR-23, ce au o rază de acțiune de 500 km. Într-o serie de capitale ale N.A.T.O. se întreprind eforturi de a convinge opinia publică de faptul că modernizarea ar fi redusă numai la problema creării unor noi rachete de tip „Lance" și la termenele de desfășurare a acestui sistem.

Lucrurile nu stau nici pe departe astfel. În sprijinul acestei afirmații, ziarul „Guardian" releva într-un articol că, paralel cu „Lance", în S.U.A. sînt elaborate noi rachete din clasa aer-sol cu ogive nucleare cu care să fie dotate avioanele de vînătoare-bombardament F-111. Numărul aparatelor din această clasă va fi sporit în Anglia de la 144 la 204 unități. Potrivit aceluiași ziar, în anul 1993, după dotarea cu noi rachete a avioanelor de vînătoare-bombardament, cu baze în Anglia, acestea vor putea să transporte la țintă mai multe focoase nucleare decît cuprindeau toate rachetele americane cu rază medie de acțiune existente în Europa occidentală în momentul semnării Tratatului I.N.F.

Pe fondul declarațiilor propagandistice ale reprezentanților S.U.A. privind „necesitatea reorientării forțelor armate sovietice în direcția îndeplinirii unor sarcini defensive", Pentagonul se pregătește pentru modernizarea armelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, sporindu-și potențialul „forței de descurajare".

le point

PARIS

DISENSIUNI POLITICE ÎN SPANIA *)

ÎN SPANIA, unde toată lumea se tutuiește, nimic nu poate fi mai îngrijorător decît să-i vezi pe doi vechi prieteni împrumutînd dintr-o dată, fie și în scris, formula ceremonioasă „Usted" — abreviere de la „dumneavoastră". Este tocmai ceea ce s-a întîmplat cu Felipe González, secretar general al Partidului Socialist Muncitoresc Spaniol (P.S.M.S.), și Nicolás Redondo, secretar general al Uniunii Generale a Muncitorilor (U.G.T.). Pentru că, după greva generală din 14 decembrie 1988, care a mobilizat peste șapte milioane de spanioli împotriva politicii economice și sociale a guvernului, conducerea partidului socialist — aflat la putere — și aripa sindicală a acestuia nu se mai înțeleg. De altfel, lucrurile nu mai merg ca înainte nici în cadrul partidului socialist, creat acum mai bine de un secol de Pablo Iglesias, iar, din acest motiv, peisajul politic al Spaniei riscă să fie profund bulversat.

González și Redondo au, în spatele lor, un trecut de douăzeci de ani de camaraderie în ilegalitate. Desigur, cei doi nu provin din același mediu. Dar între Redondo — muncitor metalurgist din Bilbao, de 14 ori arestat în timpul lui Franco — și avocatul din Sevilla, cu 15 ani mai tînăr decît el, legăturile au fost întotdeauna dintre cele mai strînse. Ei au locuit în aceleași apartamente, au cunoscut aceleași riscuri. Iar în 1974, la Congresul de la Suresnes, cînd „socialiștii din interior" au reușit să învingă, în P.S.M.S., în lupta cu „exilații din Toulouse", „Juan", adică Redondo, a știut să facă ce trebuia pentru a asigura alegerea lui „Isidoro", altfel spus a lui González în fruntea partidului.

Prietenia lor a rezistat „demarxizării" oficiale a P.S.M.S., obținută nu fără greutăți de Felipe González, în 1979, și nu s-a alterat nici în perioada octombrie 1982—iunie 1985, în primii ani ai guvernării socialiste, deși, în vara acelui an, Redondo a început să se apropie, timid, de pozițiile Comisiilor muncitorești, sindicatul comunist.

Trei ani de social-democrație, în mod deliberat ancorată într-o gestiune riguroasă a economiei capitaliste, l-au făcut pe militantul socialist, crescut în cultul luptei de clasă, să-și piardă, în cele din urmă, răbdarea. Ziua de 14 decembrie — cînd Nicolás Redondo și omologul său comunist, Antonio Gutierrez, „au îngropat" Pactul de la Moncloa, care asigura, din 1977, pacea socială a Spaniei — marchează, cu siguranță, o cotitură de primă importanță în viața politică a țării.

Într-un fel, se poate aprecia că greva generală trebuie considerată numai un gest simbolic, după ani îndelungați de frustrări sindicale, fără viitor, poate, în această Spanie „modernizată", în care procentul sindicaliștilor abia atinge 10 la sută și în care relansarea economică este spectaculoasă în

*) Din „Le Point" nr. 858/1989

Riscuri cu care se confruntă Italia

La Roma există temeri în legătură cu răspîndirea, în întreaga țară, a „sindromului american" : datorii externe mari și un puternic deficit al comerțului exterior. Va reuși oare economia Italiei viguroasă, dar cu anumite carențe în ceea ce privește structura, să învingă aceste probleme ?

Asupra economiei Italiei s-au abătut din nou norii. Este periclitată stabilitatea economică externă și internă, în cazul în care nu se va reuși să se controleze cererea internă și să se îmbunătățească competitivitatea internațională.

Inflația a fost cea care a tras semnalul de alarmă. În ianuarie, rata inflației a crescut, atingînd 5,7 la sută, față de 5,5 la sută, cît era cu o lună mai înainte, continuîndu-se, în acest fel, tendința care a început în octombrie. În acest mod s-a accentuat diferențierea față de rata creșterii prețurilor în alte state occidentale.

Dacă, în ianuarie, rata inflației s-a datorat, nu în ultimă instanță, pachetului fiscal adoptat de guvern în toamnă, în continuare, pe termen mediu și lung, prețul de cumpărare este periclitat de prețul stabilit de producător, care, în 1988, a crescut cu 4,4 la sută — de două ori mai repede decît în anul precedent.

La această creștere îngrijorătoare s-a ajuns în pofida faptului că fondurile de salarizare au rămas neschimbate în 1987, iar, anul trecut, s-au redus cu 0,1 la sută. Acest lucru înseamnă că mișcarea prețurilor s-a realizat la nivelul producătorilor, în principal prin modificarea prețurilor la import, și, nu în ultimul rînd, prin cursul dolarului, care a crescut din nou în ultima perioadă.

Balanța comerțului exterior demonstrează clar că modificările prețurilor și ale cursului de schimb nu au rămas fără consecințe asupra competitivității economiei italiene. Cu toate că deficitul din sectorul energetic s-a redus cu 18 la sută, deficitul total în comerțul exterior a crescut de la 11 143 miliarde lire la 12 863 miliarde.

O datorie externă ridicată și un puternic deficit al comerțului exterior — sindrom tipic american — se pot menține, pe o durată mai lungă, doar dacă ele se bazează pe o rezervă valutară în dolari. Ele nu se pot menține, însă, cu o monedă ca lira și în cadrul unei economii viguroase, dar cu anumite carențe în privința structurii, așa cum este economia Italiei.

(„Die Welt", nr. 36/1989)

ultimii doi-trei ani. Dar breşa creată în cadrul familiei socialiste este evidentă, chiar dacă U.G.T. — legată organic de P.S.M.S. printr-un militantism comun şi obligatoriu — nu este gata, în ansamblul său, să facă definitiv cauză comună cu comuniştii.

Ea este atît de evidentă, încît Felipe González, în faţa eşecului interminabilelor negocieri cu opoziţia sindicalistă, a consacrat trei sferturi dintr-un recent discurs în Congresul deputaţilor, referitor la „starea naţiunii", divulgării acestei dispute de familie cu Redondo. Pentru Felipe, Nicolás este un „bătrîn sindicalist ancorat în trecut". La rîndul său, Nicolás îl consideră pe Felipe „un slujitor al capitalismului, care a dinamitat toate punţile dialogului social".

Conducerea politică a P.S.M.S. este gata să provoace, dacă este cazul, o sciziune în rîndurile U.G.T. Ea nu va reuşi să evite ca numeroşi militanţi de bază să se alăture rîndurilor „stîngii unite", cu o tendinţă net comunistă. Iar aceste pierderi ale P.S.M.S. nu vor fi, probabil, compensate de aportul noilor voturi centriste. Adolfo Suárez înţelege, într-adevăr, să profite de situaţie pentru a-şi întări modestul său centru-stînga. Cît priveşte dreapta, care se „recentrează" activ sub insigna de „partid popular", ea poate nutri speranţa de a deveni un adevărat partid de guvernămînt cu sprijinul partidelor regionale catalane şi basce.

Pînă acum, Felipe González a ţinut ferm frîiele gestiunii economice a Spaniei în faţa revendicărilor sindicale. Dar pariul său nu este lipsit de riscuri. Iar recentele sondaje de opinie, defavorabile socialiştilor, nu-l vor incita, fără îndoială, să provoace alegeri anticipate înainte de scadenţa din 1990, timpul necesar pentru a urca, eventual, din nou panta.

PROFIL

ZINE EL ABIDINE BEN ALI

preşedintele Republicii Tunisia

La scrutinul desfăşurat duminică 2 aprilie, Zine El Abidine Ben Ali a fost ales preşedinte al Republicii Tunisia.

Zine El Abidine Ben Ali, s-a născut la 3 septembrie 1936 în Hammam Sousse. În paralel cu studiile liceale, Ben Ali a activat în rîndurile organizaţiei „Tineretul Desturian", făcînd legătura între structurile regionale ale partidului cu acelaşi nume şi lupta armată condusă de rezistenţă, pentru eliberarea de sub ocupaţie străină. Datorită acestei activităţi, împotriva tînărului Ben Ali s-a emis o sentinţă de detenţie şi i s-a interzis, în 1952, frecventarea cursurilor vreunei instituţii de învăţămînt. Dînd dovadă de tenacitate, Ben Ali şi-a continuat atît activitatea militantă, cît şi studiile, obţinînd diploma de inginer electronist. Ben Ali a studiat în Franţa, apoi în Statele Unite ; a absolvit mai multe şcoli militare prestigioase, printre care şi cea de la Saint-Cyr.

În perioada 1958—1974, a activat la Înaltul comandament al Statului Major în domeniul securităţii militare, apoi a fost numit ataşat-militar la ambasada tunisiană de la Rabat (Maroc). În decembrie 1977, Ben Ali a fost numit director general al Securităţii naţionale, în octombrie 1984 — secretar de stat, în octombrie 1985 — ministrul Securităţii naţionale, iar, în aprilie 1986, a devenit ministru de interne.

La cel de-al 12-lea Congres al Partidului Socialist Desturian, din iunie 1986, Ben Ali a fost ales în Biroul politic, devenind subsecretar general. În mai 1987, Ben Ali a fost numit ministru de stat cu probleme interne. La 2 octombrie 1987, a devenit prim-ministru şi secretar general al partidului, păstrînd şi funcţia de ministru de interne. La 7 noiembrie 1987, în conformitate cu articolul 57 al Constituţiei, Zine El Abidine Ben Ali a devenit preşedintele Republicii Tunisia.

Situaţia din Afganistan

Cu trei săptămîni în urmă a început o ofensivă frontală a formaţiunilor înarmate ale opoziţiei afgane împotriva centrului administrativ al provinciei Nangarhar — oraşul Jelalabad, din estul ţării. Rebelii nu au reuşit să-şi atingă obiectivele propuse, dar bătălia Jelalabadului nu s-a încheiat nicidecum — scrie agenţia „TASS".

Este evident că asaltul împotriva Jelalabadului nu a fost pregătit cum se cuvine şi dovedeşte pripeală. Acest lucru se explică prin motivele prin excelenţă politice ale acţiunii respective — anume încercarea opoziţiei de a obţine fie şi o cît de mică recunoaştere internaţională a „guvernului de tranziţie". Pentru aceasta liderii „Alianţei celor şapte" din Peshawar au nevoie „să-l planteze" pe pămînt afgan, de preferinţă în unul din marile oraşe. Jelalabadul a fost ales datorită apropierii sale de graniţa cu Pakistanul (pînă la punctul de frontieră Torkham sînt în total aproape 70 km), precum şi datorită existenţei unor baze, întrucît multe din regiunile provinciei au căzut, în luna noiembrie anul trecut, sub controlul opoziţiei înarmate.

Mudjahedinii — arată „TASS" — au reuşit să grupeze în Nangarhar aproximativ 20—25 mii de luptători bine dotaţi cu toate tipurile de arme, inclusiv armament greu, mergînd pînă la tancuri şi transportoare blindate. Este, de asemenea, ridicat nivelul de dotare a rebelilor cu mijloace de comunicaţie, în principal cu staţii de radio portative de producţie japoneză.

Pregătirile pentru atac nu au trecut neobservate, iar gruparea de trupe guvernamentale din Nangarhar a primit întăriri atît în efective (Jelalabadul este apărat, în prezent, de peste 15 000 de militari), precum şi în tehnică de luptă. Au fost adoptate măsuri pentru asigurarea aprovizionării garnizoanei ; a fost intensificat controlul asupra deplasării coloanelor pe şoseaua Jelalabad—Kabul, au fost consolidate poziţiile de apărare din zona aeroportului.

Toate aceste măsuri au contribuit la subminarea planurilor rebelilor. Oraşul a rezistat, deşi, în prima etapă a ofensivei, acest lucru a fost posibil cu preţul unor pierderi foarte grele — aproape 4 000 de morţi şi răniţi. Mudjahedinii au reuşit să obţină unele succese. Ei s-au apropiat mult de aeroport, au pătruns în localitatea Samarheil, aflată în apropierea Jelalabadului. Ulterior, ca urmare a contraatacurilor trupelor guvernamentale, adversarul a fost îndepărtat de aeroport şi a pierdut o serie de poziţii în Samarheil.

Astfel, în decurs de trei săptămîni, atacanţii au pierdut 6 500—7 000 de oameni. Sînt mari şi pierderile suferite de apărătorii oraşului, există multe victime în rîndul populaţiei civile.

În prezent, în jurul oraşului s-a creat, practic, un front compact pe o rază de 25 km, iar rebelii se află la o distanţă de circa 1,5 km de aeroport. Apărătorii Jelalabadului, supuşi permanent bombardamentelor, luptă deja de trei săptămîni neîntrerupt, dar moralul armatei, al gărzii şi al trupelor de interne este destul de ridicat.

Opoziţia — apreciază agenţia „TASS" — ar dori foarte mult „să închidă" problema Jelalabadului pînă la 7 aprilie — data începerii postului musulman, cînd, firească, presiunea împotriva oraşului asediat va slăbi.

■

Într-un interviu acordat în exclusivitate agenţiei spaniole „EFE", ministrul de externe afgan, A. Wakil, a apreciat că poziţia Occidentului faţă de problema afgană constituie o mare necunoscută. „Nu înţeleg ce cîştigă Bush, Thatcher, Kohl sau Mitterrand de pe urma faptului că noi, afganii, ne ucidem între noi ?"

„Singurul lucru pe care îl dorim este reconcilierea naţională, a declarat ministrul de externe. Dar, din păcate, avem de-a face cu orbi şi surzi, care se tem să negocieze sau să vorbească cu noi. Pînă la un punct aş fi înţeles acest lucru, în măsura în care sovieticii se aflau pe teritoriul afgan. Dar acum ei au plecat", a relevat Wakil, adăugînd că factorii de conducere occidentali „nu sînt capabili să-şi schimbe modul de gîndire. Ei continuă să trăiască în epoca războiului rece".

Potrivit unei alte ştiri transmise, marţi, de agenţia „TASS", Abdul Wakil a anunţat că guvernul afgan a cerut convocarea de urgenţă a Consiliului de Securitate al O.N.U. şi sprijinirea eforturilor vizînd instaurarea păcii în Republica Afganistan. La conferinţa de presă ţinută înainte de plecarea sa spre New York, Abdul Wakil a precizat că va remite secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, un mesaj din partea preşedintelui Najibullah.

Dosare care acuză

N.S.A.
— din culisele spionajului electronic
(2)

În decurs de cîțiva ani, pe teritoriul bazei militare „Fort Meade", din Maryland, a apărut un gard din plasă de oțel, înalt de trei metri, cu sîrmă ghimpată și alte garduri cu instalații electrice : cartierul general al „celei mai mari fabrici independente de spionaj din lume" — astfel a fost botezată N.S.A. de James Bamford în cartea lui „The Puzzle Palace", pînă în prezent singurul civil care a avut permisiunea să facă cercetări la „Fort Meade" cu acordul N.S.A. Centrala de comando se află în „Black City" („orașul negru") din „Fort Meade", un orășel izolat, unde angajații N.S.A. găsesc tot ce au nevoie pentru uzul lor — magazine, biblioteci, oficii turistice, releu tv, școli, terenuri de golf. Mașinile poliției N.S.A. au o culoare specifică — roz somon. În timpul Administrației Reagan, „orașul negru", cu 35 000 de locuitori și avînd o suprafață de 1 600 hectare, a fost considerabil extins. Totul, scrie Bamford, a devenit „mai mare, mai impunător, mai puternic". La „centrul de cercetare a noilor sisteme" se testează și perfecționează aparate electronice supermoderne — camere de luat vederi, senzori, microfoane, amplificatoare. În „Support Activities Building" (S.A.B. 3 — clădirea activităților de suport) se „analizează" benzile magnetice pe care sînt înregistrate convorbirile interceptate, datele calculatoarelor obținute pe aceeași cale, alături de filmele secrete făcute din avion sau sateliți. S.A.B. 3 este utilizată, mai ales, de secția curieri a N.S.A. ; în epoca transferului de date cu viteza fulgerului, lucrătorii ei par anacronici — ei pendulează asemeni curierilor în permanență între „Fort Meade" și clienții N.S.A., ce se află la ministerele din Washington. Curierii N.S.A. transportă, anual, 30 000 tone acte ; 80 la sută din trimiterile predate manual au ca expeditor N.S.A. La fel de mare este și volumul munților de hîrtie, ce poartă ștampila „secret" ; totul intră fie în arhivele N.S.A., fie la crematoriu. Numai pe aeroportul internațional Baltimore-Washington există o clădire cu două etaje a N.S.A. ; pe lîngă ea, mai există două blocuri cu șapte etaje : sînt denumite „colonia leprei" și au destinația păstrării benzilor magnetice și foto, precum și a altor documente ; volumul anual al actelor ce intră în arhive : 24 000 tone.

Mai dificilă decît păstrarea este distrugerea materialelor secrete : zilnic se ard circa 40 tone de hîrtie. La începutul anilor '70, la „Fort Meade" s-a construit un crematoriu ; „soba secretă" era concepută după ultimele cuceriri ale tehnicii, dar în 17 luni nu a funcționat decît 51 de zile. Era mereu nevoie de ciocane pneumatice, care să desfunde cenușa pietrificată și să o ducă în altă parte. Prin urmare, a fost abandonată (deși se puteau arde șase tone de hîrtie pe oră) și, după cum declara un lucrător al N.S.A., se continuă cercetările pentru găsirea unei soluții convenabile de ardere a hîrtiei. Rezultatul acestor cercetări este, firește, tot secret.

N.S.A. a avut o grijă deosebită să izoleze cît mai etanș complexul de la „Fort Meade". De pildă, „Operations Building 1" (O.B. 1), clădirea operațională nr. 1, a fost protejată cu o „îmbrăcăminte electromagnetică" ce a costat 13 milioane de dolari, scria „The Washington Post". O rețea de ecrane și scuturi veghează ca, din O.B. 1, clădire cu trei etaje, să nu străbată în afară nici o undă electromagnetică — cum ar fi cele emise de calculatoare, de dispozitivele de descifrare a codurilor calculatoarelor, de telefoane, de mașinile de scris electrice.

„Templul Taj Mahal" al interceptărilor (cum a fost denumit de Bamford) este la fel de mare ca și cartierul general al C.I.A. din Langley-Virginia — 186 000 kmp — luat împreună cu Capitoliul din Washington ; are în dotare cele mai moderne calculatoare ale lumii occidentale. „Am la dispoziție două hectare și un sfert de calculatoare", se mîndrea la sfîrșitul anilor '60 directorul de atunci al N.S.A., general-locotenent Marshall Carter. Cu zece ani mai tîrziu, O.B. 1 dispunea deja de o suprafață dublă, ocupată cu tehnică de calcul.

La gigantul secret lucrează sute de matematicieni, ingineri, programatori și tehnicieni de elită din S.U.A. N.S.A. deține la universitatea din Princeton (statul New Jersey) o fabrică proprie de calculatoare ; N.S.A. — susțin cei de specialitate — este cu cinci ani mai avansată față de tehnica civilă a calculatoarelor. An de an, „palatul puzzle" plătește industriei și universităților mai multe milioane de dolari pentru comenzi de calculatoare. Curînd, urmează să fie introduși roboți ce să poată repeta și traduce convorbirile interceptate și care vor înlocui automatele actualmente existente. Superserviciul secret urmărește să fie, întotdeauna, primul care să folosească cele mai noi supercreiere sau proceduri tehnice. Numai după cîțiva ani, N.S.A. își dă acordul ca cele mai noi descoperiri să fie comunicate celorlalți cercetători — de pildă, din domeniul fizicii plasmei sau al meteorologiei. N.S.A. justifică milioanele investite în tehnica de calcul prin aceea că, numai astfel, își poate îndeplini misiunea de a descifra toate codurile secrete — fie cele ale adversarilor, fie cele ale prietenilor.

Totuși, N.S.A. nu își poate îndeplini această misiune, explică fostul lucrător al serviciilor secrete, Watters : descoperitorii de noi coduri secrete au cîștigat întrecerea cu decodorii, și aceasta de mai mulți ani încoace. Combinațiile de cifre, alcătuite după principiul hazardului, utilizate deseori o singură dată pentru a păstra secret codul calculatorului, „nu pot fi, practic, decodificate", declară matematicianul american Leonard Adleman de la „University of Southern California". Expertul englez în probleme de spionaj, Philip Knightley, arată că, de la sfîrșitul anilor '40, nici serviciile secrete americane, nici cele britanice nu au reușit să descifreze un cod sovietic important. Este unanim acceptat faptul că criptologii ar avea nevoie de secole — arată expertul David Kahn — pentru a reconstrui sistemele de codificare alcătuite de calculatoare, pentru ca, apoi, cu ajutorul lor, să decodeze mesajele cifrate. În bună măsură, „victoriile" cu care se laudă N.S.A. nu se datorează, însă, capacităților ultramoderne de la „Fort Meade". Astfel, la ambasada franceză de la Washington, angajați ai F.B.I. au fost cei care au pătruns — din ordinul N.S.A. — pentru a copia banda magnetică cu cheia codurilor franceze. Altădată, tot agenți americani au pătruns în camera cu codul de la ambasada egipteană, unde au plasat microfoane.

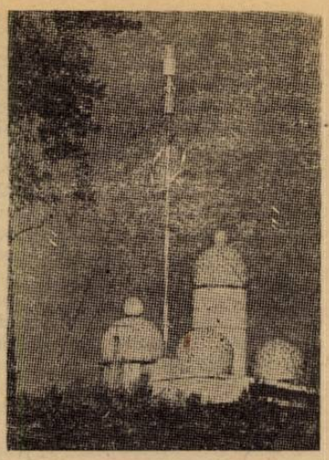

În Berlinul occidental lucrează pentru N.S.A. peste 600 de americani

În alte cazuri, N.S.A. a profitat de ajutorul acordat, fără voia ei, de partea adversă ; în timpul războiului Malvinelor (insulele Falkland), junta militară argentiniană a fost mult prea sigură de sine și a codificat insuficient comunicațiile ei diplomatice și militare. De asemenea, agenții N.S.A. au reușit să decodeze mesajele sau codurile unor aparate învechite, deținute de țări în curs de dezvoltare. Avînd în vedere că aceste aparate sînt din ce în ce mai puține, precizează criptologul Kahn, N.S.A. trebuie să se declare satisfăcută cu depozitarea în arhive a unor mesaje codificate.

Calculatoarele de la „Fort Meade" sau din alte locuri nu stau, însă, nefolosite ; „cel mai secret serviciu secret ameri-

Stația de la Gablingen (R.F.G.)

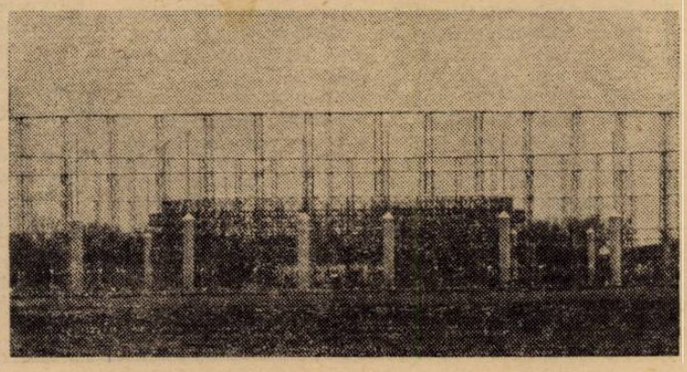

can" a știut să se facă indispensabil într-un alt mod : în loc să descifreze coduri străine, programatorii N.S.A. alcătuiesc, zilnic, alte coduri cu care sînt cifrate informațiile birocrației americane. Dintre ele face parte și acel cod depus într-o servietă obișnuită, pe care o poartă însoțitorul cel mai modest al președintelui S.U.A. Servieta este deschisă numai în cazul în care S.U.A. consideră că este imperios necesar să facă uz de bomba nucleară sau de rachete intercontinentale : șeful Executivului american află, astfel, numele codificat cu care poate lansa atacul.

Experții în tehnică de calcul ai N.S.A. au instalat rețele sigure prin care comunică între ele mii de calculatoare — de pildă, din institute de cercetări, spitale, bănci, dar și de la centre militare importante. Rolul-cheie al N.S.A. în securitatea calculatoarelor a fost evidențiat în toamna trecută, cînd studentul în informatică Robert Morris, al cărui tată deține un post important la secția N.S.A. pentru asigurarea securității calculatoarelor, a reușit să introducă un virus în rețea și să paralizeze, temporar, 6 000 de sisteme. Pentru limitarea daunelor, N.S.A. a invitat la „Fort Meade" experți din domeniul cercetării, militari și funcționari ai serviciilor secrete.

Numărul lucrătorilor în cadrul N.S.A. este apreciat de cunoscători la circa 100 000 în întreaga lume ; cîți sînt exact, răspunsul este „fără comentarii". Persoana ce ne oferă un răspuns monoton la o asemenea întrebare se numește Cynthia Beck și lucrează în cadrul Biroului de informații al N.S.A. (public relations) ; atribuția ei este de a „da un răspuns tuturor întrebărilor puse din afară". Bagajul de cuvinte folosit, în acest scop, nu este prea mare ; în afară de lapidarul „fără comentarii", ea oferă detalii, și anume că „misiunea N.S.A." constă în trei domenii de activitate : 1. securitatea comunicațiilor, 2. securitatea calculatoarelor și 3. culegerea de informații din străinătate. Ce se poate înțelege mai amănunțit prin cele trei misiuni ? „Fără comentarii"...

O mare parte a bugetului anual de circa 15 miliarde de dolari — după cum estimează experți americani în problemele serviciilor secrete, — este folosită în țări străine; tot de aici sînt remunerați și cei din flota aeriană, navală sau terestră americană, ce lucrează temporar în cele 4 000 de secții ale N.S.A. Soldații sînt recrutați după ce au fost supuși unor teste complicate, inclusiv psihologice și fizice, cu ajutorul detectorului de minciuni, pentru a vedea dacă sînt capabili să mînuiască secretele cele mai bine păzite. Experții vest-germani ai serviciului secret estimează că numai 5 la sută din informații sînt furnizate de C.I.A., restul de 95 la sută de N.S.A. În Berlinul occidental, de pildă, pentru C.I.A. lucrează numai 60 de americani, în schimb pentru N.S.A. — peste 600. Bărbații și femeile înrolați la „Intelligence and Security Command" (Inscom) stau în fața magnetofoanelor și radioreceptoarelor fie pe colina Teufelsberg, din apropierea Berlinului occidental, fie la cazarma Sheridan, din Augsburg. Soldații ștafetei 7406 ai „Air Force", staționați la baza aeriană din Frankfurt pe Main, aflați la bordul avionului de tipul „Hercules", dotat cu aparatură de interceptare, efectuează cu regularitate zboruri spre Berlinul occidental.

Un număr mai mare de angajați lucrează la bazele de interceptare ale N.S.A. din Bad Aibling, R.F.G., din Menwith Hill, în Marea Britanie (Harrogate), din Edzell, Scoția, și din Pine Gap, în deșertul australian, în apropiere de Alice Springs. Toate sînt înconjurate de o rețea de antene puternice, se află la punctele nodale ale rețelelor de comunicații și se remarcă prin aceea că sînt racordate direct la rețeaua telefonică națională. Stațiunile trebuie să recepționeze orice tip de informație, transmisă fie ca undă electronică via satelit, fie de cablurile de sticlă și cupru, fie de cele subterane. Numai astfel pot să-și îndeplinească misiunea — cu acordul forurilor interne de resort —, misiune încredințată lor de comitetul Church, în ceea ce privește neamericanii : supravegherea „membrilor grupărilor politice radicale, ale liderilor și oamenilor simpli, ce sînt implicați în proteste împotriva guvernului". Una din stațiunile de interceptare ale N.S.A. se află la Frankfurt pe Main, nodul comunicațiilor poștale și telefonice din R.F.G. În City, între strada comercială Zeil și Grosser Eschenheimer str., sînt reunite majoritatea liniilor de comunicații racordate la rețeaua poștală din R.F.G. — asemănătoare cu un opt culcat.

Operațiunile de interceptare ale convorbirilor telefonice sînt mai dificile pentru N.S.A. pe teritoriul S.U.A.; „esențialul este ca antenele uriașe necesare interceptării microundelor să fie bine mascate", precizează șeful stației de interceptare a semnalelor via satelit „Comsat", de la Etam (Virginia de Vest), James Warren. N.S.A. a reușit acest lucru. Antenele ei se află în desișul pădurii West Virginia, în locuri greu accesibile și ușor de păzit, cum ar fi parcul național Acadia din statul Maine sau pe terenurile de exerciții militare Yakima Firing Place, din statul Washington. Un număr imens de știri interceptate ajung, anual, în S.U.A. prin intermediul cablurilor submarine, ce o leagă de restul lumii. Inginerii americani în domeniul spionajului au elaborat programe speciale, pentru calculatoarele N.S.A., care supraveghează și clasează automat informațiile.

În timpul Administrației Reagan, fondurile alocate, în acest scop, au crescut rapid și vertiginos ; ele au fost aprobate de Congres iar, prin intermediul „Executive Orders", competențele serviciilor au fost reformulate, respectiv amplificate — au fost aprobate numeroase „operațiuni secrete" la care, pe lîngă C.I.A., N.S.A. a avut un rol-cheie. Sateliții americani de spionaj transmit — cu ajutorul camerelor de luat vederi, a senzorilor, microfoanelor și instalațiilor radar — date militare și civile.

Cei mai moderni sateliți americani sînt dotați cu emițătoare comandate prin calculator, ce trimit informațiile, via sateliți de tipul TDRS, direct centrelor N.S.A. Rețeaua a fost extinsă în ultimii ani ,bazele existente au fost perfecționate. Filiala N.S.A. de la Bad Aibling poate intercepta semnale via satelit: acolo pot fi recepționate semnalele emise de două posturi automate, fără nici un om la comandă, instalate probabil în Cipru și sultanatul Oman.

Traducere și adaptare de Magda Cadia

(Sfîrșit)

CONTRAPUNCT

Republicani și... republicani

David Duke a vrut să sfideze multă lume și a reușit. A reușit adică să fie ales în Camera Reprezentanților din statul Louisiana, deși n-a fost agreat pentru acest post nici de Casa Albă (sub două Administrații, aflate în momentul de predare-preluare a mandatului), nici de conducerea națională a propriului partid (republican), nici de vîrfurile bisericii catolice, nici — mai ales — de o mare parte a opiniei publice. Și totuși, David Duke s-a văzut ales membru al Camerei Reprezentanților din Louisiana. Cum de s-a putut ? Și, mai ales, de ce atîta împotrivire în ce-l privește ? Fotografii ceva mai vechi ni-l arată drapat în lugubrele veșminte ale Ku Klux Klan-ului, organizația cu execrabilă reputație extrem-rasistă față de orice minoritate, fie ea chiar și cea ...catolică. E drept, nu s-ar putea spune că ar fi repurtat cine știe ce succes electoral ; victoria lui a fost pusă, într-un fel, chiar pe seama întîmplării, dacă ținem seama de faptul că, din cele 16 688 de sufragii exprimate, avantajul său față de principalul contracandidat (și el din partidul republican) a fost de numai 234 de voturi. Și mai trebuie adăugat că David Duke și-a găsit o circumscripție electorală în care avea, în mod clar, mai multe șanse decît oriunde. Adică, — transmitea un corespondent de presă din Washington — „într-un stat deosebit de afectat de șomaj, de spectrul violenței și de problemele educației", într-un loc, deci, în care fostei căpetenii a KKK „nu i-a venit prea greu să convingă majoritatea dintr-o circumscripție de albi de condiție modestă, aflați la pensie, foști muncitori sau funcționari, cu un program populist de o rezonanță puțin rasistă : nici un fel de impozite noi, nici un fel de noi locuri de muncă pentru negri, nici un fel de integrare forțată (a negrilor — n.n.) în școli". David Duke declara : „De-a lungul campaniei mele, am spus sus și tare ceea ce fiecare gîndește de fapt, și ceea ce partidul republican n-a avut niciodată curajul să spună țării". O afirmație peste care conducerea partidului republican nu putea să treacă oricum. Liderul „marelui partid bătrîn", Lee Atwater, a considerat necesar chiar să se lanseze într-o campanie fulminantă împotriva „fiului rătăcitor" din Louisiana care și-a propus un program rasist tocmai într-un moment în care republicanii pun la punct o operațiune de atragere a simpatiei populației de culoare de partea acestui partid (negrii din S.U.A. votînd, după cum se știe, în mod tradițional, pentru democrați, în marea lor majoritate). „David Duke nu este un adevărat republican — a încercat să explice Atwater. E un șarlatan oportunist, care se află în căutarea unei structuri menite să-i ofere onorabilitatea de care are nevoie. El vrea să-și legitimeze, de fapt, opiniile sale rasiste".

Sfidarea de mare insolență a fostei căpetenii a KKK, ce s-a cocoțat într-un fotoliu de „reprezentant" în Congresul din Louisiana, preocupă cercurile politice de la Washington. Se are în vedere un fel de „excomunicare" a sa, prin menținerea lui departe de structurile partidului republican, prin privarea lui de mijloace financiare și de toate facilitățile de care beneficiază, de regulă, membrii aleși ai organelor legislative. Situația este, oricum, fără precedent.

Corneliu Vlad

SIPRI

Al. Ciosu, Ploiești. SIPRI, Institutul Internațional de Cercetări în Problemele Păcii, a fost fondat în 1966. Sediul său se află într-un edificiu situat la cîțiva kilometri de Stockholm. În statutul SIPRI se specifică obiectivele sale, legate de promovarea cercetării științifice în probleme ale conflictelor și cooperării, cu scopul de a contribui la o mai bună înțelegere a condițiilor necesare pentru soluționarea pașnică a diferendelor internaționale și la realizarea unei păci durabile.

Majoritatea fondurilor necesare funcționării SIPRI sînt asigurate de statul suedez. În fruntea institutului se află un Consiliul de conducere, alcătuit din președinte, Dr. Inga Thorsson (Suedia), directorul Institutului, Dr. Walther Stützе (R.F.G.), și alți șase membri. Cu excepția directorului, toți membrii Consiliului de conducere sînt numiți de guvernul suedez, pe o perioadă ce nu depășește cinci ani.

Institutul cuprinde un organism consultativ — Consiliul Științific —, format din 19 membri, desemnați de consiliul de conducere. Acest organism se întrunește o dată la fiecare cinci ani. SIPRI mai are și un colegiu al colectivului de cercetare, alcătuit din director, director adjunct și cercetători afiliați la institut. Colegiul se ocupă de planificarea și desfășurarea activității de cercetare a institutului și de difuzarea concluziilor studiilor științifice. Directorul institutului este și președintele colegiului.

Principala publicație SIPRI este „Anuarul SIPRI — Armele și dezarmarea pe plan mondial", care trece în revistă evoluțiile globale în domeniul armamentelor, tehnologiilor, cheltuielilor militare și comerțului cu arme **(A.D.)**

Ecologia la vechii romani

Alexandru Vasile, Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud. Problema ecologică, chiar dacă nu se numea astfel, a constituit o preocupare și în antichitate. Fiecare locuitor al Romei avea la dispoziție, în epoca imperială, circa un metru cub și jumătate de apă. Azi, după două mii de ani, cantitatea de apă disponibilă este de o jumătate de metru cub pe zi. Sînt două cifre care, comparate, demonstrează că vechii romani erau extrem de interesați de acest element, atît de necesar pentru viața civilizată și pentru ecologie.

Romanii — scrie publicația „Bulletin européen" — erau conștienți de valoarea civică și socială a lucrărilor publice pe care le realizaseră : drumuri, apeducte și canalizare. În „Geografia" sa, Strabon scria : „Romanii au avut mare grijă de trei lucruri, neglijate de greci, adică deschiderea de drumuri, construirea de apeducte și realizarea subterană a canalelor. Sextus Iulius Frontinus, care, pe timpul lui Nerva, participase direct la organizarea aprovizionării cu apă a Romei, căci fusese numit „curator aquarum", exprima aceste idei, cu secole în urmă,

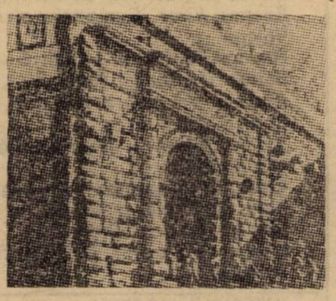

scriind : „Aceste construcții (apeducte — n.n.), necesare pentru cantități de apă atît de mari, ai îndrăzni să le compari cu inutilele piramide ale Egiptului sau chiar cu marile opere ale grecilor, neproductive și totuși celebre ?". Primul apeduct a fost construit pe Via Appia în anul 312 î.e.n, aproape complet subteran. În orice caz, prin romani, apeductul a căpătat valoarea de operă monumentală, subterană sau suspendată (în **imagine**, apeductul „Vergine", de pe vremea lui Claudius).

În jurul izvoarelor și al canalelor existau zone interzise pentru a se evita abuzul de aprovizionare și poluarea. Aceste zone erau delimitate de borne, plasate la distanțe egale unele de altele și numerotate progresiv. Pentru a face apa potabilă sau, în orice caz, fără impurități, existau cîteva procedee de decantare, extrem de ingenioase. Ele erau executate de un personal „calificat". Apa era considerată drept un bun de proprietate publică. „Acqua caduca", adică excedentul de apă, era afectată curățirii străzilor și canalelor.

Gh. Dascălu, Babadag, jud. Tulcea. 1. Răspunsul privind istoria calendarului aparține coordonatorului acestei rubrici și, prin urmare, ne este extrem de dificil, nefiind specialiști în acest domeniu, să vă satisfacem cerințele exprimate în ultima dumneavoastră scrisoare. Vom încerca să facem apel la un expert. Cititorul **Dan Stamate din Tg. Neamț** ne-a trimis la redacție cîteva precizări privind folosirea calendarului „iulian îndreptat", introdus de statul român în 1924 (1 octombrie 1924 devenind 14 octombrie 1924). Cititorul Dan Stamate arată, în scrisoarea sa : „Vă rugăm să observați diferența dintre cele două calendare, cel «iulian îndreptat» rămînînd în urmă cu o zi la 42772 ani, în comparație cu cel gregorian, care rămîne în urmă cu o zi la 3320 ani. Diferența dintre cele două calendare va apărea în anul 2118. Observați faptul că cel «iulian îndreptat», este mai corect decît cel gregorian".

2. Locuitorii Gibraltarului se numesc „llanitos". Nu cunoaștem etimologia cuvîntului.

3. Aveți dreptate : înaintea numeralelor se folosește întotdeauna articolul genitival „a".

Acțiuni

Mihai Mihailă, București. Acțiunile sînt titluri de valoare fără termen-limită, emise de companii din diverse sectoare (industrial, comercial, bancar, financiar etc.) organizate pe principiul „societăților pe acțiuni". Aceste societăți au, pe de o parte, un **capital efectiv,** aflat sub formă de clădiri, echipamente, produse, lichidități bănești etc. iar, pe de altă parte, un **capital fictiv,** respectiv contravaloarea capitalului efectiv, aflată sub formă de acțiuni, ce aparțin acționarilor (proprietarilor companiei). Fiecare acțiune are o valoare nominală, iar ansamblul acțiunilor (la valoarea lor nominală) alcătuiește portofoliul de acțiuni al companiei (sau capitalul ei fictiv, respectiv contravaloarea în titluri a capitalului efectiv). În principiu, instanța decizională a companiei este Adunarea acționarilor în care sînt reprezentați cei care dețin de la un anumit număr în sus de acțiuni și în care puterea de vot (de decizie) este proporțională cu numărul de acțiuni deținute. Efectiv, puterea de decizie aparține deținătorilor „pachetului de control". Acest pachet trebuie să constituie peste 2/3 pentru „decizii importante" (în cazul cărora se cere majoritatea calificată) sau peste 1/2 pentru decizii în cazul cărora se cere majoritatea simplă. De cele mai multe ori, cu un pachet de peste 1/3 se asigură controlul asupra unei companii, întrucît se pot bloca „decizii importante" care nu ar conveni deținătorului. La o diseminare mare a portofoliului de acțiuni (între diverși acționari individuali), se exercită un important control asupra companiei și cu un pachet de acțiuni ce reprezintă o pondere și mai mică în total (neputîndu-se obține o concertare, pentru o anumită decizie, a multitudinii de acționari individuali).

Pentru fiecare acțiune, compania distribuie un dividend — care este cota pe acțiune din profiturile de ansamblu obținute de companie (după plata taxelor către stat și a prelevărilor din profituri pentru investiții în scopul expansiunii companiei). Evident, în cazul în care compania nu înregistrează profituri, nu se distribuie dividende. Aceste dividende provin, deci, din valorificarea, în activitatea economică propriu-zisă, a capitalului efectiv. În același timp, însă, acțiunile pot fi comercializate ca atare în bursă, unde are loc valorificarea capitalului fictiv. Dacă afacerile companiei merg bine, atunci, în bursă, acțiunile se vînd peste valoarea lor nominală, apărînd posibilități de cîștiguri dincolo de activitatea economică propriu-zisă. Dacă, însă, afacerile merg prost, cursul în bursă al acțiunilor poate scădea sub valoarea lor nominală, înregistrîndu-se pierderi.

În condiții normale, legătura dintre capitalul efectiv și cel fictiv nu apare foarte evidentă. Cele două capitaluri au dinamici distincte. Vînzările și cumpărările de acțiuni în bursă redistribuie între diverși acționari portofoliul de acțiuni ; de asemenea, cotarea în bursă a acțiunilor la cursuri peste valoarea lor nominală duce la creșterea valorii portofoliului de acțiuni, a capitalului fictiv. Aceste schimbări nu sînt, însă, resimțite la nivelul companiei ca instituție, în capitalul său efectiv. Legătura dintre capitalul efectiv și capitalul fictiv devine deosebit de strînsă în cazuri extreme. Dacă, de exemplu, compania se află într-o puternică expansiune, ceea ce duce la o creștere a interesului de deținere a acțiunilor acesteia, și, ca urmare, cursul acțiunilor ei în bursă sporește vertiginos, atunci compania are posibilitatea de a lansa pe piață noi acțiuni ; interesul pentru deținerea acestora existînd, ele sînt achiziționate, iar banii obținuți pot fi folosiți de către companie pentru mărirea capitalului efectiv în vederea dezvoltării și expansiunii. Dacă, însă, afacerile companiei se înrăutățesc în mod critic, și, deci, în bursă, cursurile acțiunilor scad sever, fără șanse de redresare, atunci compania este nevoită să se declare în stare de faliment și, ca urmare, trebuie să pună la dispoziție capitalul efectiv (prin vînzare) pentru a compensa, cît de cît, pe acționari, adică pe deținătorii capi-

POSTA REDACȚIEI

talului fictiv. În ce privește speculațiile bursiere cu acțiuni, puteți urmări articolul „Bursa de valori — speculațiile și goana după profit" (**„Lumea" nr. 6, 7, 8, 9 și 10/1989**).

Valeriu Cristescu, București. 1. Prima comunicație radiotelegrafică între cele două maluri ale Canalului Mînecii a fost realizată de Marconi la 28 martie 1899.

2. Vulcanul de pe insula Stromboli (Italia), care a început să erupă la 26 martie, după patru ani de inactivitate, și-a încetat a doua zi activitatea, deși din cele cinci cratere ale sale continuă să iasă gaze și cenușă, în mici explozii, considerate de vulcanologi drept normale. Activitatea vulcanului Stromboli, situat pe una din cele șapte insule ce formează arhipelagul Lipari sau Eolian (la nord de Sicilia), a surprins un grup de excursioniști vest-germani și francezi, ce se apropiaseră de craterele sale, fără a ține seama de plăcuțele ce avertizau „zonă periculoasă". Din fericire, turiștii au reușit să fugă din calea lavei. Ultima oară, Stromboli a erupt în 1985. În 1970, lava a provocat moartea unui vulcanolog francez și a unui turist. Rîul de lavă de pe Stromboli se scurge în Marea Tireniană.

Victor Stamatoiu, București. În noua Administrație republicană, care a preluat puterea la 20 ianuarie a.c., secretar de stat a fost desemnat James Baker III, politician cu experiență îndelungată. Născut la 28 aprilie 1930, în Texas, James Baker este descendentul unei cunoscute familii de oameni de afaceri din acest stat. După ce și-a încheiat studiile la Universitatea din Princeton, în 1952, a urmat doi ani în Marine Corps, după care a primit o diplomă în avocatură la Universitatea din Texas. Din 1957 pînă în 1975, a lucrat ca avocat la Houston. În 1975, președintele Gerald Ford l-a numit subsecretar la Departamentul comerțului. În 1976, a condus campania electorală prezidențială a lui Gerald Ford, în 1980 și 1988 — pe cele ale lui George Bush, iar în 1984 — pe cea a lui Ronald Reagan. Între 1981 și 1985 a fost șeful personalului Casei Albe ; a contribuit la acceptarea, de către Congres, a reducerilor de impozite și cheltuieli din 1981 și a jucat un rol-cheie, în 1983, în negocierea unui compromis vizînd menținerea neatinsă a sistemului de securitate socială. În 1985 ,odată cu al doilea mandat Reagan, a fost numit ministru al comerțului, calitate în care a obținut, din partea Congresului, o reformă fiscală și a condus negocierile privind poziția dolarului ; propunerile sale în legătură cu problema datoriilor externe ale lumii a treia (așa-numitul „plan Baker") au devenit, ani de zile, baza strategiei țărilor industrializate, strategie viu criticată de majoritatea statelor în curs de dezvoltare. În vara anului trecut, Baker a demisionat pentru a se ocupa de campania electorală prezidențială a lui George Bush.

Cele șapte minuni ale lumii

Valentin Bolea, Roman, jud. Neamț. 1. „Cele șapte minuni ale lumii", astfel au fost botezate de antici cele șapte monumente descrise în „De septem orbis miraculis", atribuită lui Philon din Bizanț. Lista cea mai curentă cuprinde : piramidele din Egipt, grădinile suspendate ale Semiramidei, din Babilon, statuia din aur și fildeș a lui Zeus Olimpianul, realizată de Phidias, templul lui Artemis, din Efes, mausoleul lui Halicarnas, colosul din Rhodos, farul din Alexandria.

2. Despre fenomenul „Tungus" veți găsi datele solicitate într-un articol ce va fi publicat în „Caiet de vacanță — Lumea '89".

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

14 (1326) **6 aprilie 1989**

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Națiunile Unite și cerința soluționării marilor probleme ale omenirii 1
Imperativul așezării pe baze noi, democratice, a relațiilor dintre state. 3
Orientul Mijlociu. Opțiuni politice, noi contacte diplomatice. C. Ștefan 5
Namibia. Aplicarea acordurilor — între speranțe și obstacole. Dumitru Constantin 6
F.M.I. — Banca Mondială. Confruntări de poziții în problema degrevărilor de datorii. dr. Ilie Șerbănescu 8
Buenos Aires. Campanie electorală tensionată. Anca Voican 10
Havana. Vizita lui Mihail Gorbaciov 11
Beirut. Un război fără sfîrșit. Crăciun Ionescu 12
Ajaccio. Primăvară fierbinte în „insula lui Napoleon". Rodica Dumitrescu 13
R.S.F. Iugoslavia. Agenția „Taniug" despre incidentele din Kosovo. 14
Cipru. În așteptarea noii etape a dialogului 15
Ziua mondială a sănătății. „Să vorbim despre sănătate !" Mihaela Brumă 19
Dosare care acuză. N.S.A. — din culisele spionajului electronic 29

INTERVIUL NOSTRU

Luis Barrios Tassano, ministrul afacerilor externe al Republicii Orientale a Uruguayului 2

SINTEZE

Evoluții și involuții în procesul general-european de securitate și cooperare. Valentin Lipatti 16

DOCUMENTAR

Rangoon. Preocupări actuale și de perspectivă. Liana Enescu 18

PANORAMIC

„Exxon Valdez" — cea mai mare „maree neagră" din istoria S.U.A. Stelian Țurlea 20

DIN LUMEA CAPITALULUI

S.U.A. — „corupția legală" 25

APROPO DE...

...„pietricelele strălucitoare". Ștefan Cârjă 25

ACCENTE

Prevenție și reparație... Radu Budeanu 26

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Agenția TASS, Le Point, Die Welt 27

PROFIL

Zine El Abidine Ben Ali, președintele Republicii Tunisia 28

CONTRAPUNCT

Republicani și.. republicani. Corneliu Vlad 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 37 29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 17

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de către o persoană este și „asigurarea mixtă de viață".

Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să economisească, în mod planificat, o anumită sumă de bani, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. Totodată, o astfel de asigurare constituie un sprijin bănesc pentru cel care o contractează sau pentru familia sa, în cazurile de producere a unor evenimente neprevăzute și nedorite.

Pentru a răspunde unor cerințe ale populației, asigurarea mixtă de viață se practică și în alte variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai mare de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate în cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente asigurate etc.

Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia putînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată, stabilită pentru urmările accidentelor, este majorată față de suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

- Sînt accesibile persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 de ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea și de mărimea sumei asigurate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizație.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 lei din suma asigurată.
- Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primește suma asigurată înscrisă în poliță, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parțială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliță și pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.
- Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe durata asigurării datele prevăzute în poliță referitoare la : beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum și de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.
- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite.

Cei interesați mai pot contracta la ADAS și alte forme de asigurări de viață, cum ar fi :

- Asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente.
- Asigurarea cu termen fix.
- Asigurarea cu indemnizație pe timp limitat.
- Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).

■

Pentru orice informații în legătură cu asigurările, vă puteți adresa sucursalelor ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

Lei 5

Nr. 15 13 aprilie 1989

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

PARTIDUL CEAUŞESCU ROMÂNIA

O politică deplin confirmată de viață

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

GATT
Exigențe în cadrul „rundei Uruguay"

Din actualitatea internațională

ORIENTUL MIJLOCIU
Contacte și demersuri diplomatice

CHILE
Context politic în perspectiva unui an electoral

DIN LUMEA CAPITALULUI

1000+1 POȘTA REDACȚIEI

O politică deplin confirmată de viață

Sub semnul puternicei angajări revoluționare, patriotice, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, toți oamenii muncii din țara noastră întîmpină marea sărbătoare de la 1 Mai cu noi și noi fapte de muncă, cu hotărîrea de nezdruncinat de a face totul pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, a Programului ideologic al partidului, pentru traducerea exemplară în viață a ideilor și orientărilor de excepțională însemnătate teoretică și practică înscrise în Tezele din aprilie, în magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la marele forum al democrației socialiste, din noiembrie 1988 — amplu și mobilizator program de muncă și acțiune revoluționară al întregii națiuni —, pentru îndeplinirea integrală a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, cinstind, astfel, cu noi succese, în toate domeniile de activitate, aniversarea a 45 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și Congresul al XIV- lea al Partidului Comunist Român.

Stabilind, într-un profund spirit științific, sarcini și orientări de perspectivă imediată sau mai îndepărtată, recentele ședințe (din 7 și 12 aprilie a.c.) ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurate sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, actuala Plenară a Comitetului Central al partidului sînt edificatoare pentru intensa viață politică a țării. Acțiunea fermă și constantă pentru întărirea partidului și creșterea rolului său conducător în toate sectoarele de activitate ale societății noastre ; clarviziunea științifică în elaborarea politicii partidului prin aplicarea creatoare a socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, în consens cu voința și aspirațiile vitale ale națiunii ; dezvoltarea continuă a profundului democratism ce caracterizează orînduirea noastră socialistă — sînt, acestea, dimensiuni definitorii ale măreței opere istorice făurite, cu neasemuită strălucire, în continuitatea celor mai nobile idealuri revoluționare și patriotice ale poporului român, prin gîndul și fapta secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, aflat, de aproape un sfert de veac, la conducerea destinelor națiunii noastre socialiste, a înscris, definitiv, patria pe drumul neîntreruptei sale ascensiuni spre noi culmi de civilizație și progres, în libertate, independență și demnitate. Întemeiată pe fapte, pe realități de necontestat, conștiința justeței politicii partidului nostru comunist, sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, reprezintă esența unității întregului popor român, pe calea devenirii sale socialiste și comuniste, a puternicei sale afirmări în lupta pentru progres social, pace și colaborare în lume.

Prin multiplele sale semnificații, aniversarea a 50 de ani de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 și a 100 de ani de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc este întîmpinată de întregul popor român într-o strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dominantă fiind conștiința că izvorul forței, creativității și geniului său îl reprezintă unitatea sa de gînd, de voință și acțiune, că în această unitate stă garanția înfăptuirii marilor sale programe de continuă propășire națională.

În preajma aniversării a 50 de ani de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 și a 100 de ani de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc.

Evocarea glorioasei zile de 1 Mai prilejuiește oamenilor muncii din țara noastră, întregii națiuni o nouă și caldă expresie sentimentelor de adîncă stimă, dragoste și recunoștință față de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** marele patriot revoluționar care, de aproape șase decenii, și-a identificat viața și activitatea cu lupta gloriosului nostru partid comunist, pentru împlinirea idealurilor supreme ale poporului român, de libertate, independență și suveranitate națională, de continuă propășire socială, pentru triumful cauzei socialismului și comunismului, al colaborării și păcii în lume. Calde sentimente de aleasă considerație și deosebit respect exprimă, deopotrivă, poporul nostru tovarășei **Elena Ceaușescu,** militant de frunte al partidului și statului nostru, pentru strălucita și îndelungata sa activitate revoluționară desfășurată în primele rînduri ale partidului nostru comunist, pentru binele și fericirea națiunii noastre, pentru dezvoltarea multilaterală a patriei, pentru continua ei afirmare în lume.

De la înalta treaptă a evoluției actuale a societății românești, simbolurile revoluționare, mereu vii, ale zilei de 1 Mai capătă valențe noi, fundamental îmbogățite prin opera de excepțională valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Avînd rădăcinile puternic implîntate în solul național, clasa muncitoare din România și-a dovedit, pe deplin, marea sa forță revoluționară, capacitatea sa unificatoare a energiilor purtătoare ale noului în societate, profundul său atașament față de idealurile vitale ale națiunii și, în același timp, solidaritatea sa activă cu forțele revoluționare, progresiste și democratice de pretutindeni. Pe baza unei adînci înțelegeri a imperativelor luptei revoluționare în actuala etapă și pornind de la tradițiile mișcării comuniste și muncitorești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezvoltat însuși conceptul de clasă muncitoare, subliniind cu tărie rolul său decisiv, misiunea sa istorică pe planul național al înnoirilor sociale, în edificarea noii orînduiri, ca și pe plan internațional, în lupta pentru pace, dezarmare, o lume mai dreaptă și mai bună. Pornind de la propria experiență revoluționară, ca și de la aceea a devenirii lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fundamentat rolul de conducător politic al partidului, ca centrul vital al națiunii, de la care **„iradiază lumina și căldura dătătoare de viață, conștiința cea mai înaintată a poporului nostru".** Tezele privind necesitatea creșterii rolului conducător al partidului, a întăririi clasei muncitoare, privind construirea socialismului cu poporul și pentru popor — într-un cadru democratic, original, de participare a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și traducerea în viață a politicii partidului și statului — reprezintă un bogat tezaur de gîndire în acțiune a cărei valoare a fost pe deplin validată de viață, de desfășurarea evenimentelor, de ampla operă de edificare a noii orînduiri, de întregul proces revoluționar mondial.

În aceste momente de intensă activitate politică și în preajma istoricelor aniversări de la începutul lunii mai, desfășurate sub semnul înaltelor răspunderi pentru înaintarea fermă a patriei spre o etapă superioară de dezvoltare economico-socială, spre continua sa propășire în libertate și independență, întregul nostru popor dă glas sentimentelor de totală adeziune la politica partidului și statului nostru, voinței de a transpune neabătut în viață orientările și indicațiile de excepțională însemnătate principială și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Creșterea continuă a puterii economice a patriei

România actuală, rolul și pozițiile ei noi în economia și politica mondială sînt rodul muncii întregului popor, sub conducerea încercatului său partid comunist. Poporul român a ales, în dezvoltarea sa, calea socialistă, ce s-a dovedit a asigura lichidarea înapoierii economice și, apoi, înaintarea fermă spre noi trepte, superioare, de dezvoltare. Și partidul — centru vital al națiunii — a fost acela care a călăuzit poporul pe această cale și a unit, într-un șuvoi unic, energiile sale creatoare. România de astăzi este opera întregului popor care a urmat neabătut politica Partidului Comunist Român de dezvoltare puternică și în ritm susținut a forțelor de producție, pe baza contribuției hotărîtoare a efortului propriu și aportului potențator al participării la diviziunea internațională a muncii, de adaptare și perfecționare continuă a relațiilor de producție, a suprastructurii și cadrului democrației economice în raport cu nivelul atins de forțele de producție.

Și în această operă vastă de construcție socialistă s-a cimentat unitatea indestructibilă a poporului în jurul partidului — legatarul celor mai nobile aspirații ale sale. În faptul că partidul construiește cu poporul și pentru popor se află sursa și, deopotrivă, legitimitatea creșterii rolului partidului în dezvoltarea economico-socială, în întreaga viață a societății.

În 1965, România a intrat într-o nouă etapă — de însemnătate deosebită — în dezvoltarea sa socialistă. Această nouă etapă a fost inaugurată de istoricul Congres al IX-lea al partidului, prin deschiderile realizate în întreaga activitate economico-socială. La acest Congres, în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a cărui gîndire și activitate practică este legată, în mod direct, promovarea, potrivit unei concepții unitare și originale, a noului în toate domeniile, de la investigația teoretică la acțiunea concretă atît pe plan intern, cît și pe plan extern. Analiza sa pătrunzătoare și-a pus întreaga amprentă în problema-cheie a identificării conținutului principal al diferitelor etape parcurse de țara noastră în dezvoltarea economico-socială, problemă de care depinde însăși stabilirea liniei strategice și orientărilor practice ale politicii partidului, a direcțiilor fundamentale în care este necesar să fie mobilizate și canalizate eforturile și energiile creatoare ale tuturor oamenilor muncii, ale poporului.

Așa cum consemnează statisticile, ponderea majoritară a remarcabilelor înfăptuiri ale poporului în cei aproape 45 de ani de dezvoltare liberă și independentă s-a realizat după 1965, în perioada pe drept cuvînt denumită: **Epoca Ceaușescu. „Sînt ani care** — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au pus capăt în mod radical vechii înapoieri și au asigurat ridicarea patriei noastre la un nou stadiu de dezvoltare, transformarea ei într-o țară industrial-agrară. Într-o perioadă așa de scurtă, sînt puține țări care au obținut asemenea realizări — și dacă luăm numai acest lucru și tot putem afirma cu îndreptățită mîndrie că partidul nostru și-a demonstrat forța și capacitatea sa de a conduce destinele României spre socialism și comunism".**

Știința și modernizarea

Pe baza materialismului dialectic și istoric, partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au pus pe prim-plan, în strategia de înaintare economico-socială a țării, dezvoltarea puternică și multilaterală a forțelor de producție, atît în industrie, cît și în agricultură — cele două principale ramuri ale economiei românești —, și în celelalte ramuri.

O deosebită atenție s-a acordat dezvoltării științei — forță nemijlocită de producție în epoca contemporană —, aplicării în economie, în alte activități sociale a celor mai noi cuceriri științifico-tehnice. S-a cerut cercetării științifice proprii, creației originale, să aducă, în acest sens, o substanțială și mereu sporită contribuție. Un rol de prim ordin în îndrumarea și coordonarea întregii activități de cercetare științifică și inginerie tehnologică, în elaborarea și realizarea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, în așezarea acestora pe baza științei și tehnicii moderne, în înflorirea continuă a științei românești și afirmarea acesteia tot mai puternică în lume, l-a avut și îl are tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu,** membru al Comitetului Politic Executiv al C. C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, strălucit om politic și de știință, savant de reputație mondială. Mărturie pregnantă a preocupării statornice a partidului și statului nostru pentru promovarea științei și tehnicii românești — în ultimele două decenii numărul personalului muncitor în sfera cercetării-dezvoltării a crescut de 5 ori, fondurile fixe aferente au sporit de 11 ori, iar alocațiile curente, în acest domeniu, de peste 14 ori.

În dezvoltarea forțelor de producție, una din cele mai de seamă realizări ale socialismului în România este repartizarea armonioasă a acestora pe întreg teritoriul țării, obținută ca urmare a strategiei promovate consecvent de tovarășul Nicolae Ceaușescu în vederea propășirii economico-industriale mai rapide a regiunilor rămase în urmă, cerință fundamentală a înfăptuirii adevăratei egalități în drepturi între toți cetățenii țării, fără deosebire, a asigurării unor condiții egale, de muncă și viață, tuturor acestora.

La temelia dezvoltării forțelor de producție a stat efortul propriu, munca proprie, de însemnătate decisivă în promovarea progresului. În acest sens, s-au dovedit justețea și viabilitatea opțiunii fundamentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ce privește alocarea sistematică și pe perioade îndelungate a unei părți importante (circa o treime) din venitul național pentru investiții, pentru dezvoltare, ca singură cale de înlăturare a înapoierii economice și lichidare a decalajelor, de sporire susținută a avuției naționale și, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Tocmai realizările în dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale, creată prin eforturile îndelungate depuse, permit acum ca România să treacă la o nouă treaptă în dezvoltarea sa economico-socială. Obiectivul strategic, stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului, privind trecerea României, pînă în 1990, la un nou stadiu de dezvoltare — cel de țară socialistă mediu dezvoltată — are la bază tocmai puternica dezvoltare a forțelor de producție, a industriei socialiste, a științei, învățămîntului și culturii, dezvoltarea agriculturii și înfăptuirea noii revoluții agrare.

Cerințele dezvoltării intensive

„În stabilirea obiectivelor pentru deceniul următor și, în primul rînd, pentru cincinalul 1991—1995 — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — va trebui să pornim de la faptul că nivelul de dezvoltare a principalelor sectoare industriale, a producției fizice pe locuitor corespunde cerințelor unei societăți dezvoltate. De aceea, și în următorul deceniu, în cel de-al 9-lea plan cincinal, va trebui să punem, în centrul preocupărilor, dezvoltarea intensivă a întregii activități industriale, înfăptuirea programelor de organizare științifică și modernizare a producției și a muncii, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, realizarea unei noi calități a muncii, a producției, în toate domeniile de activitate. Aceasta înseamnă că, pe baza aceluiași volum de materii prime și materiale, de consum energetic, trebuie să asigurăm, pe calea valorificării superioare a acestora, o creștere de circa 40—50 la sută a valorii producției marfă, iar în unele sectoare chiar mai mult".**

În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, dialectica edificării noii orînduiri are două laturi esențiale, inseparabile: bazarea pe legile obiective, proprii, ale socialismului și aplicarea creatoare a acestora la condițiile concrete. În înfăptuirea construcției socialiste în țara noastră, s-a probat aprecierea de fond a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind faptul că forța și viabilitatea programelor stabilite, în acest sens, depind, nemijlocit, tocmai de aplicarea specifică a adevărurilor generale și legităților socialismului științific la condițiile concrete, istorice, economice, politice, sociale. Societatea socialistă multilateral dezvoltată — fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în funcție de exigențele generale ale edificării noii orînduiri și de condițiile concrete ale României — este un exemplu de strategie revoluționară, materialist-dialectică și istorică creatoare, o contribuție de seamă la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, la baza procesului obiectiv de adaptare la cerințele în schimbare, de perfecționare continuă a relațiilor economice și sociale, în concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție, trebuie să stea întărirea proprietății socialiste, și, în nici un caz, întoarcerea la forme vechi de proprietate particular-capitalistă. Partidul Comunist Român consideră că tocmai proprietatea socialistă constituie cadrul adecvat pentru înaintarea economico-socială în continuare, pentru realizarea cerințelor dezvoltării intensive, corespunzătoare actualei etape de înflorire multilaterală a patriei, oferind condiții pentru dezvoltarea

O politică deplin confirmată de viață

și mai puternică a forțelor de producție și repartizarea lor armonioasă pe întreg teritoriul țării, pentru asimilarea, pe scară largă, a cuceririlor științei și tehnicii moderne, pentru participarea activă a factorului uman, datorită unității dialectice dintre laturile triplei sale noi calități (de producător, proprietar și beneficiar), la actul productiv social, pentru realizarea egalității depline în drepturi a tuturor oamenilor muncii, pentru afirmarea și consolidarea continuă a independenței și suveranității țării.

Analizînd și aprobînd **Propunerile privind nivelurile orientative ale dezvoltării economico-sociale ale României în anul 1990 și în cincinalul 1991—1995** — document ce va fi supus dezbaterii Plenarei C. C. al P.C.R. —, Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere contribuției determinante a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea, pe baze profund științifice, a acestor propuneri, subliniind că, sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, s-a desfășurat întreaga activitate de fundamentare a nivelurilor de dezvoltare a țării în cincinalul viitor, fiind examinate în mai multe etape, pe ansamblul economiei, pe ramuri, ministere și în profil teritorial, în raport direct cu cerințele fundamentale ale creșterii tot mai puternice a forțelor de producție, sporirii neîncetate a avuției naționale, progresului general al societății noastre socialiste. S-a subliniat că orientările generale ale dezvoltării în viitorul cincinal — stabilite în deplină concordanță cu posibilitățile reale ale țării și care urmează să stea la baza Programului-directivă ce va fi dezbătut de întregul partid și popor și supus aprobării celui de-al XIV-lea Congres al P.C.R. — pun un accent deosebit pe dezvoltarea intensivă a întregii economii naționale, pe înfăptuirea programelor de organizare științifică și modernizare a producției, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe realizarea unei noi calități a muncii în toate domeniile.

Propunerile privind nivelurile dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1991—1995 prevăd, ca orientare fermă, creșterea venitului național și ridicarea, pe această bază, a gradului de bunăstare și civilizație al întregului nostru popor, țelul suprem al politicii partidului, esența orînduirii noastre socialiste.

Largă participare la schimburile internaționale

Cincinalul viitor — a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să fie cincinalul realizării programelor de modernizare, al creșterii eficienței, a nivelului tehnic și calitativ al întregii producții. Să facem astfel — a spus secretarul general al partidului — ca România să devină o țară a produselor de înaltă calitate, competitive, comparabile cu cele mai bune produse similare realizate pe plan mondial.

Pe linia exigențelor de calitate și eficiență ce se impun mereu mai puternic în ansamblul procesului dezvoltării economico-sociale se urmărește — datorită preocupării constante a tovarășului Nicolae Ceaușescu — îmbunătățirea tot mai marcată, sub raportul structurii și eficacității, a necesarei participări a României la schimburile mondiale, prin creșterea ponderii produselor înalt prelucrate în cadrul exporturilor, ridicarea nivelului calitativ și competitivității mărfurilor livrate, valorificarea superioară a materiilor prime importate, promovarea formelor moderne de cooperare în producție, știință și tehnică cu alte state, a legăturilor economice pe termen lung, așezate pe baza unor acorduri și instrumente de colaborare stabile și de durată. De altfel, în Propunerile privind nivelurile orientative ale dezvoltării economico-sociale ale României în anul 1990 și în cincinalul 1991—1995 se prevăd creșterea producției de export, sporirea schimburilor economice externe și a cooperării economice internaționale, intensificarea participării României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori.

Referindu-se la faptul că, în perioada cincinalului următor, schimburile economice internaționale ale României urmează să crească cu 35—40 la sută, iar, pînă în anul 2000, cu circa 80 la sută, în comparație cu cincinalul actual, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„În general trebuie să intensificăm participarea la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale. Trebuie să avem în vedere că activitatea de comerț exterior constituie o necesitate pentru înfăptuirea programelor noastre, pentru dezvoltarea largă a relațiilor internaționale, pentru o politică de colaborare și pace cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială".** Este o caracteristică fundamentală a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra dezvoltării economice, în general, și a dezvoltării schimburilor internaționale, în particular, că promovarea acestora reprezintă, totodată, un factor cu contribuție substanțială în direcția asigurării securității și păcii mondiale, a făuririi unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Amplă și rodnică activitate internațională, consacrată cauzei păcii și colaborării

Prin întreaga ei desfășurare, activitatea internațională a României pune în evidență unitatea dialectică, indisolubilă, dintre politica internă și externă a partidului și statului, dintre preocupările constante de asigurare a progresului economico-social multilateral al patriei și marile opțiuni promovate în legătură cu evoluțiile complexe și contradictorii ale lumii contemporane. Expresie elocventă a transformărilor structurale înfăptuite pe calea construirii noii orînduiri, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., politica externă a României — elaborată și transpusă în viață cu aportul hotărîtor al președintelui Nicolae Ceaușescu — s-a caracterizat, și în 1988, prin dinamism, constanță și principialitate, prin acțiuni și demersuri perseverente consacrate dezvoltării relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, dezbaterii constructive și rezolvării marilor probleme ale epocii în care trăim. Relevînd, în acest sens, intensa activitate internațională desfășurată de partidul și statul nostru, anul trecut, acțiunile și inițiativele secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.** a reafirmat, la ședința sa din 7 aprilie, **„hotărîrea României de a milita activ, și în viitor, împreună cu forțele iubitoare de pace și progres de pretutindeni, pentru realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, rezolvarea pe cale pașnică, prin tratative, a problemelor litigioase dintre state, lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice mondiale, pentru instaurarea în lume a unui climat trainic de destindere, securitate, înțelegere și largă colaborare, în care toate națiunile să-și poată concentra eforturile creatoare în direcția dezvoltării libere, independente, pe calea progresului economic și social".**

Evenimentele de pe marea scenă a lumii confirmă, zi de zi, prin acțiunile maselor, ale unor largi categorii și pături sociale, prin luări de poziție și atitudini oficiale, importanța opțiunii fundamentale a partidului și statului nostru privind necesitatea unei cotituri radicale în întreaga viață internațională, a promovării unui nou mod de gîndire pentru rezolvarea durabilă, justă și echitabilă a marilor probleme ale lumii contemporane. Pornind de la analiza realistă a epocii actuale, a contradicțiilor și tendințelor ei, ca și a dinamicii raportului de forțe, în condițiile unei curse aberante a înarmărilor, în primul rînd nucleare, România a atras atenția, de mult timp, asupra imperativului prioritar al trecerii la dezarmare și asigurării, pe această cale, a dreptului suprem al tuturor oamenilor, al popoarelor, la viață, la pace, la existență liberă și demnă. Acestui deziderat, de profundă valoare umanistă, i-au fost consacrate, și pe parcursul ultimului an, importante demersuri ale partidului și statului nostru, fie că s-au manifestat prin expuneri, cuvîntări sau interviuri de amplă rezonanță ale președintelui Nicolae Ceaușescu, fie prin pozițiile și propunerile formulate la O.N.U. sau la o serie de reuniuni internaționale. Deși în viața internațională au apărut unele semne de destindere, concretizate prin audiența dobîndită de calea dialogului, a negocierilor, prin unele progrese în direcția dezarmării și soluționării pașnice a unor conflicte, realitățile existente pe plan global nu îngăduie euforia sau automulțumirea. Cursa înarmărilor nu a încetat, stocurile de arme și armamente acumulate pe Terra continuă să amenințe, în mod direct, munca pașnică a popoarelor, însăși dezvoltarea pe mai departe a civilizației umane. Iată de ce, alături de alte state, România apreciază că oprirea competiției militare, trecerea la adoptarea și aplicarea unui program unitar de dezarmare, în primul rînd nucleară, în vederea apărării păcii, trebuie să rămînă preocuparea de căpătîi a tuturor popoarelor, liantul unor acțiuni tot mai energice pe plan internațional. Promovarea înțelegerii, a cursului spre destindere și colabo-

rare se regăsește, astfel, între obiectivele esențiale ale instaurării unui nou mod de gîndire pe arena mondială, care să pornească de la grija pentru apărarea dreptului suprem al tuturor națiunilor la viață, la pace, la realizarea aspirațiilor lor de progres și bunăstare.

Cu aceeași consecvență se pronunță și acționează țara noastră pentru rezolvarea politică, pașnică, a tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state, pentru abolirea definitivă a recurgerii la forță sau la amenințarea cu forța pe plan internațional. Desigur, într-o lume devenită tot mai interdependentă, sub diferite aspecte, și în condițiile tehnicii militare actuale, care accentuează caracterul indivizibil al păcii, toate acestea se impun ca necesități obiective ale asigurării unui climat trainic de securitate, înțelegere și conlucrare, a progresului liber al tuturor națiunilor. Cu toate acestea, realitățile postbelice, inclusiv din ultimii ani, au cunoscut destule excepții de la această regulă, atît de simplă, au fost martore ale recurgerii fățișe la forță sau la amenințarea cu forța. Iată de ce, tendințele tot mai accentuate spre rezolvarea politică a unor stări de tensiune sau conflicte, spre promovarea căii raționale a dialogului și negocierilor reprezintă tot atîtea confirmări remarcabile ale poziției statornice a partidului și statului nostru, ale acțiunilor și demersurilor desfășurate de România, de-a lungul anilor, în favoarea rezolvării exclusiv pașnice a stărilor conflictuale și a litigiilor, a recunoașterii și generalizării principiului reglementărilor politice pe plan internațional.

Ca și promovarea dezarmării și edificarea unei structuri stabile de securitate pentru toate popoarele, ca și soluționarea politică a diferendelor și făurirea unui cadru internațional de conlucrare, pe baza principiilor democratice de relații internaționale, depășirea anomaliilor și distorsiunilor existente pe plan economic, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice mondiale, mai juste, mai echitabile, reprezintă — în concepția României — un atribut de bază al noului mod de gîndire în lumea contemporană, al eforturilor responsabile destinate progresului pașnic, echilibrat, al întregii omeniri. Evoluțiile și tendințele actuale confirmă că noua ordine rămîne, în esență, o problemă a păcii. Prin această prismă, atrăgînd atenția asupra agravării fenomenelor negative din economia mondială, a accentuării decalajelor dintre țările bogate și cele sărace, România militează și acționează pentru întărirea solidarității țărilor în curs de dezvoltare, pentru dinamizarea eforturilor și inițiativelor consacrate trecerii la negocieri globale, sub egida O.N.U., în vederea rezolvării grabnice a gravelor probleme existente pe plan economic, a trecerii la făurirea noii ordini economice mondiale.

Avîndu-și punctul de pornire în transformările înfăptuite pe plan intern, în necesitatea asigurării unui cadru internațional de liniște și pace pentru îndeplinirea propriilor sale planuri de dezvoltare, ca și ale celorlalte popoare, politica externă a României se bucură de elocvente ecouri în conștiința lumii, ca o dovadă grăitoare a concordanței ei cu tendințele constructive ale epocii, cu năzuințele fundamentale ale tuturor națiunilor. Cheia ei de boltă o constituie încrederea nestrămutată în forța unită a popoarelor, în capacitatea lor de a determina, acționînd solidare, schimbarea hotărîtă a cursului evenimentelor internaționale, triumful unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie, a păcii și progresului întregii omeniri.

„LUMEA"

Reuniunea G.A.T.T.

Exigențe în promovarea comerțului internațional

Săptămîna trecută, a avut loc, la Geneva, o reuniune a GATT (Acordul General pentru Tarife și Comerț) menită să scoată din impas actuala „rundă Uruguay" de negocieri comerciale multilaterale.

A opta derulată sub egida GATT (de la înființarea organizației în 1947), în vederea promovării și liberalizării comerțului mondial, „runda Uruguay" a fost lansată oficial, în 1986, la Punta del Este (de unde și numele care i s-a dat) și ar urma, în conformitate cu calendarul stabilit atunci, să se încheie în 1990. La jumătatea termenului prevăzut pentru desfășurarea acesteia, a fost organizată, în decembrie 1988, la Montreal, o reuniune ministerială a GATT consacrată evaluării progreselor obținute și conturării acțiunilor necesare pentru impulsionarea negocierilor și încheierea cu succes a „rundei Uruguay".

Dar reuniunea de la Montreal a lăsat în suspensie, practic, toate problemele abordate. În ciuda realizării unor acorduri, principiale sau mai concrete, în mai multe probleme (11 din cele 15) de pe agenda rundei, absența oricăror posibilități de apropiere a pozițiilor între diferiți participanți în patru domenii — subvențiile agricole, „clauzele de salvgardare", drepturile în privința proprietății intelectuale și barierele netarifare din sectorul textilelor și îmbrăcămintei — au fost de natură să blocheze reuniunea. În aceste condiții, s-a hotărît, pînă la urmă, ca și consensurile realizate în celelalte domenii să nu fie lutate, procedural, în considerare, mai precis ca aplicarea lor să fie „înghețată" în așteptarea unui acord global pînă în aprilie 1989, încercîndu-se astfel să se „forțeze mîna" părților în dispută spre a conveni, în termen, asupra unei concilieri a pozițiilor în cele patru domenii menționate. Tocmai, de aceea, actuala reuniune — de fapt o „prelungire" a celei de la Montreal — avea menirea de a debloca ansamblul procesului de negocieri din cadrul „rundei Uruguay".

În ce privește subvențiile agricole, controversele cele mai importante se concretizează în relațiile dintre însești principalele puteri comerciale occidentale, țările în curs de dezvoltare fiind, în general, în situația de a suporta consecințele comerciale ale practicilor țărilor dezvoltate de subvenționare a produselor agricole. Din interese economice și politico-strategice, legate de asigurarea „securității alimentare", principalele țări occidentale dezvoltate, posesoare ale unor importante resurse financiare, practică subvenții masive, directe sau indirecte (prin prețuri), în domeniul producției și exporturilor de produse agro-alimentare de bază, care sînt evaluate la circa 150 miliarde dolari anual (sau aproximativ 40 la sută din valoarea adăugată a agriculturii din aceste țări). La nivelul actual al dezvoltării lor economice și mijloacelor lor financiare, pentru țările în curs de dezvoltare subvențiile agricole constituie un lux pe care acestea nu și-l pot permite. Astfel încît, acele țări în curs de dezvoltare producătoare și exportatoare de produse agro-alimentare de bază sînt profund afectate, în schimburile internaționale, de concurența produselor respective, masiv subvenționate, provenind din principalele țări occidentale dezvoltate. Cel mai explicit sistem de subvenționare a producției și exporturilor de produse agro-alimentare de bază este practicat de Piața comună (CEE), care, prin promovarea largă a acestui sistem, al cărui cost a crescut considerabil de la an la an, a devenit, în ultimul deceniu, din mare importator, un important exportator net de astfel de produse. Piața cucerită de CEE a fost obținută pe seama S.U.A., principalul furnizor mondial de produse agricole de bază, care practică un sistem mai puțin explicit, dar, în fond, cu costuri și efecte similare, de subvenționare a producției și exporturilor agro-alimentare. Confruntate cu pierderea de piețe externe și, în general, cu un sever deficit comercial, S.U.A. au declanșat o ofensivă de anvergură, cu prilejul actualei „runde Uruguay", împotriva Pieței comune, pînă nu de mult cel mai important debușeu pentru exporturile agricole americane, cerînd eliminarea, pe plan general, pînă în anul 2000, a subvențiilor agricole, cu scopul demolării, în coordonatele ei esențiale, a politicii agricole comunitare. Statele Unite, cu o agricultură mai eficientă, se simt mai tari decît Piața comună, într-o concurență internațională în care s-ar elimina sau reduce substanțial subvențiile agricole. CEE a respins, în termeni hotărîți, propunerea americană, calificînd-o drept „total nerealistă" și arătînd că poate accepta „adaptarea, dar nu destructurarea politicii agricole comunitare". Controversele, manifestate puternic încă de acum trei ani — cînd doar formule de compromis, care nu spuneau, în fond, nimic asupra modalităților de soluționare a diferendului, au permis, totuși, lansarea „rundei Uruguay" — s-au accentuat pe măsură ce a fost nevoie să se treacă la abordări mai concrete și au izbucnit violent cu prilejul reuniunii de la Montreal. Piața comună a declarat că poate avea cel mult în vedere o „înghețare" a subvențiilor la nivelul anului 1984, urmînd ca, apoi, să se discute eventuale reduceri, în timp ce S.U.A. au susținut că nu pot accepta alt termen decît cel de „eliminare" a subvențiilor, ca expresie a unei restructurări a politicilor agricole pe termen lung. Propunerile așa-numitului „grup de la Cairns" (13 țări dezvoltate și în curs de dezvoltare producătoare și exportatoare de produse agricole de bază) privind „reducerea progresivă a subvențiilor" (cu 10 la sută, încă din 1989 și 1990) a fost respinsă, de asemenea, de către negociatorii americani, care, în contextul schimbării Administrației de la Washington, au lăsat responsabilitatea unei eventuale reformulări de poziție în sarcina viitoarei echipe guvernamentale.

Compromisul la care s-a ajuns cu prilejul actualei reuniuni de la Geneva a fost posibil în condițiile în care, pe de o parte, problematica a fost segmentată în două —aspectele pe termen lung și aspectele pe termen scurt — iar, pe de altă parte, noii negociatori americani au renunțat la exigența „eliminării" (totale), în perspectivă, a subvențiilor agricole. Statele Unite au căzut de acord cu Piața comună asupra obiectivului „reducerii substanțiale și progresive" a subvențiilor. În legătură cu această formulare, „grupul de la Cairns" a reclamat stabilirea unui calendar al reducerilor (cu date privind începerea re-

ducerilor, ritmul și dimensiunile acestora, termenul limită al operațiunii), neobținînd, însă, satisfacție decît parțial : pe termen scurt, respectiv pînă la încheierea „rundei Uruguay" (sfîrșitul anului 1990), subvențiile agricole, ca și taxele vamale și barierele netarifare (cantitative) la produsele agricole vor fi înghețate la nivelul celor din 1987 și 1988, urmînd ca, în ce privește reducerile propriu-zise, acestea să intervină pe termen lung, după „runda Uruguay", potrivit unui calendar și în dimensiuni care vor face obiectul negocierilor în perioada care a rămas pentru desfășurarea acestei runde. Totuși, „grupul de la Cairns" obține includerea, în textul de compromis, a unor referiri concrete la obiectul acestor negocieri : „toate măsurile care afectează direct sau indirect accesul pe piețe și competitivitatea exporturilor, respectiv taxe vamale și bariere netarifare, subvenții sau interziceri și restricții la export". Pentru țările în curs de dezvoltare se prevede un tratament „special și diferențiat" ; nu se pretinde acestora să subscrie la măsurile adoptate pe termen scurt și se precizează că, pe termen lung, nevoile lor pe linia dezvoltării vor fi luate în considerare în toate stadiile negocierilor.

În legătură cu celelalte trei probleme în dispută, confruntările trec, în principal, pe terenul relațiilor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare.

În baza așa-numitelor „clauze de salvgardare" — care, potrivit reglementărilor GATT, autorizează recurgerea, cu caracter temporar, la măsuri de protejare comercială a unor sectoare economice, în cazul în care acestea sînt amenințate de concurența mărfurilor străine — țările occidentale industrializate au impus, în ultimii ani, multe din barierele netarifare (cote, contingentări, obstacole administrative etc.) la importurile lor de produse industriale provenind din țările în curs de dezvoltare. Problema pusă, în mod firesc, de aceste din urmă țări este aceea de a se stabili reglementări clare și echitabile în legătură cu situațiile în care se poate recurge la „clauzele de salvgardare", pentru a se evita tendința din ultimul timp a țărilor dezvoltate de a se folosi de acestea, ca un mijloc protecționist, de îndată ce se simt concurate de produsele industriale realizate în țări în curs de dezvoltare.

Formulele de acord la care s-a ajuns, la reuniunea de la Geneva, lasă, de fapt, deschis dosarul „clauzelor de salvgardare". În ceea ce le interesează îndeosebi, țările în curs de dezvoltare capătă doar vagi asigurări, prin referirile la faptul că recurgerea (de către statele industrializate) la măsurile comerciale, ce pot fi adoptate în virtutea acestor clauze, trebuie să se supună principiilor GATT cu privire la nediscriminare și la caracterul multilateral al schimburilor și reglementărilor stabilite. De fapt, rămîne în seama viitoarelor negocieri sarcina de a stabili necesarele precizări care să înlăture ambiguitățile actuale și, deci, posibilitățile de interpretare în legătură cu recurgerea la „clauzele de salvgardare".

Același lucru în domeniul textilelor și îmbrăcămintei. Acest domeniu constituie unul din exemplele tipice de sectoare economice în care țările occidentale industrializate s-au înconjurat de bariere protecționiste netarifare, acestea ajungînd să afecteze peste 2/3 din importurile țărilor respective de astfel de produse din țările în curs de dezvoltare. În proporție de aproape 1/2, comerțul internațional cu asemenea produse se desfășoară, în prezent, în baza așa-numitului „acord multifibre" — de fapt o derogare de la regulile GATT — potrivit căruia accesul pe piețele principalelor țări industrializate importatoare este limitat prin cote. Multe dintre principalele țări în curs de dezvoltare exportatoare au reclamat renunțarea la „acordul multifibre", care expiră în 1991, și trecerea comerțului cu textile sub incidența reglementărilor multilaterale ale GATT (adică protecție comercială doar prin taxe vamale și nu prin bariere netarifare cantitative). S-a convenit ca, în domeniu, să se angajeze imediat un proces intens de negocieri cu scopul final al „integrării acestui sector în sistemul normativelor GATT" (această integrare va interveni gradual, dar oricum ulterior expirării „acordului multifibre", și pînă atunci condițiile de acces pe piețe, potrivit acestui acord, ar urma să nu fie înăsprite).

În ce privește garantarea drepturilor asupra proprietății intelectuale (patente, mărci înregistrate, drepturi de autor și reproducere, produse imitate etc.) este vorba de una dintre „problemele noi", care ,la insistențele țărilor dezvoltate, se găsesc, pentru prima dată, înscrise pe agenda GATT ; celelalte sînt problema investițiilor legate de comerț și problema serviciilor (transporturi, asigurări, turism, telecomunicații, servicii de producție și comercializare, construcții, consultanță, cercetarea pieței, activități bancare de susținere a comerțului etc.). Toate acestea au prilejuit încă de la început — chiar în legătură cu includerea lor în negocierile din cadrul „rundei Uruguay" — manifestarea unor poziții dintre cele mai diferențiate între țări occidentale industrializate și țări în curs de dezvoltare. În privința serviciilor, la Montreal, au fost convenite doar unele principii de delimitare a sferei acestora și de reglementare a activităților implicate în comerțul internațional cu servicii, dar marile probleme concrete din domeniu abia urmează să fie atacate în negocieri, respectiv sectoarele în care fiecare țară este dispusă să aplice principiile stabilite și modul în care practic vor opera acestea. Referitor la problema proprietății intelectuale, aducerea ei pe agenda GATT de către țări occidentale industrializate (cu toate că există deja o structură instituțională de abordare, respectiv Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale) și reclamarea unor reglementări comerciale stricte în materie sînt privite, de multe țări în curs de dezvoltare, ca încercări de a li se înăspri accesul la o serie de descoperiri științifice și tehnologii moderne sau, în orice caz, de a li se împovăra costul acestui acces, mai ales că este vorba, îndeosebi, de tehnici și produse nu doar din domeniile microelectronicii și informaticii, dar și din domeniul de interes social-uman al farmaceuticii. Puternicele controverse în legătură cu această problemă nu au permis decît să se convină asupra unui text care prevede includerea domeniului respectiv în cadrul unor reglementări GATT, negocierea unor măsuri comerciale multilaterale prin care să se controleze imitările de produse și copierea de patente, menționîndu-se necesitatea adoptării unor norme internaționale adecvate, în concordanță cu legislațiile naționale.

Reuniunea de la Geneva a deblocat negocierile din cadrul „rundei Uruguay", dar în aspectele concrete ale fiecăreia dintre multiplele probleme de pe agendă negocierile abia încep. În convenirea unor reglementări adecvate și echitabile asupra acestor aspecte se află cerința de a se răspunde imperativelor celor mai stringente ale desfășurării normale a comerțului internațional și realizării funcției acestuia pe linia promovării dezvoltării globale : eliminarea barierelor artificiale și oricăror discriminări din calea schimburilor mondiale ; renunțarea la practicile restrictive, la presiuni economice și sancțiuni comerciale pe criterii neeconomice, aplicarea largă și nediscriminatorie a tratamentului comercial reciproc egal, în baza clauzei națiunii celei mai favorizate (principiul fundamental al GATT), asigurarea unui tratament comercial mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare ținînd cont de actualele grave decalaje economice ce le despart de statele dezvoltate, deschiderea largă a piețelor pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare care să le sprijine efectiv în eforturile lor de progres, în depășirea dificultăților lor de plăți (inclusiv a celor determinate de greaua povară a îndatorării lor externe) și care să faciliteze o echilibrare a distribuției activităților productive la nivel mondial.

dr. Ilie Șerbănescu

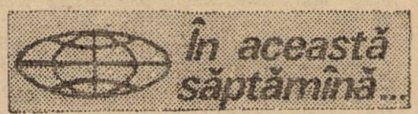

Declarații privind retragerea trupelor vietnameze din Kampuchia

Vietnamul a anunțat că își va retrage toate trupele din Kampuchia pînă la sfîrșitul lunii septembrie 1989, sub „control și supraveghere internaționale", anunță agențiile de presă „V.N.A.", „China Nouă" și „TASS".

Potrivit agenției vietnameze „V.N.A.", ministrul de externe vietnamez, Nguyen Co Thach, a declarat, la o conferință de presă, că decizia țării sale de a-și retrage toate trupele din Kampuchia pînă la sfîrșitul lunii septembrie este conformă acordurilor realizate în cadrul celor două întîlniri neoficiale de la Jakarta (JIM) și angajamentelor Chinei și altor părți interesate.

Într-o declarație comună — difuzată de agențiile de presă — guvernele Vietnamului, Laosului și R.P. Kampuchia cer să se „pună capăt amestecului străin și ajutorului militar" destinat tuturor părților kampuchiene, pînă la sfîrșitul lunii septembrie 1989, în conformitate cu rezoluțiile și angajamentele deja asumate. Toate aceste măsuri — inclusiv retragerea tuturor trupelor vietnameze din Kampuchia — trebuie să fie realizate sub „supraveghere și control internațional".

Retragerea totală a forțelor vietnameze, încetarea amestecului străin și a ajutorului militar „vor pune capăt războiului civil și vor stimula părțile kampuchiene să reglementeze aspectele interne ale problemelor" — se relevă în declarația comună.

Documentul menționat cere să se încurajeze întîlnirea dintre primul ministru al regimului de la Pnom Penh, Hun Sen, și Norodom Sianuk, președintele Kampuchiei Democrate, precum și cele dintre părțile kampuchiene în vederea realizării, la o dată apropiată, a unui acord privind reglementarea problemei kampuchiene.

Referindu-se la decizia Vietnamului de a-și retrage trupele din Kampuchia pînă la sfîrșitul lunii septembrie, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, și-a exprimat speranța că aceasta va contribui la o reglementare cuprinzătoare a problemei kampuchiene.

LONDRA

Dialog la nivel înalt sovieto-britanic

Vizita oficială, de două zile, în Marea Britanie, a lui Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a fost a treia sa călătorie în această țară (în 1987, a mai avut loc o scurtă escală, în drum spre întîlnirea cu președintele american) și, adăugată vizitei premierului britanic în Uniunea Sovietică, din urmă cu doi ani, relevă dorința celor două părți de a îmbunătăți raporturile bilaterale și a institui între ele un climat de discuții asupra tuturor problemelor majore contemporane.

Convorbirile dintre cei doi lideri au abordat o gamă largă de probleme. „Am vorbit despre relațiile Est-Vest și controlul armamentelor — preciza premierul britanic —, dar și despre alte probleme regionale, de la America Centrală, la Orientul Mijlociu. Am tratat și problema Namibiei și ambele părți s-au arătat dornice ca acordul încheiat să fie îndeplinit". Mihail Gorbaciov și-a exprimat încrederea că, în viitor, cele două țări „vor putea să-și aducă o contribuție comună la îmbunătățirea situației din lume, la rezolvarea problemelor ce țin de sfera dezarmării, a reglementării politice a conflictelor".

Cum era de așteptat, dosarul cel mai important al discuțiilor l-a constituit problema dezarmării, în care cele două părți și-au reafirmat pozițiile cunoscute. În acest sens, discursurile rostite de cei doi lideri la primăria din City (Guildhall) sînt revelatoare. „Miza pe forță este o poziție periculoasă, care duce la impas — a spus Mihail Gorbaciov. Realitățile contemporane au dezvăluit inconsistența filozofiei confruntării. Deceniile de «război rece» au revenit prea scump atît Răsăritului, cît și Occidentului. Continuarea confruntării totale poate deveni o catastrofă pentru toți". Mihail Gorbaciov a criticat poziția țărilor Tratatului nord-atlantic, inclusiv a Marii Britanii, vizînd modernizarea rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune. „Sîntem adversari hotărîți ai oricăror planuri de modernizare a armelor nucleare — a spus conducătorul sovietic. Nu ne ocupăm și nu intenționăm să ne ocupăm cu așa ceva dacă nu vom fi obligați să o facem". Negocierile de la Viena privind reducerea armamentului convențional, precum și Tratatul I.N.F. (privind lichidarea rachetelor nucleare cu rază medie) ar fi afectate dacă Occidentul nu renunță la ideea modernizării — a spus M. Gorbaciov. „În ceea ce privește doctrina «descurajării», consider că a sosit timpul să vorbim nu de o «descurajare» cu ajutorul armelor nucleare, ci de descurajare a însești acestor arme. Aceasta înseamnă renunțarea la acumularea și perfecționarea unor asemenea arme, distrugerea treptată, dar neabătută a rezervelor acestora, pînă la lichidarea totală și interzicerea producției lor. Credem în posibilitatea reală de a realiza o lume sigură, fără arme nucleare". Accentul trebuie pus, ca atare, pe necesitatea dialogului, și Mihail Gorbaciov a precizat că reluarea dialogului cu Statele Unite ale Americii ocupă un loc de frunte pe agenda externă sovietică. „Sîntem gata să reluăm tratativele (pentru reducerea arsenalelor nucleare) în orice moment". M. Gorbaciov a propus ca cele două superputeri și aliații lor să înceapă convorbiri și în vederea reducerii forțelor militare navale. Referindu-se la armele chimice, Mihail Gorbaciov a salutat inițiativele britanice în acest domeniu și a afirmat că majoritatea uzinelor sovietice care produc arme chimice lucrează, acum, pentru sectorul civil al economiei. „Uniunea Sovietică va milita, cu perseverență, pentru încheierea cît mai grabnică a unei convenții internaționale cuprinzătoare privind interzicerea completă și lichidarea armelor chimice", a spus liderul sovietic.

În domeniul nuclear, conducătorul sovietic a arătat că Uniunea Sovietică a adoptat hotărîrea de a înceta, în acest an, producția de uraniu cu înalt grad de îmbogățire, pentru scopuri militare, și, că, pe lîngă închiderea, din 1987, a unui reactor industrial pentru producerea de plutoniu pentru armament, se preconizează închiderea, în acest an și anul viitor, a încă două asemenea reactoare, fără a se recurge la înlocuirea lor cu alte capacități similare. „Iată un nou pas important pe drumul încetării complete a producerii de materiale fisionabile pentru armamente", a spus Mihail Gorbaciov.

„Nu se va realiza o dezarmare autentică și profundă dacă nu vom schimba radical climatul politic pe Pămînt — a apreciat M. Gorbaciov. Nu vom putea salva mediul

U.R.S.S. — CUBA

La semnarea Tratatului de prietenie și colaborare

La încheierea vizitei oficiale de prietenie efectuată în Cuba de Mihail Gorbaciov, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., la Havana a avut loc semnarea Tratatului de prietenie și colaborare dintre U.R.S.S. și Cuba, primul asemenea document semnat între cele două țări. În aceeași zi, tratatul a fost ratificat de Adunarea Națională a Puterii Populare din Cuba.

Luînd cuvîntul în cadrul forului legislativ cubanez, Fidel Castro a arătat că transformările în curs de desfășurare în fiecare din cele două țări se realizează în formule adecvate realităților proprii, pe baza principiului dreptului fiecărui stat de a aplica diverse căi de construcție a socialismului. „Departe de a fi un motiv de divergență, acesta este, dimpotrivă, un motiv de concordanță, de acord. Cu toții ne amintim de problemele pe care le aveau mișcarea revoluționară și mișcarea socialistă, atunci cînd își propuneau să analizeze și să judece ceea ce o țară socialistă făcea în limitele frontierelor ei. Această practică a creat multe probleme serioase. Astăzi, fiecare țară socialistă încearcă să perfecționeze socialismul pornind de la propriile interpretări ale principiilor marxist-leninismului. Fiecare țară este un laborator în care se experimentează modalitățile de înfăptuire a obiectivelor economice și sociale proprii, și nu poate fi altfel". Abordînd, totodată, o serie de aspecte ale vieții internaționale, Fidel Castro a relevat că este necesară o luptă susținută, în cadrul O.N.U., pentru „a se cere imperialismului să respecte principiile independenței statelor, în special a celor din lumea a treia, al neamestecului în treburile interne ale altor state și principiul păcii și securității, aplicabil fără nici o discriminare tuturor popoarelor lumii". A subliniat, totodată, ideea că, în prezent, se pune — pentru prima dată în mod accentuat — problema încetării cursei înarmărilor pentru a se aloca sumele, astfel eliberate, în direcția dezvoltării și a soluționării datoriei externe a țărilor din lumea a treia.

În cuvîntul său, Mihail Gorbaciov a arătat că transformările revoluționare din ultimii 30 de ani, din Cuba, fac ca „experiența cubaneză să fie specifică și să constituie o parte importantă a experienței mondiale generale a construirii socialismului". Colaborarea dintre U.R.S.S. și Cuba, a subliniat Mihail Gorbaciov, are un caracter stabil, cuprinzînd, practic, toate sferele de bază ale dezvoltării sociale. Aceste relații „se întemeiază pe principiile egalității în drepturi, se remarcă prin respectarea independenței, înțelegerii responsabilității reciproce și necesității ajutorului pe plan internațional". Viața — a subliniat conducătorul sovietic — a demonstrat importanța fundamentală a acestor principii. „Uniunea Sovietică, a declarat Mihail Gorbaciov, prețuiește prietenia sa cu Cuba socialistă. Solidaritatea noastră nu este supusă unor fluctuații conjuncturale. Sîntem gata să dezvoltăm și în continuare relațiile sovieto-cubaneze. Noi considerăm că, pentru aceasta, avem posibilități dintre cele mai mari. Sperăm că la aceasta va contribui și Tratatul de prietenie și colaborare semnat astăzi".

După ce s-a referit, apoi, la transformările ce au loc în societatea sovietică, Mihail Gorbaciov a declarat : „Nu considerăm drept rețetă universală abordările și soluțiile noastre. Dimpotrivă, problemele pot fi asemănătoare, dar fiecare partid le soluționează independent, pornind de la propriile concepții și de la particularitățile țării".

În continuare, Mihail Gorbaciov a abordat o serie de probleme existente pe plan mondial, subliniind că, „în timpurile noastre, dezvoltarea fiecărei țări depinde, mult mai mult decît oricînd în trecut, de situația internațională". Referindu-se la convorbirile de la Havana, oaspetele sovietic a relevat „tendința comună către o pace trainică, către preîntîmpinarea amenințării nucleare, consolidarea dreptului necondiționat al popoarelor de a-și alege singure propriul destin, către transformarea, pe baze echitabile, a relațiilor economice internaționale". De asemenea, Mihail Gorbaciov a subliniat posibilitatea unui progres în direcția destinderii, consolidării încrederii, lichidării incordării internaționale. Aceasta, a subliniat vorbitorul, este cu atît mai necesar cu cît dinamica proceselor pozitive nu este încă pe măsura exigențelor momentului, iar amenințările la adresa omenirii, a însești existențe ei, se mențin. O atenție sporită — s-a subliniat — trebuie acordată spațiului dezvoltării, prin recunoașterea necesității unei preocupări comune față de depășirea subdezvoltării, a decalajului dintre țările bogate și cele sărace, față de instaurarea unei ordini economice internaționale noi și echitabile.

Mihail Gorbaciov și Fidel Castro — imagine de la semnarea Tratatului de prietenie și colaborare sovieto-cubanez

înconjurător, dacă nu vom păși pe calea dezarmării și nu vom elibera fonduri pentru rezolvarea problemelor ecologice. Nu vom însănătoși situația din întreaga lume, dacă nu vom înfăptui schimbări în relațiile Nord-Sud. Nu vom stinge focarele foametei în masă, nu vom învinge narcomania și SIDA, nu vom lichida terorismul și încălcarea drepturilor omului și ale unor popoare întregi, pînă cînd nu vom recunoaște că toate acestea ne interesează pe toți, pînă cînd nu vom depăși înțelegerea îngustă, egoistă, a intereselor noastre și nu vom marca jaloanele cooperării internaționale în funcție de cerințele actuale". Iar un asemenea climat nou presupune un amplu dialog internațional, pentru dezbaterea problemelor economice ale lumii : „Nu ajunge un areopag format din cîteva personalități, fie ele cît de influente. Toți au dreptul să participe la ceea ce îl privește pe fiecare. Numai prin eforturi comune, în condițiile egalității în drepturi, se pot evita zguduiri catastrofale în economia mondială. Iar acestea se pot produce dacă se amînă căutarea soluției radicale și echitabile sau dacă se va spera în atotputernicia paleativelor".

În discursul său, dna Margaret Thatcher a declarat între altele : „Și noi dorim mai puține arme, cu condiția asigurării permanente a securității și apărării noastre — a spus premierul. Și noi preferăm să rezolvăm problemele mondiale pe calea tratativelor și nu a forței. Și noi vrem să acționăm împreună în soluționarea problemelor globale largi". „Temerile Europei occidentale s-au diminuat, a adăugat premierul, dar mai este de parcurs o cale lungă pînă ce ele vor fi definitiv eliminate. În ultimul timp, s-au produs schimbări substanțiale și începem să înaintăm spre realizarea acestui obiectiv".

S. Ț.

Abordînd, în continuare, problema conflictelor regionale, oaspetele sovietic a subliniat că „cel mai frecvent ele apar ca urmare a amestecului din afară, a tendinței de a împiedica popoarele să-și facă opțiunea în mod independent". „Se fac încercări de a se justifica asemenea acțiuni prin interese de securitate, prin referiri la valori și principii politice sau ideologice, formulate ca doctrine, a spus Mihail Gorbaciov. Vreau să declar fără echivoc că ne pronunțăm ferm împotriva oricăror teorii și doctrine care justifică exportul de revoluție sau contrarevoluție, împotriva tuturor formelor de amestec străin în treburile statelor suverane. Numai pe această bază pot fi reglementate conflictele regionale existente și poate fi exclusă apariția lor în viitor".

În acest context, Mihail Gorbaciov a arătat că poziția U.R.S.S. față de reglementarea problemelor din America Centrală rămîne neschimbată, în sensul necesității unei rezolvări latino-americane a conflictului, pe baza echilibrului de interese ale tuturor părților implicate, fără nici un amestec din afară, cu asigurarea dreptului fiecărui popor la dezvoltare independentă. În prezent — a arătat vorbitorul — capătă o importanță primordială reținerea reciprocă și consolidarea încrederii între statele din America Centrală, una din cele mai importante condiții ale acestui obiectiv constituind-o încetarea livrărilor militare către această regiune, indiferent de unde ar proveni ele. De asemenea, a arătat Mihail Gorbaciov, continentul Americii Latine, ca, de altfel, toate continentele, nu trebuie să fie o arenă de confruntare între Est și Vest. „Considerăm America Latină un factor de pondere al evoluției mondiale actuale, capabil să-și aducă o importantă contribuție la înaintarea spre o lume mai bună. Uniunea Sovietică se pronunță pentru întărirea statutului denuclearizat al Americii Latine, pe baza Tratatului de la Tlatelolco, în sprijinul creării unei zone a păcii și colaborării în Atlanticul de Sud și a unor zone similare în America Centrală, bazinul Caraibilor și apele Oceanului Pacific limitrofe Americii de Sud.

Apropo de...

O „aniversare"...

Comitetului, de la Oslo, pentru decernarea premiului Nobel pentru pace i s-a făcut deja o primă propunere pentru 1989 : N.A.T.O. Dacă agențiile „DPA" și „APA", care au difuzat „știrea", ar fi făcut-o cu două zile mai devreme, și nu pe 3 aprilie, toată lumea ar fi putut admite că este vorba de o (tradițională) păcăleală, de o glumă reușită tocmai prin aberația pe care o lansa. Dar n-a fost să fie așa. „Știrea de 1 aprilie" nu are, din păcate, ghilimele, este adevărată, poartă data de 3 aprilie, iar amintita propunere este înscrisă negru pe alb într-o scrisoare adresată Comitetului Nobel — după cum singur o mărturisește — de secretarul general al U.C.D., Heiner Geisler, în legătură cu împlinirea a 40 de ani de la nașterea — 4 aprilie 1949 — a pactului nord-atlantic. „N.A.T.O. — afirmă H. Geisler, reluînd un vechi refren fredonat, zilele acestea, și în alte capitale occidentale — a asigurat pacea timp de 40 de ani, ca alianță de apărare formată din state libere și egale în drepturi, în timp ce, în aceeași perioadă de timp, pe Pămînt au avut loc peste 100 de războaie".

Se impune, din capul locului, o paranteză care să lumineze o incompatibilitate : între N.A.T.O. și Forțele O.N.U. pentru menținerea păcii, (laureate, anul trecut, cu premiul Nobel pentru pace) este o deosebire fundamentală, atît de netă, încît a face o asemenea asociere (sub raportul îndreptățirii de a aspira la celebrul premiu) aduce a profanare. „Soldații păcii" — „căștile albastre" ale Națiunilor Unite — și-au adunat merite în zone de conflict (cuprinse, neîndoielnic, în cifra de „peste 100 de războaie") apărute, adesea, ca urmare a promovării politicii de forță și amestec în treburile interne, de menținere și consolidare a sferelor de influență —, politică de care N.A.T.O. (membri ai săi) nu este străină.

Dar să revenim la esența chestiunii : N.A.T.O. și pacea postbelică. Și în acest caz, alăturarea de noțiuni (de realități) este nefericită, iar faptul că mai sînt lansate pe piața politică asemenea „argumente" dovedește o gîndire tributară încă tezei primejdioase a păcii prin arme. Pacea sprijinită pe vîrful baionetelor — ne-o confirmă anii de dinaintea celui de-al doilea război mondial — n-a avut prea multe zile ; ea s-a frînt, lăsînd loc înspăimîntătorului măcel planetar, care a vlăguit energii umane și materiale, fără să suprime o idee : aceea de dominație a celui mai slab de către cel mai puternic. Mielul din fabulă a plătit scump pentru că, adăpîndu-se în aval, i-a tulburat apa lupului din susul apei. N.A.T.O. nu s-a întrupat pentru a consolida o pace neîncheiată nici pînă astăzi, ci pentru a menține în viață o anume gîndire și conduită politică (să reamintim, aici, și de „războiul rece"), cu atît mai mult cu cît sfîrșitul războiului a însemnat și o clară divizare politică, socială și ideologică între statele continentului european. N.A.T.O. a dus și la crearea replicii sale est-europene — Tratatul de la Varșovia. De acum, concurenții existau pentru a se da startul unei competiții militare fără precedent și pentru imaginarea și producerea unor arme a căror putere de distrugere a fost împinsă pînă la limitele anihilării civilizației umane. Existența blocurilor militare a adus omenirea mai aproape de război decît de pace (criza rachetelor din Cuba este doar un exemplu).

Dar aceasta — existența pactelor militare — a avut și un merit : acela de a conștientiza popoarele asupra pericolului de război, de a mobiliza forțele progresiste, de a scoate oamenii în stradă pentru apărarea păcii, de a înconjura, cu lanțuri umane, baze militare amplasate atît de departe de propria casă. Vigoarea acțiunilor pacifiste — termen căruia i se asociau sensuri peiorative în unele țări occidentale — a dus, în cele din urmă, la sensibilizarea factorului politic de decizie, la obligarea acestuia de a face ceva într-un domeniu (militar) ce părea imuabil. Hotărîrea, din 1979, a N.A.T.O. în privința eurorachetelor a fost infirmată în timp, prin acordul de lichidare a unui astfel de armament ; s-au purtat (și urmează să fie reluate) tratativele privind armele nucleare strategice ; sînt amorsate negocieri în materia reducerii forțelor convenționale. Iată cîteva acțiuni politice pozitive în care meritele nu revin blocurilor militare.

În preajma aniversării N.A.T.O., la Bruxelles a avut loc — ne informează agenția „EFE" — un simpozion consacrat perspectivei pactului nord-atlantic. Vom aminti, în treacăt, cîteva din părerile exprimate : „1989 va fi un an periculos pentru N.A.T.O. și pentru relațiile din cadrul alianței", primejdia evoluției spre „un regionalism european în detrimentul cooperării globale" (ceea ce vrea să spună că membrii vest-europeni ai N.A.T.O. au, astăzi, interese proprii, care nu corespund totdeauna celor ale Statelor Unite) ; vom reaminti, prin urmare, cîteva din părerile exprimate pentru a ajunge la una — a secretarului general al N.A.T.O. —, opinie care probează, convingător, un anume imobilism al gîndirii politice, o vehiculare de teze mai vechi în ambalaje de ultimă oră. N.A.T.O. — a afirmat Manfred Woerner — va trebui să îndeplinească, în anii '90, două funcții — cea de „pol magnetic al stabilității" și (fraza merită citită cu mare atenție) de „promotor al schimbărilor constructive, prin intermediul sprijinului și cooperării active cu acele forțe din Est care acționează în favoarea apropierii societăților lor de obiectivele noastre". Cu alte cuvinte, „stabilitate" în vîrful baionetei. Iar, pe de altă parte, destabilizare prin amestec flagrant în treburile interne ale altor țări, prin nesocotirea drepturilor lor la independență și suveranitate, la a-și alege propria cale de dezvoltare.

Înaltul demnitar al N.A.T.O. a mai spus, încă o dată, și altceva : forțele nucleare tactice ale N.A.T.O. trebuie menținute intacte, deoarece acestea reprezintă „piatra unghiulară a securității", frază care ascunde, de fapt, mult cîntata arie a modernizării armelor nucleare rămase în Europa după lichidarea celor cu rază medie și mai scurtă de acțiune.

La vîrsta de 40 de ani — etate pe care nici un pact n-ar trebui s-o atingă —, N.A.T.O. trebuie să-și modernizeze nu rachetele, ci gîndirea. În sensul consolării că va veni clipa ca — împreună cu omologul său de la Varșovia — să se dizolve (fapt ce n-ar însemna nici măcar dezarmare) încă înainte de gongul mileniului trei. O perspectivă cît se poate de necesară și realistă, pentru că N.A.T.O. nu o apără, ci se teme de pace. Iar pacea rămîne puternica garanție a liniștii zilei de mîine.

I. Olteanu

NAMIBIA

Un acord mai mult decît necesar...

Debutul oficial, la 1 aprilie, al aplicării Planului O.N.U. de acordare a independenței Namibiei a coincis, din păcate, cu reluarea luptelor dintre forțele speciale sud-africane și combatanții SWAPO. Ciocnirile, a căror intensitate a crescut mereu, au durat aproape o săptămînă și s-au soldat cu peste 300 de victime. Dar, mai presus de orice, ele au pus sub semnul întrebării planul respectiv. Din această cauză au avut loc intense demersuri și contacte diplomatice, soldate cu un armistițiu și cu alte măsuri ce par încurajatoare. Totuși, evoluția situației poate oferi noi surprize...

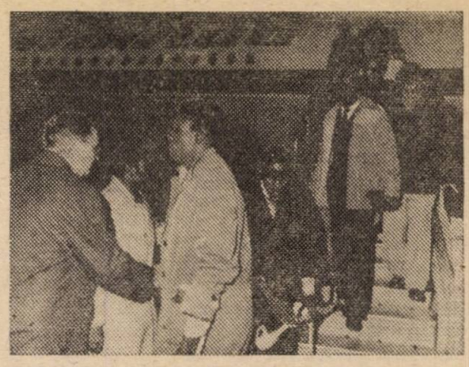

În urma singeroaselor ciocniri din nordul namibian s-au înregistrat peste 300 victime în ambele tabere și peste 200 răniți, unii dintre aceștia din urmă fiind transportați spre a primi îngrijiri medicale

După încordarea care a domnit toată săptămîna, calmul s-a restabilit în nordul namibian. Dar, pînă să se reajungă în acest punct, a fost nevoie de intense eforturi diplomatice, concertări de poziții, propuneri și idei, care, odată transpuse în practică, readuc problema namibiană pe făgașul firesc.

Astfel, la Mount Etjo, localitate aflată la circa 200 km nord-vest de Windhoek, capitala Namibiei, s-a desfășurat o ședință a Comisiei de control a acordurilor de pace pentru Africa australă, din care fac parte Angola, Cuba și Africa de Sud ; la aceasta, ca și în trecut, au asistat, ca observatori, U.R.S.S. și S.U.A. În cadrul întrunirii, liderul Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO), Sam Nujoma, a informat că a ordonat forțelor înarmate ale SWAPO să părăsească Namibia în decurs de 72 de ore. În comunicatul SWAPO privind retragerea respectivă, se precizează : „Am luat hotărîrea de a ordona tuturor trupelor să înceteze lupta, să se regrupeze și să se îndrepte spre teritoriul Angolei". În același context, liderul SWAPO a lansat un apel membrilor „Grupului de Asistență al O.N.U. pentru Perioada de Tranziție" (UNTAG) să stabilească punctele în care urmează să fie instalate forțele SWAPO. Cu acest prilej, această comisie trilaterală a adoptat declarația de la Mount Etjo în care se prevede ca luptătorii SWAPO intrați în Namibia după 1 aprilie să se întoarcă în Angola. Prevederile documentului au intrat în vigoare de marți 11 aprilie, la prînz, ora locală, pînă la 21 aprilie. Se are în vedere retragerea, în securitate deplină, a combatanților SWAPO. Comentatorii subliniază că declarația este asemănătoare cu ceea ce hotărîse Sam Nujoma anterior. Referindu-se la documentul de la Mount Etjo, Roelof „Pik" Botha aprecia că acum există perspective bune și reale pentru îndeplinirea Planului O.N.U. La rîndul său, Perez de Cuellar a dat o înaltă apreciere atît declarației de la Mount Etjo, cît și declarației lui Sam Nujoma, subliniind că acestea „facilitează crearea condițiilor necesare pentru încetarea focului în Namibia și pentru înfăptuirea Rezoluției 435".

La scurtă vreme după difuzarea comunicatului SWAPO, José Eduardo dos Santos, șeful statului angolez, a anunțat că țara sa este gata să primească pe teritoriul ei pe luptătorii din Organizația Poporului din Africa de Sud-Vest care au participat la ciocnirile cu forțele polițienești și cu trupele sud-africane din nordul Namibiei. Pentru aceasta, a subliniat el, este necesar ca trupele din cadrul „Grupului de Asistență al Națiunilor Unite pentru Perioada de Tranziție" (UNTAG) să asigure protecția și trecerea organizată a frontierei de către luptătorii SWAPO, precum și supravegherea aplicării neabătute a Rezoluției 435 a Consiliului de Securitate al O.N.U. În context, președintele José Eduardo dos Santos releva că poziția Angolei corespunde intereselor reglementării conflictului din sud-vestul Africii.

În prealabil, șeful statului angolez examinase în detaliu situația din nordul namibian, împreună cu secretarul general adjunct al O.N.U. pentru problemele politice speciale, care răspunde de activitatea „căștilor albastre", Marrack Goulding. Momentul era dintre cele mai delicate : mai întîi, ciocnirile se extindeau ca arie, în al doilea rînd, Africa de Sud anunța că intenționează să angajeze în lupte noi efective militare. Concomitent, Pretoria acționa în vederea blocării generale a aplicării Planului O.N.U. privind Namibia.

De asemenea, avusese loc o întîlnire a președintelui dos Santos cu Sam Nujoma, cît și cu secretarii pentru problemele apărării și informațiilor ai SWAPO, care, după cum s-a precizat, s-au pronunțat pentru găsirea de soluții acceptabile pentru toate părțile.

În ce-l privește, Marrack Goulding a arătat că împărtășește îngrijorarea față de evoluțiile conflictuale din Namibia și menționa că așteaptă răspunsul Africii de Sud la propunerea O.N.U. de încetare imediată a focului. Sarcina prioritară a Națiunilor Unite în actuala situație din Namibia, preciza el, este accelerarea desfășurării în teritoriu a forțelor UNTAG. (În acest cadru, notăm că Statele Unite s-au oferit să transporte contingentul finlandez printr-un pod aerian în nordul namibian, iar U.R.S.S s-a declarat dispusă să transporte contingentul kenyan). Apelul O.N.U. intervenise în urma unei ședințe a Consiliului de Securitate în cadrul căreia cei 15 membri s-au pronunțat în unanimitate pentru aplicarea, cît mai curînd posibil, a unui plan de urgență al secretarului general, Javier Perez de Cuellar, menit să faciliteze, în primul rînd, încetarea luptelor și, apoi, transpunerea în practică a Planului O.N.U. privind Namibia.

Referitor la demersurile privind instituirea armistițiului, se relatează că ministrul sud-african al afacerilor externe, Roelof „Pik" Botha, a declarat că apreciază pozitiv propunerea SWAPO privind încetarea deplină a operațiunilor militare din nordul Namibiei. Declarația a fost făcută în legătură cu ședința de criză, din 7 aprilie, a comisiei trilaterale privind supravegherea reglementării situației din sud-vestul Africii. Tot Roelof „Pik" Botha a adresat secretarului general al Națiunilor Unite o scrisoare în care cere să fie trimisă o comisie de anchetă a O.N.U. în nordul Namibiei.

Primele reacții sud-africane la ciocnirile izbucnite în nordul namibian au fost exact cum prevedeau observatorii politici, care emiseseră părerea că Pretoria va folosi orice pretext, cît de mic ar fi el, pentru compromiterea sau amînarea

În această săptămînă...

Liban. Eforturi pentru reglementarea situației

Datorită stării de tensiune, deosebit de preocupante, în care se află scena politico-militară libaneză, de aproximativ o lună — perioadă în care a crescut numărul ciocnirilor dintre grupările politico-militare musulmane și cele creștine —, în ultimul interval de timp s-au intensificat acțiunile pentru depășirea crizei interne, ce periclitează însăși unitatea țării.

Zilele trecute, Comitetul „celor șase" al Ligii Arabe, format din miniștrii de externe ai Kuweitului, Iordaniei, Algeriei, Sudanului, Tunisiei și Emiratelor Arabe Unite și însărcinat cu medierea între părțile libaneze aflate în conflict, a adresat acestora un apel de încetare a focului. După o întrevedere la Damasc cu secretarul general al Ligii Arabe, Chedli Klibi, cu vicepreședintele Siriei, Abdel Halim Khaddam, și cu 15 reprezentanți ai milițiilor grupărilor politice musulmane, ministrul de externe al Kuweitului, Sabah Al Ahmed Al Jaber, a cerut încetarea tuturor atacurilor asupra porturilor și aeroporturilor libaneze, redeschiderea punctelor de trecere la linia de demarcație dintre cele două sectoare ale Beirutului (musulman și creștin) și reluarea activității comitetului de securitate pentru supravegherea încetării focului.

Părțile angajate în acest conflict fratricid au acceptat încetarea focului, numai că, așa cum s-a întîmplat de nenumărate ori în capitala libaneză, ca și în alte zone ale țării, aceasta n-a durat decît foarte puțin. La începutul săptămînii în curs, au reizbucnit duelluri de artilerie atît în nord-estul Beirutului, cît și în regiunea muntoasă Souk El-Garb, situată la 11 km sud-est de capitală. Aceste incidente au provocat noi victime și pagube materiale, în ulti-

„procesului de fundamentală importanță pentru pacea regiunii", cum a fost numit accesul Namibiei la independență. Astfel, administratorul general sud-african în Namibia, Louis Pienaar, a suspendat alegerile pentru Adunarea Constituantă, proiectate pentru luna noiembrie a.c. După declarația de la Mount Etjo, el a revenit, precizînd că Rezoluția 435 este pe deplin în vigoare, prevederile ei vor fi îndeplinite, inclusiv alegerile din noiembrie viitor.

Revenind la acțiunile inițiate la fața locului în vederea restabilirii calmului, se semnalează că atît emisarul special al O.N.U., Martti Ahtisaari, cît și generalul Prem Chand, comandantul UNTAG, s-au deplasat în zona ciocnirilor. Demersurile lor au fost considerate drept lente de unii observatori de la fața locului. Nu este mai puțin adevărat că, în Namibia, n-au sosit încă toate „căștile albastre" iar, de la O.N.U., un purtător de cuvînt oficial anunța că batalionul malayezian va ajunge la Windhoek la 17—18 aprilie, în vreme ce Marea Britanie, Canada și Suedia (ca și S.U.A. și U.R.S.S.) s-au oferit să participe la transportul trupelor și echipamentului. La ora respectivă (7 aprilie), în Namibia nu sosiseră decît 937 soldați (dintre cei 4 650) și 299 civili (dintre cei aproape 2 000) prevăzuți a face parte din UNTAG. Or, pentru un teritoriu atît de întins și în condițiile de încordare existente, toate aceste elemente au justificat temerile ce s-au exprimat încă din momentul micșorării forței UNTAG la 4 650 soldați, temeri ce s-au amplificat prin lentoarea cu care „căștile albastre" s-au desfășurat în teritoriu la „Ziua Z" — 1 aprilie, în condițiile în care vechile animozități dintre părți sînt departe de a se fi estompat.

Așa cum s-a afirmat, în perioada de aplicare a Planului O.N.U., pot apărea probleme, dar esențial este că ele trebuiau — și trebuie în continuare — contracarate prin anticiparea lor, prin adoptarea promptă de măsuri și soluții pașnice, care să asigure înfăptuirea deplină a Rezoluției 435. Din această perspectivă, prima săptămînă din aprilie a reprezentat o încercare dificilă, care se speră să aparțină de domeniul trecutului, iar învățămintele trase cu acest prilej să fie pe deplin valorificate.

Dumitru Constantin

mele patru săptămîni, numărul morților și răniților ridicîndu-se la circa o mie.

Cu puține zile în urmă, șeful guvernului militar creștin, generalul Michel Aoun, a lansat tuturor libanezilor un „apel la dialog", ca preludiu la „adoptarea unor reforme". În mesajul adresat națiunii, Michel Aoun a precizat că „trebuie să ne asociem în făurirea destinului nostru, căci numai o astfel de participare poate instaura dreptatea și egalitatea față de toate responsabilitățile naționale." Considerînd că numai un acord intern poate duce la întărirea Libanului, generalul Aoun a subliniat : „atunci vom putea — într-un singur glas și cu o hotărîre unică — să participăm la o conferință de pace privind Orientul Mijlociu."

Întrucît tensiunile din țară s-au menținut, și în aceste zile, la cote înalte, Comitetul „celor șase" al Ligii Arabe a hotărît să organizeze, de această dată în Kuweit, o nouă rundă de convorbiri cu reprezentanți libanezi, care să ducă la degajarea unor modalități de natură să contribuie la reglementrea situației critice din Liban.

BEIJING

La încheierea lucrărilor Adunării Naționale a Poporului Chinez

Li Peng : „Fiecare țară trebuie să-și hotărască politica, în conformitate cu propriile condiții"

După încheierea actualei sesiuni a Adunării Naționale a Poporului Chinez, premierul Consiliului de Stat, Li Peng, a formulat o serie de aprecieri asupra realităților chineze, în cadrul unei conferințe de presă, din care spicuim după relatarea agenției „China Nouă" :

Înaltul demnitar chinez a salutat aportul recent încheiatei sesiuni a Adunării Naționale a Poporului la mobilizarea întregii națiuni în vederea depășirii actualelor dificultăți cu care se confruntă țara. Potrivit agenției de presă citate, premierul chinez a precizat că, în perioada actualei reajustări economice, guvernul nu va schimba principalele orientări privind reforma. China nu va copia metodele Uniunii Sovietice în domeniul reformei politice — a spus, în context, Li Peng —, subliniind faptul că actualele condiții din China sînt diferite de cele din URSS. În mod analog, nu dorim ca alte țări socialiste să copieze metodele noastre — a afirmat el —, adăugînd că „fiecare țară trebuie să-și hotărască politica, în conformitate cu propriile condiții". China speră că reformele sale economice și politice vor fi realizate în mod corelat.

Țelul Chinei este de a realiza democrația în problemele sale politice, dar democratizarea politică trebuie să se bazeze pe stabilitate socială. O democrație politică bine dirijată va contribui la promovarea dezvoltării economice și stabilității în țară, dar o democrație prost dirijată va submina construcția și reforma economică — a declarat premierul chinez. În consecință, democratizarea politică în China nu trebuie să se desfășoare prea repede sau să aibă o amploare excesivă.

Regiunile chineze de coastă se vor inspira din experiența Hong Kongului, în vederea realizării unei dezvoltări economice rapide, dar aceasta nu înseamnă că țara va adopta un sistem capitalist — a subliniat Li Peng.

Premierul Consiliului de Stat a afirmat că, în ansamblu, standardul de viață al poporului chinez va continua să se îmbunătățească în următorii ani, în condițiile programului guvernamental de austeritate. Premierul a precizat, însă, că rata de creștere economică ar putea fi mai lentă decît în perioada anterioară. Rata respectivă va urmări ameliorarea cadrului economic și întărirea ordinii economice.

Evidențiind faptul că P.C. Chinez și guvernul chinez acordă o mare importanță rolului clasei muncitoare, Li Peng a anunțat că, în curînd, Consiliul de Stat va organiza o reuniune consacrată muncitorilor, țăranilor și intelectualilor fruntași, pentru a marca cea de-a 40-a aniversare a întemeierii R.P. Chineze. Pe de altă parte, el a arătat că, în scurt timp, Comitetul Central al P.C. Chinez va convoca o reuniune menită să examineze munca de educație în China. Li Peng a apreciat că activitatea în acest domeniu trebuie să aibă în vedere edificarea unei ideologii socialiste înaintate în întreaga țară.

Premierul a criticat fluxul de populație rurală spre orașe și a exprimat speranța că persoanele respective se vor întoarce la țară pentru a lucra în agricultură și în alte locuri de muncă, spre a contribui la obținerea unei mai bune recolte anul acesta. El a spus că problema menționată s-a atenuat deja, ca urmare a măsurilor luate de Consiliul de Stat și de guvernele locale.

Referindu-se la erorile înregistrate în activitatea guvernului, Li Peng a subliniat responsabilitatea colectivă, în acest sens, și a afirmat că scopul depistării lor este sintetizarea experienței trecute și evitarea producerii unor erori similare în viitor. Evidențiind că s-au înregistrat progrese în procesul de adoptare pe bază științifică a deciziilor, el a arătat că mai sînt încă multe de făcut în acest domeniu.

Guvernul chinez — a continuat Li Peng — acordă o mare importanță problemei drepturilor omului, și drepturile cetățenilor chinezi au fost garantate de la încheierea „revoluției culturale" (1966—1976), a declarat premierul. „Vom continua să acționăm pentru ameliorări în acest domeniu, dacă există aspecte nesatisfăcătoare" — a precizat el, adăugînd : „Nu permitem, însă, ca unii străini să folosească drepturile omului ca pretext pentru a se amesteca în problemele interne ale Chinei". Activitățile care depășesc cadrul prevederilor Constituției și ale altor legi vor fi limitate, a subliniat el.

În prezent, situația în orașul Lhasa este „în esență stabilă" — a declarat Li Peng, relevînd, însă, că mai există anumiți factori de instabilitate și că anumite persoane care se pronunță pentru independența Tibetului caută, în continuare, prilejuri pentru a instiga la noi agitații. În consecință, nu sînt întrunite deocamdată condițiile pentru ridicarea legii marțiale la Lhasa, a afirmat el.

Referindu-se la viitoarea reuniune chino-sovietică la nivel înalt, premierul Consiliului de Stat a apreciat că aceasta va contribui la normalizarea relațiilor dintre cele două țări, care, în trecut, au fost „anormale". Întîlnirea va promova, de asemenea, cooperarea dintre China și Uniunea Sovietică în domeniile economiei, culturii, educației etc.

Scopul vizitei mele în Japonia — a declarat, pe de altă parte, Li Peng — este de a continua dezvoltarea relațiilor prietenești, pe termen lung, chino-japoneze, promovate, de-a lungul anilor, de oameni de stat și cetățeni ai celor două țări. Premierul a precizat că, prin vizita sa în Japonia (care are loc în aceste zile), nu intenționează să se amestece sau să influențeze actuala situație politică din această țară.

ORIENTUL MIJLOCIU

Dileme în procesul de pace

După o perioadă, nu prea îndelungată, de expectativă față de desfășurarea situației din Orientul Mijlociu, urmînd după schimbarea gărzii de la Casa Albă, noua Administrație americană a decis, de cîteva săptămîni, să se implice mai direct în procesul de pace din zonă, guvernul american purtînd, în acest sens, discuții succesive cu O.E.P., Egiptul și Israelul. Cu O.E.P. în Tunisia, prin intermediul ambasadorului american din țara respectivă, iar cu Egiptul și Israelul în cursul vizitelor întreprinse, săptămîna trecută, de președintele Mubarak și premierul Shamir, în capitala de pe Potomac. Tatonările diplomatice americane, în direcția amintită, vor fi continuate, în a doua jumătate a lunii acesteia, cu prilejul convorbirilor la nivel înalt ale regelui Hussein al Iordaniei, programate să aibă loc tot la Washington. Și, după cît se pare, caruselul diplomației americane, pe tema în cauză, nu se va încheia aici, existînd posibilitatea ca Administrația americană să sondeze și alte porți, în viitorul apropiat.

Implicarea actuală a Statelor Unite în procesul de pace din Orientul Mijlociu, determinată, în mare măsură, atît de interesele strategice, politice și economice pe care le au în regiune, cît și de presiunile diplomatice, deloc neglijabile, ale aliaților vest-europeni, se dovedește, din pornire, moderată și ambiguă. Pe de o parte, Washingtonul încearcă să țină seama de curentul de opinie din Occident, ca și din întreaga lume, favorabil soluționării prioritare a problemei palestiniene, în conformitate cu drepturile legitime ale unui popor lipsit de o patrie proprie, liberă și independentă ; pe de altă parte, caută să-și protejeze, mai departe și cu orice preț, alianța strategică cu Israelul, perpetuată și proclamată drept o componentă importantă a politicii lor de către toți șefii de stat americani, de la Truman la Reagan. De aici, și dilemele ce caracterizează poziția actuală a noii conduceri de la Casa Albă în abordarea politică și implicarea directă în procesul de pace.

Spre deosebire de acțiunile întreprinse în trecut de S.U.A., cînd diplomația americană era prezentă în procesele de pace ce încercau să se înfiripe prin planuri detaliate ale Departamentului de Stat (gen Rogers, Shultz etc.), planuri mai mult sau mai puțin viabile, dar cu largă publicitate, noua Administrație de la Washington s-a arătat, de această dată, mai circumspectă, așteptînd sugestii din partea interlocutorilor, fără a avansa propuneri proprii.

Președintele egiptean Mubarak sublinia, în cursul vizitei sale la Washington, că „actuala situație se pretează mai mult decît oricînd la un efort activ" pentru promovarea procesului de pace din Orientul Mijlociu, menționînd în această ordine de idei : reluarea dialogului dintre S.U.A și O.E.P., acceptarea categorică, de către palestinieni, a „imperativelor păcii", inclusiv recunoașterea existenței Israelului de către O.E.P., consensul arab în favoarea unei soluții pașnice și sprijinul pe care „majoritatea israelienilor" îl acordă păcii. Evidențiind rolul însemnat ce-l pot juca Statele Unite în cadrul procesului de pace, președintele egiptean s-a referit la necesitatea reglementării problemelor în litigiu din regiune prin negocieri directe între arabi și israelieni, „în cadrul unei conferințe internaționale de pace", insistînd asupra imperativului de a avea loc negocieri între Israel și O.E.P. Surse oficiale americane au ținut să precizeze — după cum relata agenția de presă spaniolă „E.F.E." — că „nu există dezacorduri majore" între pozițiile americană și egipteană privind procesul de pace din Orientul Mijlociu, cu toate că președintele Mubarak ar dori ca preconizata conferință internațională să se desfășoare la sfîrșitul anului 1989 sau începutul anului 1990, în timp ce S.U.A. consideră că „mai sînt multe de rezolvat" înainte ca această conferință să poată avea loc. În contextul dialogului americano-egiptean de la Washington, președintele S.U.A., George Bush, afirma că „securitatea Israelului, încetarea ocupației israeliene în teritoriile arabe și obținerea de drepturi politice pentru palestinieni" reprezintă obiectivele unui acord global pentru regiune, în a cărui materializare o conferință internațională ar putea să joace „un rol util", dacă ar avea „o structură convenabilă" și ar fi convocată „la un moment oportun".

Dar, așa cum avea să se constate în zilele următoare, dilemele poziției politice americane în procesul de pace din Orientul Mijlociu se vor evidenția prin unele neconcordanțe între cele exprimate cu prilejul vizitei președintelui Mubarak și cele expuse în timpul convorbirilor cu premierul Shamir. După dialogul cu șeful guvernului israelian, președintele Bush va declara că nu sprijină crearea unui stat palestinian independent și se pronunță pentru negocieri directe între arabi și israelieni, omițînd să mai amintească de O.E.P. și de conferința internațională.

Pentru atenuarea unor posibile impresii nefavorabile în ochii opiniei publice mondiale, șeful Casei Albe, plasîndu-se, în continuare, pe linia ambiguității diplomației americane în procesul de pace din regiune, a ținut să precizeze că nu sprijină nici suveranitatea sau ocupația permanentă de Israel a malului de vest al Iordanului și Gaza. Prin urmare, Israelul ar trebui să se retragă din cele două teritorii arabe ocupate în 1967 — conform, de altfel, însuși spiritului rezoluțiilor 242 și 338 ale Consiliului de Securitate, despre care s-a vorbit și se vorbește atît. Dar ce ar urma să se întîmple în continuare cu aceste teritorii s-a evitat să se precizeze.

În schimb, premierul israelian Shamir a fost mult mai tranșant. El a exclus, cu duritate, nu numai crearea unui stat palestinian la vest de Iordan, pe care-l consideră „un pericol de moarte" pentru securitatea Israelului, dar orice dialog cu O.E.P., așa cum cere comunitatea internațională, inclusiv o bună parte din popu-

---

În această săptămînă...

Belgrad. Prezidiul C. C. al U. C. I. a aprobat „Direcțiile de bază ale transformării U.C.I."

În cadrul unei reuniuni, Prezidiul C.C. al U.C.I. a aprobat documentul cu privire la „Direcțiile de bază ale transformării Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia", elaborat de comisia condusă de Stipe Șuvar, constituită la a 17-a plenară a C.C. al U.C.I. În cadrul dezbaterii, caracterizată — după cum relevă agenția „Taniug" — printr-o polemică constructivă, au fost abordate o serie de aspecte referitoare la rolul ideologic conducător al Uniunii Comuniștilor în societatea iugoslavă — cum să se asigure acțiunea unitară a U.C., înfăptuirea rolului ei de factor care să garanteze coeziunea în societate, cum să fie realizată o sinteză a intereselor iugoslave, care este rolul centralismului democratic sau al deciziilor majoritare, paralel cu respectarea deplină a deosebirilor și condițiilor specifice în care acționează unele pături ale U.C. Convingerea comună — subliniază agenția „Taniug" — este că Uniunea Comuniștilor rămîne, în continuare, orientată spre direcțiile strategice ale construcției socialismului în Iugoslavia.

Documentul urmează să fie examinat la plenara C.C. al U.C.I., programată să aibă loc în a doua decadă a lunii aprilie. Această plenară va inaugura, practic, dezbaterea generală care va dura pînă la al XIV-lea Congres al U.C.I., prevăzut să aibă loc la sfîrșitul acestui an, arată agenția „Taniug".

În încheierea ședinței Prezidiului C.C. al U.C.I., Stipe Șuvar, președintele Prezidiului C.C. al U.C.I., a precizat că un rezumat al dezbaterilor de la această ședință va fi prezentat C.C. al U.C.I., care va fi informat atît despre problemele în jurul cărora Prezidiul C.C. al U.C.I. are o poziție unitară, cît și despre aspecte în legătură cu care există deosebiri de păreri. Împărtășind aprecierea exprimată în timpul ședinței că documentul este incomplet, Stipe Șuvar a amintit că acesta va suferi modificări și completări chiar la congres, deoarece transformarea U.C. trebuie privită în cadrul reformei sociale și economice în ansamblu, iar acest ansamblu nu este, deocamdată, conceput nici teoretic și nici instituțional.

lația țării sale. Șeful guvernului israelian a prezentat interlocutorilor săi americani o „inițiativă de pace", cu o coloratură oarecum ultimativă, cerînd celorlalți doi semnatari ai acordurilor de la Camp David — S.U.A. și Egipt — „să-și dovedească prin fapte atașamentul lor față de acestea". Menționînd problema palestiniană, el s-a referit la aceasta ca la o problemă a „refugiaților arabi", propunînd, totodată, „organizarea de alegeri libere, într-un climat care să nu fie afectat de violență, teroare și intimidare din partea O.E.P., în rîndul arabilor palestinieni din Iudeea ,Samaria (denumirea oficială israeliană a Cisiordaniei) și Gaza. Scopul acestora este de a desemna o delegație care să negocieze o perioadă interimară de autonomie".

Referindu-ne la ultima propunere privind organizarea de „alegeri libere" în cele două teritorii arabe ocupate în 1967, ar fi de amintit că, în cadrul ultimului scrutin general, desfășurat acolo în 1976, pentru desemnarea organelor locale de conducere, majoritatea absolută a fost obținută de candidații susținuți de O.E.P. și că, ulterior, consiliile municipale ieșite din respectiva consultare electorală au fost dizolvate de autoritățile militare israeliene, o parte din primari fiind arestați și deportați. De fapt, așa cum remarcau numeroase comentarii ale presei internaționale, scopul imediat al organizării de alegeri în aceste teritorii îl constituie forțarea, pe cale politică, a încetării revoltei palestiniene, adică ceea ce nu s-a reușit pe calea represiunilor întreprinse de trupele de ocupație. Era, deci, firesc ca toată lumea să se aștepte la respingerea unei astfel de propuneri de către cei direct interesați, adică de palestinienii din interior și din exteriorul Cisiordaniei și Gaza. Ceea ce s-a și întîmplat, de altfel.

Anunțarea de către președintele american George Bush că acceptă propunerea premierului Shamir de a organiza alegeri în teritoriile ocupate este în contradicție nu numai cu voința palestinienilor, dar și cu poziția țărilor arabe direct interesate în demararea, cît mai grabnică, a procesului de pace din Orientul Mijlociu. După cum afirma președintele egiptean, Mubarak, „propunerea lui Shamir tinde să-i divizeze pe palestinieni în două grupuri — din interiorul teritoriilor ocupate și din exterior. Aceasta este, de asemenea, o încercare de a izola O.E.P. și de a-i substitui o altă conducere". Șeful statului egiptean, sublinia, în continuare, că „toate tentativele precedente de acest gen au fost sortite eșecului" și a menționat că nu este normal să i se mai ceară lui Yasser Arafat să adopte noi inițiative „după marele pas înainte făcut de centrala palestiniană pe calea păcii".

După cum se poate vedea, angajarea timidă și contradictorie a noii Administrații americane, în procesul de pace din Orientul Mijlociu, nu se dovedește prea inspirată, fiind grevată, de la început, de ambiguitatea abordării problematicii acestui proces. Dilemele diplomației americane, în regiunea respectivă, nu reușesc, în nici un caz, să pună în mișcare angrenajul determinării pașilor pozitivi așteptați, în vederea instaurării unui climat de pace și bună înțelegere în regiune.

Crăciun Ionescu

CIPRU

După noua întîlnire tripartită

Programată pentru zilele de 6—7 aprilie, la New York, noua întîlnire a secretarului general al ONU, Javier Perez de Cuellar, cu președintele Ciprului, Ghiorghios Vassiliou, și cu liderul comunității turce din insulă, Rauf Denktaș, s-a desfășurat, pînă la urmă, pe durata unei singure zile și s-a încheiat, în esență, prin hotărîrea părților de a-și continua convorbirile consacrate degajării, pînă spre 1 iunie, a cadrului general al unei soluționări globale a problemei cipriote. A fost cea de-a treia reuniune tripartită din ultimul an, după cea din 23—24 august 1988, organizată la Geneva, și după cea din 22—23 noiembrie, organizată tot la sediul ONU din New York. În urma celei dintîi, președintele Vassiliou și Rauf Denktaș au convenit asupra inițierii, sub egida ONU, a unui proces de intense negocieri intercipriote la nivel înalt, inaugurat ca atare, la Nicosia, la 15 septembrie anul trecut. De atunci, convorbirile lor, desfășurate cu participarea reprezentantului special al Națiunilor Unite în insulă, Oscar Camillon, au avut două faze bine conturate : prima, din intervalul septembrie — noiembrie 1988, a fost consacrată, în special, unui schimb liber de opinii cu privire la principalele componente ale preconizatei soluționări pașnice a problemei cipriote și la punctele de vedere ale fiecărei părți ; a doua, din intervalul 9 ianuarie — 28 martie 1989, a fost marcată, îndeosebi, de prezentarea, de către ambele comunități, a unor propuneri concrete cu privire la toate aspectele aflate în atenția negociercilor.

Obiectivele complementare ale noii întîlniri tripartite, de săptămîna trecută, le-au constituit, evident, evaluarea rezultatelor celei de-a doua faze a dialogului, din ultimele luni, și stabilirea căilor de acțiune pentru viitor, mai ales prin prisma angajamentului inițial de a se ajunge la conturarea unui cadru de acord global pînă la începutul verii. Or, sub acest aspect, fără a marca un pas înainte, reuniunea a confirmat disponibilitatea părților de a continua negocierile, de a încerca să ajungă la finalizarea lor corespunzătoare. Potrivit comunicatului final, președintele Vassiliou și Rauf Denktaș au convenit, cu această ocazie, să-și reia convorbirile și să acționeze, pe durata unei noi etape, cu sprijinul ONU, „pentru pregătirea, fără angajamente din partea lor, a unui cadru de reglementare, pe cît posibil pînă la sfîrșitul lunii mai". În preconizatul proiect-cadru (stabilit, de la bun început, ca principal obiectiv al negocierilor), ar urma să fie descrise „scopurile urmărite în cazul fiecăruia dintre elementele unei reglementări politice(a problemei cipriote)". Totodată, s-a menționat că părțile au acceptat propunerea secretarului general al ONU, Javier Perez de Cuellar, privind o nouă întîlnire tripartită, în luna iunie, „pentru a completa, dacă va fi necesar, reglementarea-cadru, pentru a-i stabili statutul și a decide procedurile".

Data reluării convorbirilor dintre președintele Vassiliou și Rauf Denktaș nu a fost stabilită săptămîna trecută. Totuși, după cum relevă comentatorii, o hotărîre în acest sens ar urma să fie anunțată în curînd, avînd în vedere și agenda noii etape a dialogului intercipriot. În același timp, se relevă premisele diferite ale viitoarei runde de negocieri, care pornește de la propunerile concrete ale fiecăreia dintre părți și de la manifestarea unor importante deosebiri de vederi în legătură cu ele. La faza anterioară a dialogului, președintele Vassiliou a propus, după cum se știe, în numele comunității cipriote-grecești, crearea unei republici federale în Cipru, suverană, independentă și nealiniată, alcătuită din două provincii sau regiuni, una cipriotă-greacă și una cipriotă-turcă, ambele cu statut egal în fața legii supreme a țării ; totodată, el a preconizat demilitarizarea totală a insulei, sub control internațional, ceea ce implică retragerea tuturor trupelor străine și a colonilor, ca și desființarea forțelor armate cipriote. La rîndul său, liderul cipriot-turc, Rauf Denktaș, este favorabil, mai curînd, potrivit propunerilor sale, creării unei confederații cipriote, din două „state", cu statut de egalitate între ele ; el insistă, de asemenea, ca, în cazul unei reglementări, Turcia să se numere printre țările garante ale noilor acorduri.

Deosebirile de vederi foarte pronunțate, manifestate în legătură cu aceste elemente, nu au cunoscut nici o atenuare cu ocazia noii întîlniri tripartite, de la 6 aprilie. De altfel, după cum au subliniat atît președintele Vassiliou, cît și Rauf Denktaș, problemele de fond ale negocierilor intercipriote au stat mai puțin în atenția ei. Prioritate au avut chestiunile de ordin procedural privind viitoarea fază a dialogului, de la care se așteaptă rezultatele menționate. Referindu-se la acest aspect, președintele Vassiliou declara, la New York, că vor trebui depuse eforturi susținute pentru cristalizarea unui acord înainte de luna iunie. „Trebuie să lăsăm la o parte — a spus el — divergențele din trecut dintre cele două comunități cipriote. Vom încerca să edificăm un singur Cipru — o țară federală, în care toți cetățenii să trăiască în pace și siguranță". Șeful statului cipriot s-a pronunțat, după cum relevă agențiile de presă, în favoarea unui rol mai larg al Consiliului de Securitate al ONU în reglementarea situației din insulă și a reiterat, între altele, propunerea organizării unei conferințe internaționale pentru discutarea aspectelor „externe" ale problemei cipriote. Adresîndu-se ziariștilor, cu aceeași ocazie, Rauf Denktaș s-a referit la convorbirile sale de pînă acum cu președintele Vassiliou și la termenii comunicatului publicat după noua întîlnire tripartită. „Desigur, a apreciat el, nu vom rezolva problema cipriotă pînă în luna iunie. Acum, însă, va trebui să punem pe hîrtie ceea ce am făcut deja".

Pornind de la obiectivele stabilite și de la adeziunea manifestată față de calea tratativelor, noua fază a dialogului intercipriot la nivel înalt este așteptată cu deosebit interes. Mai mult decît în cazul celor precedente, rezultatele ei vor constitui un indiciu edificator despre evoluția propriu-zisă a problemei cipriote, a tentativelor de a-i găsi o rezolvare politică, pașnică, în consens cu interesele fundamentale ale Republicii Cipru, ale celor două comunități din insulă.

I. M.

Conținutul și implicațiile unui mesaj electoral

Recentele alegeri locale din Turcia au fost considerate, în unanimitate, un veritabil „test de popularitate" pentru guvernul Partidului Patriei (ANAP), condus de către premierul Turgut Ozal. Desfășurate la 26 martie, ele s-au încheiat, însă, cu o serioasă înfrîngere a formațiunii de guvernămînt, plasată abia pe locul al treilea în opțiunile electoratului. Pe acest fundal, o serie de evoluții ulterioare vădesc atît dorința partidului majoritar de a preveni unele consecințe pe termen lung ale scrutinului, cît și accentuarea și dinamizarea acțiunilor desfășurate de opoziție.

După chiar aprecierea primului ministru, rezultatele recentelor alegeri reprezintă „un mesaj" foarte clar din partea poporului, în sensul că acesta „este sătul de creșterea costului vieții și a inflației". Analiștii mutațiilor de pe scena politică a țării coincid în opinia că actualul proces inflaționist, soldat cu reducerea drastică a veniturilor păturilor mijlocii ale populației și ale celor sărace, a avut, într-adevăr, o contribuție hotărîtoare la insuccesul înregistrat de Partidul Patriei și la avansul obținut de opoziție, îndeosebi de Partidul Social Democrat Populist (P.S.D.P.), plasat pe locul întîi la 26 martie, și de Partidul Căii Juste (P.Y.D.), plasat pe locul al doilea. Cu toate că a obținut unele succese pe plan economic (o creștere anuală, de pildă, de 7 la sută în ultima perioadă și, pentru prima dată, un excedent al balanței de plăți), guvernul s-a arătat mai puțin eficient în ce privește preîntîmpinarea degradării accentuate a costului vieții și a consecințelor lui asupra unor largi sectoare ale populației. Oficial, rata inflației se ridică, în momentul de față, la peste 70 la sută. Acesteia i se adaugă, conform unor date frecvent reluate de opoziție, un șomaj de circa 16 la sută, o datorie externă de ordinul a 40 miliarde dolari și, nu în ultimă instanță, nerealizarea unor promisiuni ale guvernului privind revenirea mai pronunțată la o deplină normalizare a vieții politice interne. Ca atare, urnele au indicat, conform previziunilor, o netă pierdere de popularitate a partidului de guvernămînt, în condițiile în care, pe plan intern, și-au făcut reapariția preocupările de stabilitate și de asigurare a unui curs democratic neîntrerupt.

Din dorința evidentă de a răspunde mesajului transmis de electorat, premierul Turgut Ozal a procedat, în chiar prima săptămînă după alegeri, la o mare remaniere ministerială, desemnînd 15 noi miniștri din cei 22 de membri ai cabinetului. Au părăsit guvernul, după cum s-a mai anunțat, foștii titulari ai departamentelor apărării, afacerilor interne, finanțelor, justiției etc., precum și ministrul de stat Yusuf Bozkurt Ozal, care fusese însărcinat cu problemele economiei. Dintre vechii membri ai guvernului, și-a păstrat portofoliul ministrul afacerilor externe, Mesut Yilmaz, în timp ce Ali Bozer, ministru de stat pentru relațiile cu Piața comună, a preluat și funcția de vicepremier. Promovarea celui din urmă reflectă, fără îndoială, atenția acordată de Turcia, în actuala etapă, impulsionării relațiilor sale cu C.E.E., mai ales după formularea unei cereri oficiale de aderare la această organizație, în aprilie 1987.

Dincolo, însă, de schimbările și de reașezările operate, remanierea anunțată la 30 martie atestă, potrivit comentatorilor, preocuparea primului ministru, devenită și mai acută acum, de a menține un anumit echilibru între diferitele curente din partidul de guvernămînt — liberal, conservator și tradiționalist-religios. În 1983, în condițiile revenirii timide la o viață parlamentară normală, după o guvernare militară de trei ani, premierul Turgut Ozal a reușit să grupeze, în noul Partid al Patriei, aceste trei tendințe tradiționale pe scena politică a țării, obținînd o victorie răsunătoare la alegerile parlamentare din toamna acelui an. Totuși, ulterior, deosebirile de orientare, de strategie și de tactică și-au făcut simțită prezența, dincolo de platforma comună și preponderent economică acceptată inițial. Firește, curentul liberal, al cărui reprezentant este însuși primul ministru, a acționat și dorește să acționeze, în continuare, pentru o politică de liberalizare a economiei, invocînd și unele dintre măsurile și evoluțiile înregistrate între timp (îndeosebi creșterea anuală ridicată). În același timp, curentele conservator și tradiționalist-religios nu au contenit să pună în cauză unele dintre orientările promovate, ceea ce, se apreciază, avînd în vedere și rezultatele nesatisfăcătoare ale recentului scrutin, ar putea antrena — pe termen mai lung sau mai scurt — o redimensionare a preocupărilor, deja existente, privind menținerea coeziunii formațiunii de guvernămînt. Încheind o așa-numită „sfîntă alianță" în cadrul ei, curentele conservator și tradiționalist-religios au adoptat, frecvent, o poziție fervent islamizantă, opusă, desigur, principiilor laice ale statului turc modern, fondat de Kemal Atatürk. În plus, reprezentanții tendinței fundamentaliste s-au pronunțat, deschis, împotriva cererii de aderare la CEE, din care alte sectoare ale partidului au făcut o clauză importantă a acțiunii lor.

Premierul Turgut Ozal : preocupări importante, după recentul scrutin local

După aprecierile presei turce, care continuă să acorde spații ample recentelor evenimente, realizarea unui anumit echilibru, în noul guvern, între diferitele curente ale Partidului Patriei („poate cu o predominare ușoară a celui liberal") este menită să asigure continuarea mai eficientă a procesului de liberalizare din economie, a politicii de deschidere spre exterior și de reducere a actualei rate foarte înalte a inflației. De altfel, la o conferință de presă, premierul Turgut Ozal a insistat asupra caracterului prioritar al acestei ultime preocupări, cu un impact atît de pronunțat la recentul scrutin local.

Remanierea ministerială de la 30 martie și diferitele măsuri anunțate de guvern nu au fost de natură să satisfacă, totuși, o opoziție aflată în plin proces de consolidare și de redimensionare a rolului ei pe plan politic intern. În unanimitate, după recentele alegeri (care i-au adus, între altele, controlul marii majorități a celor 67 de capitale provinciale, inclusiv al consiliilor municipale de la Ankara, Istanbul, Izmir și din alte mari orașe), aceasta a cerut devansarea viitorului scrutin parlamentar, programat pentru 1992, și chiar organizarea lui înaintea votului indirect, din luna noiembrie, pentru desemnarea noului șef al statului. „Social-democrații sînt pe primul loc, iar această situație trebuie să se reflecte în componența guvernului. Structura politică a Turciei a înregistrat o importantă schimbare" — a subliniat, de pildă, Denis Baykal, secretar general al P.S.D.P., formațiune plasată, la 26 martie, pe locul întîi în preferințele unui electorat apreciat la 28 de milioane. De asemenea, fostul premier Süleyman Demirel, lider al Partidului Căii Juste (PYD), aflat pe locul al doilea, s-a pronunțat pentru devansarea scrutinului parlamentar din 1992, declarînd că „actualul guvern nu mai poate rămîne la putere, după cum a demonstrat-o votul poporului". Aprecierile sale sînt considerate cu atît mai semnificative, cu cît formațiunea pe care o conduce se află, ca și Partidul Patriei, la dreapta spectrului politic turc și implică, în noile condiții, ale tendințelor divergente manifestate în cel din urmă, refuzul unei eventuale colaborări sau al „reconcilierii" (avînd în vedere dificultățile întîmpinate de Demirel în contextul politic care a favorizat apariția și afirmarea formațiunii de guvernămînt). În tot cazul, procesul delimitărilor, decantărilor și luărilor de poziție în curs va avea, după cum se menționează, implicații directe pentru viitorul scrutin prezidențial, din noiembrie, la care, se afirmă, premierul Turgut Ozal ar fi intenționat să-și prezinte candidatura. Sondaje recente de opinie arătau, în acest sens, că actualul șef al statului, Kenan Evren, se menține la o cotă ridicată de popularitate, dar, spre a fi reales, el va avea nevoie, scrutinul fiind indirect, de voturile majorității celor 450 de membri ai parlamentului. Vor accepta deputații Partidului Patriei să se pronunțe în favoarea sa ? Va beneficia un eventual alt candidat de sufragiile altor formațiuni, pentru a întruni numărul de voturi necesare ? Pur speculative deocamdată, aceste întrebări au fost resuscitate și potențate de rezultatele recentului scrutin local, care au marcat, în opinia comentatorilor, și o diminuare a șanselor premierului Ozal de a candida cu succes pentru funcția de șef al statului.

Referitor la cererile de devansare a alegerilor din 1992, primul ministru însuși nu a exclus, înainte de 26 martie, posibilitatea unei decizii corespunzătoare, în cazul în care rezultatele scrutinului local nu ar

fi fost convingătoare. Totuşi, revenind asupra strategiei preconizate, el a declarat, ulterior, că intenţionează să ducă la bun sfîrşit actualul mandat al guvernului, de cinci ani, obţinut în noiembrie 1987. Respingînd ideea reprogramării scrutinului parlamentar, primul ministru a procedat, în schimb, la amintita remaniere ministerială şi a subliniat că nu ar fi exclusă solicitarea unei moţiuni de încredere în forul legislativ, unde Partidul Patriei este larg majoritar. Totodată, prin unele din obiectivele anunţate pentru viitor, a dorit să arate că este sensibil la „mesajul urnelor", îndeosebi la preocupările privind rata înaltă a inflaţiei şi scăderea nivelului de trai. Lunile următoare vor aduce, fără îndoială, elemente noi în această ecuaţie, arătînd dacă şi în ce măsură evoluţiile prefigurate acum au dobîndit substanţă concretă, deplină acoperire pe terenul faptelor.

I. Madoşa

MANILA

Alegeri locale, probleme generale

Organizarea alegerilor locale din 28 martie a fost considerată, în Filipine, drept ultimul pas pe calea completării procesului de restructurări politice, declanşat în urmă cu trei ani, odată cu instalarea la putere a actualei administraţii, condusă de preşedintele Corazon Aquino.

23 de milioane de cetăţeni cu drept de vot au fost chemaţi la urne pentru a alege, din 850 000 de candidaţi, pe cei 280 000 de membri ai celor 42 000 de consilii locale (barangay). Pentru buna desfăşurare a scrutinului, un număr însemnat de forţe de ordine au fost mobilizate, mai cu seamă că, pe parcursul campaniei electorale, 18 persoane, dintre care patru candidaţi, şi-au pierdut viaţa.

Alegerile din 28 martie au fost a patra mare convocare a electoratului la urne, din februarie 1986 — data instalării administraţiei Aquino şi, de asemenea, ultima pînă la scrutinul prezidenţial din 1992. În numai trei ani, alegătorii filipinezi au ratificat o nouă Constituţie — în februarie 1987 —, au desemnat membrii unui nou parlament, bicameral — în mai acelaşi an —, iar, în ianuarie 1988, au fost aleşi guvernatorii provinciali şi primarii municipali şi orăşeneşti. Prin recenta consultare, desfăşurată la nivelul organelor locale din zonele rurale, se consideră încheiat procesul de înnoire a structurilor ţării la toate nivelurile. Rezultatele scrutinului sînt importante şi în măsura în care, prin ariile de acţiune cîştigate, diversele formaţiuni politice vor dispune de un anume „spaţiu de manevră" în vederea viitoarelor consultări electorale.

Alegerile locale din Filipine s-au desfăşurat la scurt timp după ce administraţia Aquino şi-a serbat al treilea an la putere şi, implicit, jumătatea mandatului. La Manila, evenimentul a prilejuit, în mod firesc, consideraţii de bilanţ, dar, mai cu seamă, de evaluare a prezentului şi perspectivelor. Au fost, astfel, evocate evoluţiile din viaţa internă, printre care procesul de normalizare politică, raporturile dintre guvern şi opoziţie sau dintre puterea civilă şi forţele armate, stadiul mişcării insurecţionale şi perspectivele reluării dialogului dintre aceasta şi administraţia ţării. Problema principală cu care se confruntă, acum, autorităţile filipineze o constituie, însă, situaţia din economie şi, mai ales, însemnata şi crescînda datorie externă a arhipelagului. Ridicîndu-se, potrivit cifrelor oficiale, la suma de 27,92 miliarde dolari, datoria externă filipineză afectează efortul de dezvoltare al acestei ţări şi condiţionează perspectivele depăşirii actualelor dificultăţi din economia sa. Ea stînjeneşte poziţia Manilei în dialogul cu alte state şi instituţiile financiare internaţionale, fiind, în acelaşi timp, o temă controversată în cadrul regimului.

Un subiect de aprinsă dezbatere în cercurile politice, economice, ca şi ale opiniei publice filipineze îl constituie „planul de asistenţă multilaterală" pentru Filipine, conceput de S.U.A. şi proiectat să includă aproximativ 20 de state-donatoare, ca şi o serie de organisme internaţionale. Iniţial, potrivit acestui plan, Filipinelor urmau să li se acorde un ajutor extern sporit, de un miliard dolari, anual, timp de cinci ani, începînd din 1988 ; ulterior, suma s-a ridicat de la un total de 5 la 10 miliarde dolari, formele de asistenţă prevăzute fiind : împrumuturi, alocaţii, reduceri ale datoriilor, investiţii. Deocamdată, doar S.U.A. au anunţat alocarea a 200 milioane dolari ; Japonia, care se presupune că va fi cel mai mare donator, nu şi-a precizat aportul ; de asemenea, alte ţări, ca R.F.G., Italia, Canada, Marea Britanie, Franţa, Australia, şi-au făcut cunoscut sprijinul pentru program, dar nu şi-au specificat contribuţia.

În contextul viilor dezbateri stîrnite de „planul de asistenţă multilaterală", la Manila s-au făcut auzite o serie de întrebări în legătură cu eventualele implicaţii nedorite ale acestui proiect. Nu a fost, astfel, ignorat faptul că, justificîndu-şi planul propus, autorii — un grup de patru congresmeni americani — s-au referit, între altele, la importanţa iniţiativei lor pentru menţinerea bazelor militare deţinute de S.U.A. pe teritoriul filipinez, subliniind că aceste baze au un rol însemnat în cadrul strategiei militare a S.U.A. în regiunea Asiei şi Pacificului şi că o eventuală pierdere a dreptului de staţionare în Filipine ar obliga nu numai la o mutare în locuri considerate mai puţin favorabile, la un cost de peste 10 miliarde dolari, ci şi o serioasă reducere a spaţiului de manevră a S.U.A. în strategica zonă de vest a Pacificului.

Asemenea declaraţii, ca şi alte indicii dovedesc că „planul de asistenţă multilaterală" este departe de a fi un act de altruism sau bunăvoinţă din partea Statelor Unite sau a altor state dezvoltate, această iniţiativă fiind strîns legată de o serie de condiţii ascunse, atît economice, cît şi politice — constata, într-un amplu comentariu, agenţia „China Nouă", argumentînd, mai departe : Economic, ţările-donatoare au făcut din plata datoriei externe filipineze o precondiţie pentru realizarea planului. Aceste state au declarat deschis că o adoptare, de către Filipine, a programului economic, acceptat de F.M.I., va servi drept bază pentru planul de ajutorare. Este, însă, bine cunoscut că punctul iniţial al programului F.M.I. este acoperirea plăţilor în contul serviciilor datoriei externe a arhipelagului pînă în 1992.

Teodoro Locsin, un apropiat colaborator al preşedintelui Corazon Aquino, l-a citat, în ziarul „Daily Globe", din Manila, pe un cunoscut economist, care arăta că există un calendar concret, acceptat de guvern, în ce priveşte remiterea, în următorii cinci ani, a 11 miliarde dolari, ca plată a datoriilor externe faţă de ţările dezvoltate. Aceasta înseamnă de fapt — nota agenţia amintită — că planul de asistenţă va fi reprezentat, în mare măsură, de împrumuturi. Doar circa 4 miliarde de dolari vor fi „bani noi" (credite noi), în vreme ce restul de 6 miliarde vor constitui vechi angajamente ale ţărilor donatoare şi instituţiilor financiare internaţionale. Aşadar, cea mai mare parte a planului va fi „o afacere veche cu o nouă etichetă". De aceea, unii senatori filipinezi şi-au exprimat rezerve şi temeri să nu se ajungă, în cele din urmă, la o creştere a datoriei externe a Manilei. Astfel, senatorul Vincente Paterno, preşedintele Comitetului Senatului Filipinelor pentru probleme economice, a declarat că ţara sa are nevoie, în prezent, de o anulare a unei părţi din datoria sa externă şi de un mai mare acces pe pieţele statelor dezvoltate, în timp ce o creştere a sumelor acordate sub formă de împrumuturi nu va fi decît o datorie mai mare de plătit, mai tîrziu.

În prezent, — anunţă agenţia „China Nouă" — la datoria lor externă de peste 27 miliarde dolari, Filipinele plătesc, în fiecare an, 3—4 miliarde dolari drept dobînzi. Plata serviciului datoriei sale externe se ridică la 40 la sută din reţeta exporturilor sale, astfel că o mare parte din resursele limitate ale acestei naţiuni sînt puse la dispoziţia creditorilor străini, subvenţionîndu-le, de fapt, economiile. Aceasta, în vreme ce, în arhipelagul filipinez, două treimi din cele aproximativ 60 de milioane de locuitori trăiesc sub pragul oficial al sărăciei, 10 milioane de persoane n-au locuinţe, 70 la sută din copii sînt malnutriţi. Sub impactul acestor cifre dramatice, agenţia citată subliniază că, dacă bogatele ţări industrializate intenţionează, într-adevăr, să ajute o ţară în curs de dezvoltare, ca Filipine, să-şi depăşească neajunsurile din economie, ele ar trebui să-şi materializeze intenţia într-un plan de măsuri concrete şi reale, iar aceasta, mai ales, fără periculoase „ascunzişuri".

L. Nichifor

Asia și Pacificul

Sesiunea E.S.C.A.P. — noi strategii de dezvoltare

A 45-a sesiune anuală a Comisiei economice și sociale a O.N.U. pentru Asia și Pacific (ESCAP) — desfășurată între 27 martie și 5 aprilie, la Bangkok, în Thailanda — a prilejuit exprimarea unor puncte de vedere, ca și degajarea unor concluzii extrem de importante pentru viitoarea evoluție a regiunii, una din cele mai dinamice zone ale lumii, din punct de vedere economic.

O gamă largă de probleme a figurat pe agenda participanților — reprezentînd 45 de state-membre sau membre-asociat ale ESCAP, ca și organisme și agenții specializate ale ONU, organizații interguvernamentale sau neguvernamentale. Dar — așa cum observa secretarul executiv al ESCAP, M.A. Kibria — subiectul central, concentrînd discuțiile, l-a reprezentat necesitatea operării, în continuare, a unor modificări, restructurări în economiile țărilor în curs de dezvoltare din zona Asiei și Pacificului, în consens cu evoluția contextului economic regional și mondial, cu cerințele progresului.

Regiunea Asiei și Pacificului rămîne, din punct de vedere economic, una din cele mai dinamice regiuni ale lumii — s-a observat în cursul întrunirii din capitala thailandeză. Un raport al ESCAP, alcătuit în acest sens, menționa, pentru anul 1988, o rată medie de creștere a regiunii de 8 la sută. Și pentru viitor, experții organismului prevăd o continuare a tendinței de dezvoltare, în pofida unor îngrijorătoare probleme economice și sociale ce confruntă multe dintre țările regiunii și, în special, țările cele mai puțin dezvoltate. „Șansele sînt mari, tot așa, însă, și problemele de înfruntat — constata, în alocuțiunea rostită, în deschiderea sesiunii ESCAP, premierul țării-gazdă, Chatichai Choonhavan. Scopul nostru comun : construirea unei lumi pașnice și prospere nu înseamnă o sarcină ușoară" — sublinia el, arătînd că atingerea acestui țel reclamă eforturi conjugate din partea tuturor națiunilor, ca și o înțelegere nouă și mai aprofundată din partea guvernelor, a problemelor naționale și internaționale.

Caracterizînd drumul parcurs pînă în prezent de statele ESCAP și referindu-se la necesitatea viitoarelor restructurări din economiile acestor țări, șeful delegației malayeziene a afirmat că „anii '70 și '80 au fost martorii cîtorva mari schimbări economice, care, de altfel, impun modificările ce vor avea loc în regiune în anii '90 : este vorba, întîi, de crescînda internaționalizare a producției și, apoi, de afirmarea unor noi centre industrializate asiatice, mari exportatoare de produse ieftine de consum către țările dezvoltate, ca și de evoluția statelor ASEAN (Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est), atît ca producătoare de materii prime, cît și de produse manufacturate. Aceste evoluții, ca și rolul tot mai important al Japoniei în viața economică mondială, au făcut din zona Asiei și Pacificului cea mai dinamică regiune în ce privește creșterea economică din următorul deceniu" — a apreciat reprezentantul malayezian, care a solicitat eforturi sporite și inițiative concrete pentru stabilirea unor strategii adecvate de adaptare la schimbările din viața economică internațională și, în special, la multipolarizarea economică și combaterea crescîndelor tendințe protecționiste.

- *„Mari șanse de dezvoltare, probleme la fel de mari"*
- *„Datoria externă — preocupare majoră"*
- *„Necesitatea eradicării măsurilor protecționiste"*

În luarea sa de cuvînt, conducătorul delegației thailandeze s-a referit la o coordonată esențială a eforturilor de reajustare economică, și anume la intensificarea cooperării economice dintre statele regiunii, apreciată drept deosebit de importantă pentru însăși continuarea procesului de dezvoltare.

„Credem că, pe baza respectului reciproc, egalității în drepturi și interesului mutual, un nou cadru de cooperare economică ar putea fi stabilit, implicînd variate sectoare, niveluri și modalități" — a fost de părere șeful delegației chineze, care a apreciat, în același timp, că, în ciuda condițiilor existente în regiune, numeroase probleme concură pentru ca, în perspectiva viitorului și a efortului de dezvoltare, să se ajungă la o aprigă confruntare. Doar prin cooperare și coordonare a eforturilor, într-o conjunctură internațională ameliorată, regiunea Asiei și Pacificului — a atras el, în acest context, atenția — va putea înfăptui un proces susținut de dezvoltare pentru toate țările sale.

Potrivit reprezentantului Singaporelui, pentru reușita procesului de creștere economică, vor trebui urmărite evoluțiile din trei domenii : comerțul, investițiile, dezvoltarea resurselor umane. Preluînd tema importanței schimburilor comerciale pentru întreaga viață economică, conducătorul delegației statului Brunei a pledat pentru un comerț liber, lipsit de barierele și măsurile protecționiste afectînd țările în curs de dezvoltare și, în special, națiunile mici, dependente, în mare măsură, de piețele externe. Dînd glas îngrijorării și îndoielilor generate de incerta evoluție din viața comercială mondială, el a fost de părere că „multe vor depinde de negocierile multilaterale din cadrul «rundei Uruguay»" .Cît privește problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, el a apreciat-o drept o preocupare majoră a tuturor statelor, în condițiile în care, deși „unele inițiative și-au făcut simțit, efectul, o soluție globală a problemei pare să rămînă de negăsit".

În favoarea acordării unui sprijin sporit celor mai puțin dezvoltate state s-a exprimat reprezentantul Nepalului, care a arătat că, „deși o ridicată rată a dezvoltării a fost realizată de un număr de state, rezultatele pe ansamblu ale celor mai puțin dezvoltate țări au rămas neadecvate". „De fapt, problemele lor se manifestă, aceleași, de la an la an, din cauza lipsei de capital, sporirii măsurilor protecționiste și termenilor nefavorabili de schimb. De aceea, este imperativ ca măsuri substanțiale și serioase să fie adoptate de comunitatea internațională pentru a ameliora situația acestor state". Altfel — a avertizat reprezentantul nepalez —, cu toate eforturile pe plan intern, multe din țările cele mai puțin dezvoltate nu vor putea să se lanseze într-un proces de restructurare economică. Fără o semnificativă creștere a asistenței din partea comunității mondiale și a instituțiilor financiare internaționale — a apreciat el — „aceste state nu vor reuși să înlăture, într-un viitor apropiat, covîrșitoarea povară a sărăciei".

Potrivit datelor ESCAP, circa 24 din cele aproximativ 40 de state în curs de dezvoltare din Asia și Pacific resimt efectele negative ale sărăciei ; cel puțin 11 țări dintre cele mai puțin dezvoltate, plus 13 state insulare, rămîn dependente de capriciile naturii, de evoluția nefastă a prețurilor la materiile prime, de costul ridicat al transporturilor, de caracterul limitat al resurselor naturale. În consecință, pe ansamblul lor, țările în curs de dezvoltare din regiune vor continua să se confrunte cu fenomene ca persistența și răspîndita sărăcie din mediile rurale, nivelul scăzut al vieții de la periferiile orașelor, deteriorarea mediului ambiant și alte probleme majore. Eforturi notabile au fost întreprinse, în cadrul unor planuri naționale de dezvoltare planificată, adoptate de multe din țările asiatice, începînd din anii '60, pentru reducerea ariei sărăciei, dar numărul total al persoanelor sărace a continuat să crească.

Asupra pericolului de a supraevalua rezultatele dezvoltării economice în regiunea Asiei și Pacificului, în condițiile în care „circa 600 de milioane din locuitorii săi rămîn într-o stare de absolută sărăcie", a atras atenția secretarul executiv al ESCAP, M. A. Kibria. Unele „bilanțuri euforice" pot, uneori, să ducă la „o viziune simplificată și incorectă asupra progresului regiunii" — a considerat M. A. Kibria. „Și eu cred — a spus el — că regiunea noastră are un viitor strălucit, printr-o muncă continuă și susținută și politici de dezvoltare adecvate și flexibile. Dar — a avertizat el, referindu-se la fenomenul sărăciei, afectînd, încă, un număr considerabil de oameni din regiune — noi sîntem încă departe de obiectivele propuse. Să sperăm că, pe parcursul viitoarei ge-

În această săptămînă...

R. S. F. Iugoslavia. Situația din Kosovo în curs de normalizare

Potrivit agenției „Taniug", în Kosovo viața revine treptat la normal, cu toate că rămîn în vigoare restricții pe timpul zilei și interzicerea deplasărilor în timpul nopții. Imaginea pe care o oferă străzile din Priștina și alte orașe din provincie duce la concluzia că se înregistrează o atenuare a încordării. Magazinele funcționează normal.

nerații, sau în următoarele două generații, aceste țeluri vor fi atinse". În privința dezvoltării comerțului, Kibria a declarat că, deși țările nou industrializate din Asia și o serie de alte țări în curs de dezvoltare, exportatoare de bunuri, joacă un rol substanțial, „poziția noastră, în genere, este caracterizată mai curînd de vulnerabilitate și slabă influență". El a chemat țările în curs de dezvoltare din zonă să se unească într-o „singură voce regională, colectivă și clară" în fața valului protecționist și, de asemenea, să înfăptuiască schimbările structurale necesare și să îmbine complementaritatea și interdependența economiilor lor.

O serie de state din regiune, ca noile țări industrializate sau unele state ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN), precum Thailanda, vor putea continua reajustarea structurilor lor economice, în raport cu condițiile internaționale — a precizat secretarul executiv al ESCAP, specificînd, totodată, că eforturi speciale vor trebui întreprinse, în acest sens, pentru ajutorarea economiilor dezavantajate din zonă.

După zece zile de dezbateri, diverse exprimări de opinii și opțiuni, participanții la cea de-a 45-a sesiune a ESCAP au căzut de acord asupra necesității restructurării domeniilor industrial, agricol și a altor sectoare, ca esențială pentru o dezvoltare mai rapidă a economiilor țărilor din regiune. În acest sens, delegații au pus, totodată, accent pe cerința ca transformările avute în vedere să țină seama de condițiile economice și sociale specifice din fiecare țară. S-a convenit, însă, asupra implicării, în procesul de restructurare economică, a cîtorva factori esențiali, printre care : introducerea noilor tehnologii și dezvoltarea resurselor umane. Astfel, pentru ministrul de externe indonezian, introducerea noilor tehnologii de producție s-ar constitui într-un „factor determinant" al progresului, punctul său de vedere fiind împărtășit și de alți participanți. De asemenea, exemplul Japoniei și al noilor state industrializate din Asia a fost apreciat drept edificator pentru însemnătatea educației și a dezvoltării resurselor umane în procesul general al creșterii economice. În același timp, ca un îndemn la realism, față de un entuziasm excesiv, la sesiunea de la Bangkok s-a convenit că procesele complexe de restructurare avute în vedere sînt dificile și de durată.

Liana Enescu

În organizațiile de muncă, în instituțiile din provincie se aplică, în continuare, măsurile speciale instituite de Prezidiul R.S.F.I.

Paralel cu aceasta — scrie agenția menționată — continuă activitatea de diferențiere și stabilire a răspunderii în cadrul organelor și organizațiilor comunale. În timpul demonstrațiilor din luna noiembrie, în perioada grevelor din februarie și atacurilor distructive ale naționaliștilor albanezi, de la sfîrșitul lunii martie, au fost identificate clar punctele de rezistență față de politica U.C. din Kosovo, U.C. din Serbia și față de politica U.C.I., precum și exponenții orientărilor separatiste.

Președintele Consiliului Uniunii Sindicatelor din Kosovo, Savo Komadinici, a declarat că nu s-au mai înregistrat excese naționaliste, însă situația rămîne, în continuare, dificilă și complexă.

În această săptămînă...

Hanoi. Probleme ale dezvoltării economico-sociale

Nguyen Van Linh : „Încurajăm dezbaterile, dar nu acceptăm pluralismul. Democrația trebuie înfăptuită sub conducerea partidului"

În cuvîntarea rostită la recenta plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam, secretarul general al C.C. al P.C.V., Nguyen Van Linh, a arătat : „Plenara a apreciat, în unanimitate, că în cei doi ani care au trecut de la al VI-lea Congres al partidului, ne-am confruntat, în viața de fiecare zi, cu nenumărate dificultăți și am obținut rezultate importante în principalele domenii ale vieții sociale".

Politicile de înnoire a structurii economice, de concentrare asupra celor trei programe economice, de dezvoltare a potențialelor a numeroase sectoare economice, de înnoire a sistemului conducerii economice și de democratizare a vieții sociale — a spus Nguyen Van Linh — s-au făcut simțite în viața de fiecare zi și au dat primele rezultate. Trebuie să recunoaștem însă, a adăugat secretarul general al C.C. al P.C.V., că ne confruntăm cu mari dificultăți și probleme. Inflația este ridicată, în mare parte datorită productivității scăzute, calității și eficienței necorespunzătoare în producție și comerț, în special în sectorul economic de stat.

Important este faptul că, pe baza rezultatelor obținute și a experienței acumulate în ultimii doi ani, am putut vedea mai clar direcția noastră de dezvoltare și am putut găsi soluțiile necesare pentru a depăși obstacolele și a consolida încrederea că obiectivul stabilizării situației economico-sociale, în următorii trei ani, este realizabil, a subliniat Nguyen Van Linh, arătînd în continuare : „Împărtășesc pe deplin opinia formulată la plenară că, în perioada următoare, toate ramurile economice și sociale trebuie să depună maximum de eforturi pentru realizarea celor trei programe economice. În acest sens, trebuie acordată o atenție deosebită domeniilor-cheie și principalelor produse. Programul în domeniul alimentar vizează satisfacerea necesităților populației".

Referindu-se la existența sectoarelor economice particulare, Nguyen Van Linh a arătat că, „prin măsuri cu caracter economic și educativ, vom încuraja aceste sectoare să investească mai ales în producție și servicii, vom restrînge comerțul particular, vom aplica cu strictețe controlul de stat și, treptat, vom orienta activitatea sectoarelor menționate pe orbita socialistă".

În continuare, secretarul general al C.C. al P.C.V. a spus : „Am convenit asupra necesității și direcției pentru a extinde relațiile economice externe, prin participarea activă la diviziunea internațională a muncii. Sîntem conștienți că, în actualele condiții de internaționalizare profundă a vieții economice, o țară nu poate exista și nu se poate dezvolta dacă rămîne închisă față de exterior și dacă refuză schimburile comerciale cu alte state".

Comitetul Central al P.C.V. a convenit asupra căilor și măsurilor vizînd înnoirea mecanismului de conducere a economiei. În legătură cu aceasta, Nguyen Van Linh a arătat : „Trebuie să instituționalizăm de urgență o conducere corectă și pe scară largă a statului socialist față de economia de mărfuri multisectorială. Prin politici de natură economică și prin alte instrumente, statul socialist va influența piața, producția și consumul în societate. În același timp, statul trebuie să ia măsuri ferme pentru pedepsirea sabotorilor economiei naționale, a contrabandiștilor, speculanților și a celor care fac comerț ilicit".

O problemă arzătoare este lupta împotriva inflației. În acest sens — a arătat înaltul demnitar vietnamez — experiența dobîndită după 1988 a ajutat partidul și statul să înțeleagă mai bine slăbiciunile și greșelile din sistemul bancar și financiar. Bugetul, lichiditățile și creditele reprezintă cea mai acută problemă în prezent.

Abordînd problema democrației, Nguyen Van Linh a subliniat : „Pentru a lărgi democrația, trebuie să perfecționăm aparatul de stat, să sporim rolul Adunării Naționale și al altor organisme alese la toate nivelurile și să valorificăm pe deplin rolul organizațiilor de masă. Sîntem pentru lărgirea democrației și încurajăm dezbaterile spre a ajunge la unanimitate, dar nu acceptăm pluralismul. Democrația trebuie înfăptuită sub conducerea partidului, care, la rîndul său, trebuie să se bazeze pe metode democratice".

Tunisia. Rezultatele alegerilor anticipate

La începutul acestei luni, în Tunisia s-au desfășurat simultan alegeri anticipate, atît prezidențiale, cît și legislative. Președintele Ben Ali, a cărui candidatură a fost susținută de toate formațiunile politice, inclusiv de cele din opoziție, a obținut 99,27 la sută din sufragii. De asemenea, partidul de guvernămînt — Adunarea Constituțională Democratică (A.C.D.) — a repurtat un succes net, cîștigînd 80,48 la sută din voturi. Alegerile legislative au avut loc pe baza sistemului listei majorității într-un singur tur, ele fiind primele, în ultimele trei decenii, în care mai multe formațiuni politice s-au aflat în competiție. Potrivit rezultatelor date publicității și transmise de agenția tunisiană „TAP", cele 141 de locuri în Camera Deputaților (parlament) au revenit membrilor A.C.D. Pentru cele 141 de mandate în parlament s-au prezentat 489 de candidați. Deputații au fost aleși pentru o perioadă de cinci ani. La recentele alegeri au participat, în premieră, și grupările islamice sau adepții lor, sub denumirea „Lista independenților", care au reușit să obțină 14,5 la sută din voturi. Celelalte partide (cu excepția celui comunist, care nu a participat la alegeri) au obținut rezultate modeste, cel mai mare fiind de 3,6 la sută, al Mișcării Democraților Socialiști (M.D.S.).

Înaintea scrutinului, partidele de opoziție ceruseră un amendament la codul electoral pentru introducerea, cel puțin parțial, a sistemului proporționalității. Referindu-se la această problemă, președintele Ben Ali a apreciat că alegerile legislative anticipate au permis testarea modului de vot actual.

La recentul scrutin, au participat 2 700 000 de alegători (respectiv 76,15 la sută din persoanele cu drept de vot).

CAMPANIE. În Japonia se află în plină desfășurare cea de-a doua rundă a campaniei de strîngere de semnături pe „Apelul de la Hiroshima și Nagasaki" al cărei punct culminant l-a constituit acțiunea de la Tokio. Cu acest prilej, mii de locuitori ai capitalei au semnat apelul

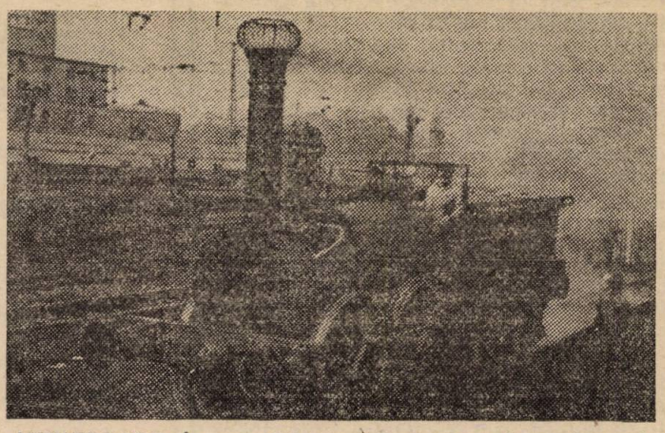

ANIVERSARE. În orașul Halle a fost marcată a 150-a aniversare a intrării în funcțiune a căii ferate Dresda-Halle, prilej cu care a circulat și o copie exactă a primei locomotive germane de tipul Saxonia, care, de altfel, a și asigurat circulația trenurilor la ora respectivă

1000+1

Sumă

Argentina, Brazilia, Columbia, Mexic, Peru, Uruguay și Venezuela au, la un loc, o datorie externă de 350 miliarde dolari — echivalentul a 83 la sută din suma totală a datoriei externe a Americii Latine, care se cifrează la 420 miliarde de dolari. Mailson da Nobrega, ministrul brazilian al finanțelor, a arătat că țara sa și celelalte state latino-americane nu mai pot fi tratate, în continuare, cu dezinteres de către organismele financiare, rambursarea datoriei externe constituind o problemă nu numai pentru debitori, ci și pentru creditori.

Alocuțiune

Esmat Abdel Meguid, vicepremier și ministru de externe al Egiptului, a rostit o alocuțiune, la un seminar internațional la Cairo, consacrat relațiilor dintre Europa (occidentală) și lumea arabă, în care a declarat că este în interesul statelor vest-europene să contribuie la realizarea de progrese pe calea instaurării păcii și securității în Orientul Mijlociu. De asemenea, Meguid a adresat țărilor vest-europene apelul de a colabora cu statele arabe, în scopul transformării Mediteranei într-o zonă a coexistenței pașnice.

Ecologică

În timpul audierilor din Subcomitetul pentru marină comercială și pescuit al Camerei Reprezentanților a S.U.A., amiralul Paul Yost, comandantul Gărzii de Coastă, a precizat că, în urma eșuării petrolierului „Exxon Valdez", în apropierea coastelor Alaskăi, s-a produs o scurgere de 240 000 barili de țiței, fiind „cel mai grav accident din istoria S.U.A. și unul dintre cele mai grave din lume". La rîndul său, ministrul american al transporturilor, Samuel Skinner, a declarat că eșuarea s-a datorat „unei grave neglijențe", condițiile atmosferice în care naviga vasul fiind deosebit de bune. Experții apreciază că poluarea coastelor Alaskăi va duce la mari pierderi în fauna și flora regiunii. În același timp, la Washington, s-a anunțat că, la lichidarea urmărilor gravei catastrofe ecologice din Alaska vor lua parte și unități ale armatei.

Opoziție

Wilfried Martens, primul ministru belgian, a anunțat că, la apropiata reuniune la nivel înalt a N.A.T.O., țara sa se va opune planurilor de modernizare a rachetelor cu rază scurtă de acțiune. Se reamintește că guvernul Belgiei ceruse deja ca N.A.T.O. să definească un concept cuprinzător asupra dezarmării și controlului armamentelor, înainte de a adopta o decizie referitoare la modernizarea armelor nucleare. Poziția belgiană este, în acest sens, apropiată de a altor țări membre ale N.A.T.O., între care R.F. Germania, Norvegia, Danemarca și Grecia. Aceste state susțin că o nouă generație de arme nucleare ar submina spiritul acordului sovieto-american cu privire la eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune. În schimb, Anglia este în favoarea inițiativei, situîndu-se printre principalii ei susținători.

Scufundarea unui submarin cu propulsie nucleară

La 7 aprilie, ora 11,41, la bordul submarinului torpilor cu propulsie nucleară, aflat la aproximativ 180 km sud-vest de insula Ursului, în apele internaționale din Marea Norvegiei, a izbucnit un incendiu. În pofida măsurilor adoptate, la ora 17,15 submarinul s-a scufundat — a informat agenția „TASS".

Incendiul de la bordul submarinului torpilor cu propulsie nucleară sovietic, care s-a scufundat în apele internaționale din Marea Norvegiei, a izbucnit în compartimentul al 7-lea și focul s-a extins fulgerător în compartimentul al 6-lea — a informat ministrul apărării al U.R.S.S., Dmitri Iazov, în cadrul unui interviu publicat în ziarul „Izvestia" și reluat de agenția „TASS". Ministrul apărării a menționat că, timp de cîteva ore, echipajul a încercat să stingă incendiul, dar nu a reușit să înăbușe flăcările dezlănțuite. Submarinul s-a scufundat la adîncimea de peste 1 500 metri.

„După trei ore, în zona calamității a venit în ajutor o navă sovietică, după care au reușit să ajungă alte cîteva nave ale noastre. De pe avioane au fost parașutate plute pneumatice. Din păcate, nu s-a reușit să fie salvați toți oamenii — există victime", a arătat Dmitri Iazov. În zona incidentului au sosit specialiști, care vor studia situația creată după avarie. „Știm sigur că reactorul nuclear a fost dezactivat. După părerea serviciilor competente, contaminarea radioactivă a mediului înconjurător este exclusă", a subliniat D. Iazov.

Pentru cercetarea cauzelor avariei a fost creată o comisie guvernamentală.

La bordul submarinului — relevă „TASS" — se aflau 69 membri ai echipajului, din care au fost salvați 27. De asemenea, pe submarin s-au aflat două torpile cu încărcătură nucleară. Pentru garantarea securității radioactive, sistemul de propulsie nucleară a fost scos din funcțiune, avarierea carcasei reactorului fiind exclusă.

Situația radioactivă din zona accidentului este controlată de navele care au participat la operațiunile de salvare, în acest scop fiind utilizat un întreg complex de mijloace speciale.

În urma cercetărilor efectuate în spațiul aerian și acvatoriul din zona avariei s-a stabilit că nu se înregistrează poluare radioactivă, nivelul radiațiilor fiind normal.

Comentînd evenimentul, purtătorul de cuvînt al organizației internaționale pentru protecția mediului înconjurător „Greenpeace", britanicul Damian Durrant, atrăgea atenția — după cum arată agenția „DPA" — asupra pericolelor deosebite pe care le reprezintă asemenea accidente. În cazul „cel mai grav", incendiul izbucnit la bordul navei — a apreciat el — ar fi putut da naștere unui nor radioactiv, care s-ar fi extins deasupra întregii Peninsule Scandinave. „Momentul cel mai periculos" — a arătat el — l-a reprezentat scufundarea submarinului, deoarece radioactivitatea s-ar fi putut scurge fără a întîmpina vreun obstacol.

Prin scufundarea acestui submarin, pe fundul mărilor s-ar afla, potrivit datelor furnizate de organizația „Greenpeace" și citate de agenția „DPA", șase nave nucleare (sovietice și americane).

Declarație

Purtătorul de cuvînt al Ministerului afacerilor externe din Afganistan a dat publicității o declarație — citată de „China Nouă" — în care se arată că decizia președintelui S.U.A., George Bush, de a desemna un reprezentant special cu rang de ambasador pe lîngă opoziția afgană înarmată, cu baza în Pakistan, reprezintă „un amestec în afacerile interne ale Afganistanului și este o acțiune provocatoare", care contravine spiritului acordurilor semnate la Geneva în aprilie 1988.

Acord

R.F.G. este de acord să participe, împreună cu alte țări, la o forță a O.N.U. pentru menținerea păcii în America Centrală — a anunțat purtătorul de cuvînt guvernamental, F. Ost, citat de agenția „DPA".

Tîrg

Pe o insulă situată în apropierea coastelor sudice indiene s-a deschis Tîrgul mirodeniilor. Activitățile comerciale obișnuite sînt completate de spectacole la care artiști profesioniști și amatori redau scene istorice, precum plecarea corăbiilor încărcate cu mirodenii din India spre Roma antică, sosirea navigatorului portughez Vasco da Gama, în anul 1498, pe meleagurile Hindustanului, și multe ale evenimente. Tîrgul este vizitat cu deosebit interes atît de comercianți, cît și de numeroși turiști indieni și străini.

Reluare

Convorbirile de pace dintre miniștrii de externe iranian și irakian vor fi reluate la 20 aprilie la Geneva — a anunțat adjunctul ministrului de externe al Iranului, Mohammed Hossein Lavasani, citat de agenția algeriană „APS". Diplomatul iranian, care s-a întîlnit de două ori în interval de 48 de ore cu secretarul general al O.N.U., a avut, de asemenea, convorbiri detaliate cu reprezentantul special al acestuia, Jan Eliasson, pentru a pregăti reluarea negocierilor de pace.

Cereri

Principalele partide de opoziție din Japonia au dat publicității declarații în care cer guvernului să-și asume răspunderea în legătură cu scandalul financiar declanșat de operațiunile frauduloase ale companiei nipone „Recruit". În acest context, Partidul Comunist din Japonia a avansat propunerea privind organizarea unei sesiuni speciale a Dietei pentru a examina eventualitatea implicării în scandalul menționat a unor importante personalități politice. Agenția japoneză „Kyodo" informează că liderii principalelor patru partide de opoziție din Japonia (Socialist, Komeito, Socialist Democratic și Social-Democrat Unit) au anunțat, oficial, că vor acționa în vederea creării unui guvern comun de coaliție, care să înlocuiască actualul cabinet (liberal-democrat) al premierului Noboru Takeshita.

Dată

Agenția „TASS" transmite că, la Moscova, s-a anunțat că, în conformitate cu o înțelegere realizată, secretarul de stat al S.U.A., James Baker, va efectua, la 10—11 mai, o vizită oficială la Moscova.

Studiu

Un studiu al revistei spaniole de specialitate „La Economia" arată că între 15 și 25 la sută din produsul intern brut (P.I.B.) al Spaniei este generat de economia clandestină. Din acest punct de vedere, Spania se situează pe primul loc în rîndul țărilor C.E.E. În activitățile economice care eludează controlul statului sînt angrenate peste 3 milioane de persoane, sectoarele cel mai greu de urmărit de autorități fiind cel al agriculturii, confecțiilor, construcțiilor și serviciilor la domiciliu. Analizînd pe sectoare veniturile realizate de economia clandestină, revista citată scrie că, în 1989, suma realizată în urma traficului de droguri va reprezenta 4 la sută din produsul intern brut al Spaniei.

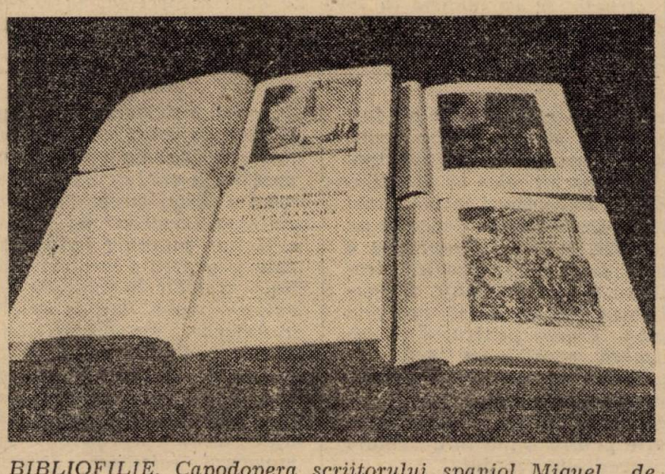

BIBLIOFILIE. Capodopera scriitorului spaniol Miguel de Cervantes (1547—1616), purtînd titlul „El ingenioso hidalgo Don Quichote de la Mancha", tipărită prima oară în anul 1605, a fost republicată în patru volume și de editura „Ibarra", în 1780. De curînd, aceste volume ale ediției de lux au fost puse în vînzare, la Madrid, la casa de licitație Duran, prețul inițial fiind o jumătate de milion de pesetas

ANTIFASCISM. În cadrul marșurilor de primăvară din R.F.G., la Frankfurt pe Main, 22 000 de persoane au protestat împotriva recrudescenței neonazismului și s-au pronunțat pentru o politică de securitate socială (imaginea de jos). De asemenea — în Berlinul Occidental; „Niciodată fascism, niciodată război!" — este lozinca sub care s-a desfășurat o amplă demonstrație împotriva ascensiunii forțelor neonaziste, atestată, între altele, de intrarea Partidului Republican, de extremă dreaptă, în parlamentul local. (Imaginea din dreapta).

Captură

La frontiera cu Mexicul, autoritățile vamale americane au confiscat 249 kg cocaină, a doua captură ca mărime din această zonă. Revista americană „USA Today" relevă că, în ultimul timp, cartelurile traficanților de droguri din Columbia au renunțat la Miami, punctul tradițional pentru introducerea drogurilor în Statele Unite, și au ales un nou itinerar pentru transporturile de stupefiante, respectiv, California — via Mexic, Los Angeles devenind, astfel, locul de distribuire a narcoticelor. Notăm, în context, că traficul și consumul de droguri, care iau proporții, îi preocupă din ce în ce mai mult pe cetățenii americani. Faptul a fost din nou confirmat de un sondaj de opinie realizat de Partidul Republican. Răspunzînd întrebării care este problema principală cu care se confruntă, la ora actuală, societatea americană, 26 la sută din cei chestionați au indicat pe primul loc drogurile.

Negocieri

Negocierile pentru instaurarea păcii în sudul Sudanului, dintre delegația guvernamentală și reprezentanți ai Mișcării Populare de Eliberare a Sudanului (S.P.L.A.), au fost reluate la 8 aprilie, la Addis Abeba. Negocierile au loc în cadrul încetării focului pe o perioadă de o lună, intrată în vigoare la 1 aprilie a.c., la cererea secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, spre a se permite distribuirea de ajutoare în alimente celor 2 milioane de persoane din sud. Reamintim că noul guvern sudanez a ratificat tratatul de pace semnat în noiembrie 1988 de Partidul Democratic și S.P.L.A., document care, inițial, fusese respins de el, fapt ce a condus la o îndelungată criză guvernamentală.

Birou

Guvernul australian a autorizat deschiderea unui birou al O.E.P. la Canberra, a anunțat un purtător de cuvînt oficial. Ministrul de externe, G. Evans, a informat Senatul că guvernul a permis transformarea actualului centru palestinian de informații de la Canberra într-un birou O.E.P., fără a-i acorda, însă, statut diplomatic sau consular.

Festival

În acest an, ediția Festivalului internațional al filmului de la Cannes va avea loc în intervalul 11—23 mai; președintele juriului va fi cineastul american Wim Wenders, regizorul filmului „Paris-Texas".

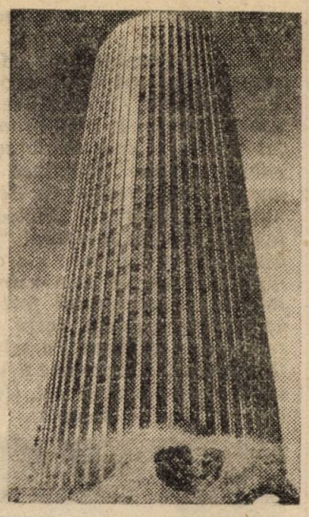

IMOBIL. Clădirea Universității „Fr. Schiller", dată în folosință în anul 1972, este un simbol al orașului Jena (R.D.G.), localitate care, în octombrie 1986, a împlinit 750 de ani de existență. Universitatea a fost întemeiată în 1558 de prințul elector Johan Friederich I. Între punctele de mare interes turistic și istoric ale orașului, notăm : Grădina Botanică („vîrsta" ei fiind de peste 400 ani), Muzeul de filogenetică, Casele memoriale Goethe și Schiller (personalități care, alături de Hegel, Fichte și Haeckel, sînt legate de Jena), Muzeul opticii și, firește, Planetariul Zeiss

Manifestație

Centrul istoric al Romei a fost practic blocat, la 8 aprilie, de participanții la o manifestație în favoarea ieșirii Italiei din N.A.T.O. și împotriva menținerii bazelor americane pe teritoriul acestei țări. Potrivit organizatorilor, la manifestație au participat circa 10 000 de persoane. Au fost mobilizate importante efective ale poliției și forțelor de ordine pentru a împiedica izbucnirea de incidente. Manifestanții s-au pronunțat împotriva blocurilor militare — atît din Vest, cît și din Est —, împotriva tuturor bazelor Alianței nord-atlantice din Italia și din Europa.

Alegere

Parlamentul Republicii Malta l-a ales în funcția de președinte al țării, pentru următorii cinci ani, pe Vincent Tabone, fost ministru de externe. V. Tabone a fost unicul candidat la președinție, fiind sprijinit de Partidul Național (de guvernămînt).

Dialog

Participanții la lucrările Congresului național al Uniunii Patriotice din Columbia (U.P. — de stînga) au cerut președintelui țării, Virgilio Barco, să organizeze un „proces unic" de pace în țară. Astfel, ei au propus ca, la dialogul dintre guvern și reprezentanții Mișcării 19 aprilie (M-19 — — gherila), să ia parte și reprezentanți ai altor grupări armate, între care Forțele Armate Revoluționare Columbiene (F.A.R.C.), Armata Populară de Eliberare (E.P.L.) și Armata de Eliberare Națională (E.L.N.). (Cu toate că F.A.R.C. și E.P.L. au declarat, în mod unilateral, o încetare a focului cu forțele guvernamentale, autoritățile de la Bogota consideră că aceste grupări nu au dovedit, în mod suficient, că doresc înfăptuirea păcii și, în consecință, nu le-au acceptat la negocieri, relevă „EFE"). Participanții la Congresul U.P. au mai propus guvernului crearea unei Comisii de verificare a acordurilor de încetare a focului cu forțele insurgente.

Comunicat

La încheierea unei reuniuni a conducătorilor partidelor franceze Adunarea pentru Republică (RPR — conservator) și Uniunea pentru Democrația Franceză (UDF — liberal) a fost dat publicității un comunicat în care se subliniază că cele două formațiuni politice din opoziție trebuie să-și stabilească pozițiile în vederea alegerilor pentru Parlamentul vest-european, în conformitate cu platforma comună elaborată de ele. A fost adoptat, oficial, documentul „Pentru o Europă occidentală unită", elaborat de cele două partide. Problema listelor de deputați pentru parlamentul vest-european va fi examinată ulterior.

Reuniune

Șeful statului costarican, Oscar Arias, aflat în vizită oficială la Washington, a anunțat că reuniunea centro-americană la nivel înalt a fost amînată pentru luna iunie, spre a permite participarea președintelui ales al Salvadorului. Președinții celor cinci țări din America Centrală au stabilit, la ultima reuniune a lor, de la 14 februarie, desfășurată în Salvador, să elaboreze, înainte de 16 mai, „un plan comun pentru demobilizarea, repatrierea sau reașezarea elementelor «contras»" staționate în Honduras, după care să aibă loc o nouă întîlnire pentru a lua în dezbatere prevederile acordului.

Previziuni F.A.O.

Deschizînd lucrările Comitetului pentru securitatea alimentară mondială din cadrul FAO, directorul general al acestei organizații, Edouard Saouma, a declarat că previziunile cu privire la reducerea producției de cereale pe plan mondial, în 1989, și în general a rezervelor alimentare (uleiuri vegetale, produse lactate, zahăr și, îndeosebi, cereale) constituie un motiv de „puternică îngrijorare" pentru însăși securitatea alimentară mondială. Pe plan macroeconomic, a arătat Saouma, datoriile externe, deosebit de mari, ale țărilor în curs de dezvoltare continuă să compromită, în mod serios, dezvoltarea intensivă a agriculturii acestora. „Scurgerea de capitaluri" din lumea a treia, a spus el, s-a agravat pentru al treilea an consecutiv, iar negocierile multilaterale din cadrul GATT — așa-numita „Rundă Uruguay" — nu înregistrează nici un progres.

Unele date ca, de pildă, creșterea cu 30 la sută a producției de cereale în Africa, în 1988, sînt numai aparent „liniștitoare". În urma recoltelor deosebit de bogate — a menționat E. Saouma — 20 de țări africane vor avea nevoie, în cursul anului 1989, de concursul activ al țărilor occidentale pentru a-și desface producția excedentară. Pe de altă parte, în aceste state, prețurile cerealelor pe piețele locale au scăzut atît de mult, încît descurajează însămînțările pentru 1989. În pofida intervențiilor Programului Alimentar Mondial vizînd îmbunătățirea situației, comunitatea internațională va trebui să se angajeze mai serios pentru a rupe cercul vicios „excedente — scăderea prețurilor — reducerea însămînțărilor", a afirmat Saouma. În același timp, însă, pe piețele mondiale, prețurile cerealelor nu s-au redus ; la grîu s-au majorat cu 50 la sută, față de anul trecut, în timp ce prețul orezului a rămas aproape neschimbat. În 1989, țările lumii a treia vor plăti cinci miliarde de dolari în plus, față de anul trecut, pentru importurile de cereale. Gravitatea situației impune o concertare a eforturilor pe plan internațional, pentru ca producția de cereale pe glob să crească, anul acesta, cu 200 milioane de tone, respectiv cu 12 la sută. Dacă acest obiectiv va fi atins, consumul global în 1989—1990 se va situa, din nou, la nivelul său firesc, iar rezervele vor reveni la limita minimă indispensabilă pentru a garanta securitatea alimentară mondială.

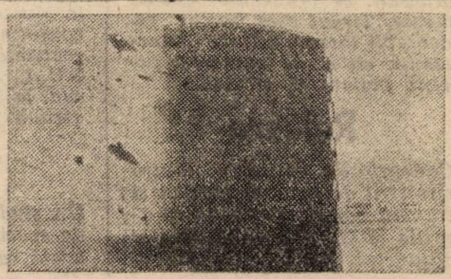

PILON. Deși pare un rezervor de petrol este, în realitate, cel mai mare pilon de pod construit pînă acum în lume. Realizat într-o uzină japoneză, el are un diametru de 80 m, înălțimea de 65 m (cît un bloc cu 22 etaje) și greutatea de 18 500 tone. Urmează a fi remorcat spre Marea Interioară a Japoniei, unde va deveni principalul pilon al podului Akashi Kairyo, a cărui construcție se va încheia în 1999. La data respectivă, va fi cel mai lung pod suspendat din lume, stabilind a doua legătură rutieră între Honshu și Shikoku

Rezultate

Președintele Consiliului de Miniștri al Italiei, Ciriaco de Mita, aflat în vizită oficială în Japonia, a declarat, la o conferință de presă, că cele două țări au căzut de acord asupra necesității unei deschideri mai mari a pieței mondiale pentru evitarea riscurilor de izolare a țărilor puternic industrializate și pentru a se oferi facilități statelor în curs de dezvoltare împovărate de datoriile externe. Premierul italian a arătat, de asemenea, că, în cadrul convorbirilor pe care le-a avut cu omologul său nipon, Noboru Takeshita, s-a ajuns la un acord privind promovarea relațiilor Japoniei cu C.E.E., îndeosebi cu Italia. Asupra problemelor internaționale majore s-a înregistrat o amplă convergență de păreri, a menționat premierul italian.

Rubrică realizată de Dumitru Constantin

BONN

Problemele coaliției guvernamentale și „retușul" ministerial

Știrile circulînd, de mai multă vreme, în presa vest-germană, cu privire la o eventuală remaniere ministerială la Bonn — menită, în perspectiva alegerilor generale din 1990, să îmbunătățească imaginea coaliției guvernamentale —, au cîștigat, treptat, în substanță. Ceea ce făcea ca, la mijlocul lunii trecute, ziarul „Frankfurter Allgemeine" să noteze că, de fapt, problema nu se mai pune dacă va avea sau nu loc remanierea, ci cînd și ce portofolii va afecta. În fine, confirmarea oficială a fost dată la 3 aprilie. Purtătorul de cuvînt al guvernului a anunțat că, pînă la sfîrșitul lunii curente, cancelarul Helmut Kohl dorește să efectueze o reorganizare a cabinetului, avînd în vedere „deschiderea unor noi perspective politice".

Potrivit agențiilor de presă, „retușul" ministerial ar constitui o încercare de aplanare, pe de-o parte, printr-o redistribuire a portofoliilor, a disensiunilor tot mai frecvente din cadrul coaliției guvernamentale tripartite (Uniunea Creștin-Democrată, Uniunea Creștin-Socială și Partidul Liber-Democrat), iar, pe de altă parte, de insuflare a noi speranțe în rîndul electoratului că o nouă alcătuire a guvernului ar conduce și la regîndirea unor componente ale politicii promovate, îndeosebi de ordin social, care stîrnesc nemulțumire în rîndul unor largi categorii ale populației, nemulțumire exprimată, de altfel, pertinent cu ocazia unui șir de alegeri cu caracter local, în care îndeosebi partidul condus de cancelar, Uniunea Creștin-Democrată, a înregistrat înfrîngeri severe.

În ceea ce privește situația din cadrul coaliției guvernamentale, observatorii remarcă tendința existentă la cele trei partide care o formează — U.C.D., U.C.S. și P.L.D. — de a „rupe rîndurile", fiecare dintr-ele vizînd, mai mult sau mai puțin deschis, după cum comenta pe această temă agenția „APA", o nouă aritmetică a alianțelor politice. Între U.C.D. și U.C.S., disputele legate de strategia propice cîștigării alegerilor legislative federale continuă, creștin-socialii insistînd pentru o deschidere spre orientările de dreapta, cu motivația că, în acest mod, s-ar putea realia voturi care, altfel, ar fi posibil să intre în posesia Partidului Republicanilor, de extremă dreaptă. Liber-democrații avertizează, însă, că o „ajustare" a liniei partidelor Uniunii (U.C.D. și U.C.S.) la țelurile politice ale Republicanilor va „pune în joc" alianța P.L.D. cu acestea. Neliniștea liber-democraților față de o astfel de eventualitate este cu atît mai mare, cu cît lideri ai Partidului Republicanilor fac tot mai frecvente declarații că, pe termen lung, ar sconta pe o atitudine favorabilă din partea U.C.D./U.C.S. la o ofertă de alianță guvernamentală. Firește, în cazul în care, la viitoarele alegeri federale, republicanii, ar putea pătrunde în Bundestag (și, din păcate, ultimele sondaje nu mai exclud această posibilitate). Și în cazul în care partidele Uniunii ar intra în posesia a mai puțin de 40 la sută din voturi. Fapt ce ar reduce pînă la anulare, probabil, în condițiile „pierderii de viteză" pe care le înregistrează liber-democrații, rolul de „arbitru" în formarea alianțelor, deținut pînă în prezent de P.L.D. În replică, liber-democrații dau de înțeles că ar putea reveni la o politică de coaliție cu P.S.D. (o serie de membri ai acestui partid, între care Jürgen Möllemann, ministru federal al educației, au lăsat, în recentele luări de poziții, deschisă o asemenea posibilitate, în pofida asigurărilor date de președintele P.L.D., Otto Lambsdorff, că „nu va exista un viraj al partidului său spre Partidul Social-Democrat". Vicepreședintele P.L.D., Gerhard Baum, declara, în această privință, că Partidul Liber-Democrat are „lucruri comune cu partide cu care nu se află în coaliție în prezent").

U.C.D. respinge, la ora actuală, cu hotărîre, o coaliție cu republicanii, dar observatorii consideră că, dacă după alegerile din 1990 va interveni o nouă constelație parlamentară la nivel federal, formată din cinci partide, și nu din patru, ca pînă acum (U.C.D./U.C.S., P.S.D., P.L.D. și Partidul Ecologist), în politica alianțelor ar putea intra în joc, dincolo de rațiunile de orientare preelectorală, interesele de putere. Deocamdată, U.C.D. este preocupată de propriile controverse, popularitatea cancelarului aflîndu-se în descreștere. Sondajele recente efectuate în cadrul Uniunii Creștin-Democrate, transmise de agențiile de presă, relevă că doar 30 la sută din cei care au votat pentru U.C.D. îl sprijină în prezent pe Helmut Kohl (față de 83 la sută în 1988). „În cazul unui nou eșec în alegerile de la 18 iunie pentru Parlamentul vest-european, Helmut Kohl trebuie să demisioneze" — declara președintele organizației U.C.D. din Westfalia de Vest-Lippe, Hubert Doppmeier, în timp ce presa vest-germană insistă tot mai mult asupra popularității de care se bucură Lothar Späth, președintele organizației U.C.D. și ministru-președinte al landului Baden-Württemberg (acesta a precizat, însă, că nu intenționează să ia locul lui Helmut Kohl : „Doresc să rămîn șeful guvernului din landul Baden-Württemberg"). Ar fi, oare, profitabil pentru U.C.D. să-și schimbe liderul (și, implicit, cancelarul) cînd a mai rămas nu prea multă vreme pînă la alegeri ? Ar constitui aceasta, remarcă observatorii, recunoașterea eșecului nu al unei persoane, ci al unei politici, fapt ce ar putea avea urmări dificil de evaluat asupra rezultatelor chemării la urne în 1990. Strategii U.C.D. vor ține, însă, cont, desigur, de probabilitatea tuturor factorilor, ca și de imponderabile, cînd va fi vorba (dacă va fi) de o decizie și pe acest plan.

Remanierea ministerială anunțată este menită și îmbunătățirii imaginii asupra politicii promovate de coaliția guvernamentală condusă de Helmut Kohl. În această direcție, frecvente critici au fost aduse reformei asigurărilor sociale, politicii privind problemele familiei, prelungirii serviciului militar și altele. Într-un sondaj publicat de „Bild-Zeitung", din Hamburg, asupra realizărilor guvernului de la Bonn, calificativul acordat de cei chestionați asupra a opt importante sectoare ale activității a fost, cel mai adesea, de „slab". 55 la sută, din cei ce au completat formularul, au apreciat drept „slabe" rezultatele obținute în combaterea șomajului, iar 24 la sută — chiar „foarte slabe". De asemenea, în problema construcției de locuințe, guvernul vest-german nu a obținut „note" mai bune : 51 la sută consideră rezultatele, în acest sector, drept „slabe", iar 26 la sută — „foarte slabe". La fel în ce privește reforma sectorului sănătății — 43 la sută apreciază rezultatele drept „slabe", 33 la sută drept „foarte slabe", iar în domeniul ocrotirii mediului ambiant — 47 la sută notează rezultatele guvernului drept „slabe", iar 14 la sută „foarte slabe". Probleme, deci, nu puține, generatoare de insatisfacții, în pofida faptului că, pe planul dezvoltării economice generale, R.F.G. înregistrează o situație mai favorabilă decît alte țări occidentale. Va reuși, oare, preconizata remaniere a cabinetului să determine, în viitorul apropiat, notații mai favorabile la adresa politicii guvernamentale, în sectoarele menționate ?

Vasile Crișu

În această săptămînă...

Alegeri parlamentare în Irak

La începutul acestei luni, aproximativ opt milioane de alegători irakieni au fost chemați la urne pentru a alege cei 550 de deputați ai Consiliului Național (parlamentul).

Pe listele electorale s-au înscris 910 candidați pentru Consiliul Național — prima adunare aleasă după încheierea războiului dintre Irak și Iran.

De la începutul campaniei electorale, la 11 martie, în cele 59 de circumscripții electorale din țară, mijloacele irakiene de informare în masă au publicat analize referitoare la listele de candidați și au insistat îndeosebi asupra „dorinței de reînnoire, în profunzime, a componenței noii adunări". Numai 29 de deputați din fosta adunare au candidat din nou. De asemenea, numai 30 la sută dintre ei fac parte din Partidul Baas, aflat la putere. În urma scrutinului, din cei 910 candidați au fost aleși, prin vot secret direct, 250 de deputați ai Consiliului Național. Între aceștia, figurează reprezentanți ai tuturor categoriilor sociale, între care și 27 femei.

HAITI

Calm incert după tentativa de puci a „Leoparzilor“

Evenimentele au debutat în noaptea de 1 spre 2 aprilie, cînd ofițeri ai batalionului de elită „Leoparzii“ au încercat o lovitură de stat, eșuată ulterior ; la 5 aprilie, s-au răzvrătit, complicînd situația, membrii batalionului „Dessalines“, autoritățile afirmînd, după patru zile, că aceștia au fost anihilați și că situația se află sub control. Incertitudinile persistă însă, iar la Port-au-Prince atmosfera se menține nesigură, populația rămînînd în afara acestor divergențe din rîndul forțelor armate, elementul central al puterii.

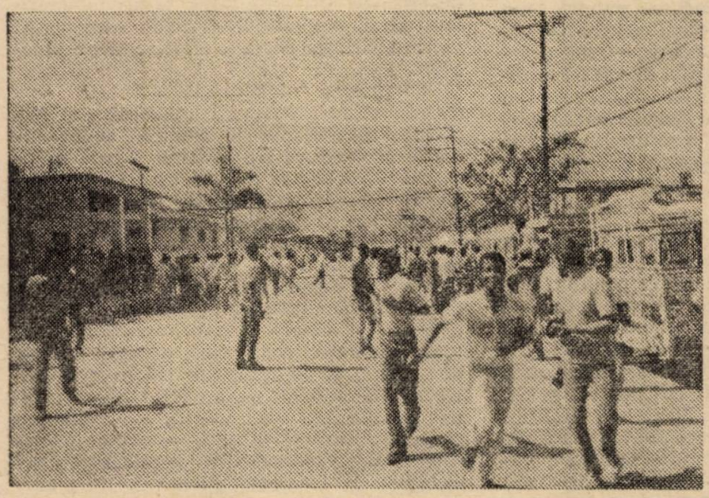

Port-au Prince. Fără a lua parte la recentele confruntări militare, populația civilă s-a pronunțat împotriva conducerii statului de către armată

După înlăturarea dictaturii lui Jean-Claude Duvalier, care, la 7 februarie 1986, a fost obligat să părăsească țara, Haiti s-a menținut într-o stare de instabilitate permanentă, fără modificări de substanță pe plan politic sau economic. Rămîne, și azi, țara cea mai săracă din regiune, unde foametea și mizeria au devenit endemice ; represiunea și violența politică s-au manifestat cu aproape aceeași vigoare ca în trecut ; schimbările, la nivelul conducerii statului, nu au însemnat, practic, decît expresii ale luptei pentru putere, desfășurată în interiorul forțelor armate, principalul său exponent.

Evenimentele politice ale ultimilor trei ani au înregistrat, în Haiti, o serie întreagă de răsturnări de situații. Cînd, după căderea duvalierismului, generalul Henri Namphy a preluat prerogativele supreme, una din primele sale comunicări publice a fost organizarea de alegeri generale. Programate pentru luna noiembrie 1987, acestea nu s-au putut desfășura decît în ianuarie 1988 : violența dezlănțuită împotriva scrutinului, de către elementele fostului corp paramilitar de elită „tontons macoutes“, a dus la sute de morți și răniți și la decizia de amînare a alegerilor. Acestea s-au desfășurat, apoi, sub strict control militar, victoria revenind candidatului propulsat și preferat de forțele armate, civilul Leslie Manigat. Va rămîne, însă, puțin la conducerea statului, căci va fi înlăturat în momentul cînd va încerca o restructurare în rîndul ierarhiei militare : la 20 iunie 1988, printr-o lovitură de stat, puterea este preluată, din nou, de generalul Henri Namphy. Trei luni mai tîrziu, un alt puci îl aduce, de data aceasta, în fruntea statului, pe generalul Prosper Avril, 50 de ani, consilier militar și aghiotant al lui François Duvalier și Jean-Claude Duvalier, alias „Baby Doc“.

În noaptea de 1 spre 2 aprilie a.c., membri ai batalionului de elită „Leoparzii“ — creat, în 1971, de Jean-Claude Duvalier — l-au sechestrat pe generalul Prosper Avril, în ideea de a-l obliga să predea puterea. În drumul, însă, spre aeroportul din Port-au-Prince, de unde Prosper Avril ar fi urmat să ia avionul și să se autoexileze în Republica Dominicană, Garda prezidențială (corp de armată cu 1 100 de membri) a reușit să-l elibereze, tentativa de lovitură de stat eșuînd. Știrile au rămas, totuși, contradictorii încă o vreme, în condițiile în care întreg batalionul de „Leoparzi“ se declara „în revoltă“, datorită arestării principalilor săi lideri. Aceștia au fost, în cele din urmă, eliberați și lăsați să părăsească țara cu destinația Santo Domingo. Autoritățile au beneficiat de un moment de calm, care s-a dovedit, însă, aparent : militarii garnizoanei „Dessalines“ — 900 de membri, al doilea corp important de armată din țară, după Garda prezidențială — s-au declarat solidari cu revendicările „Leoparzilor“, intrînd, la rîndu-le, în „stare de revoltă“. Cererile lor erau aceleași : demisia generalului Prosper Avril, plecarea sa din țară și preluarea conducerii statului — așa cum prevede Constituția — de către președintele Curții Supreme, Gilbert Austin ; intrarea în vigoare a întregului text al Constituției actuale (aceasta a fost repusă pe rol la începutul lunii martie, dar fără ansamblul prevederilor sale) ; organizarea de alegeri generale în interval de 120 de zile.

Duminică, o serie de comunicate oficiale anunțau că revoltele au fost înăbușite, iar o serie de ofițeri și alți militari arestați. „Situația de incertitudine se menține, totuși, — comenta agenția «EFE» —, întrucît președintele Prosper Avril contează, în prezent, doar pe sprijinul sigur al Gărzii prezidențiale, care nu controlează decît zona din jurul palatului prezidențial“. În țară a fost instaurată starea de asediu, s-au introdus restricții de circulație pe timpul nopții și a fost introdusă cenzura. Autoritățile au arătat că principalii șefi ai rebeliunii militare au o serie de legături cu traficul de droguri și că încercarea lor de lovitură de stat vizează „restabilirea fostei dictaturi“. „Creierul“ rebeliunii, s-a precizat, ar fi Roger Lafontant, fost ministru de interne în timpul regimului duvalierist, care, în prezent, trăiește în exil în Republica Dominicană. Aceste aprecieri sînt puse de observatori în legătură cu recenta scoatere din armată a unor ofițeri acuzați de trafic de droguri și cu înființarea, la sfîrșitul lunii martie, a unui Comitet haitian de luptă împotriva acestui flagel. (În Haiti, arată agențiile internaționale de presă, este reîmbarcată, pentru S.U.A., o mare parte a cocainei furnizate de mafia drogurilor din Columbia). Pe de altă parte, se apreciază că, în rîndurile armatei, există o serie de elemente avide de putere, care încearcă să beneficieze de cursul instabil al evenimentelor interne. Se pare, de altfel, că ofițerii rebeli din batalionul „Leoparzii“ au cerut șefului Statului major al armatei, generalul Gerard Abraham, să preia conducerea țării, în condițiile reușitei loviturii lor de stat. Acesta, însă, a refuzat să-și asume o atare răspundere.

O serie de alți observatori remarcă, pe de altă parte, contextul mai general în care au avut loc rebeliunile din rîndul celor două batalioane ale armatei haitiene. Se menționează, astfel, crearea recentă a Consiliului electoral provizoriu, însărcinat cu pregătirea unor noi alegeri, deși nu s-a fixat încă o dată pentru desfășurarea lor. De asemenea, reintrarea în vigoare a Constituției (adoptată prin referendum în 1987, ea fusese anulată de Henri Namphy în timpul ultimului său guvern) s-a realizat excluzîndu-se un număr de 36 de articole — au fost „suspendate temporar“, între altele, tocmai cele ce interzic militarilor și foștilor „duvalieriști“ să participe la exercitarea puterii. Alte prevederi scoase din textul în vigoare prevăd, pe de altă parte, controlul civil asupra armatei și unele delimitări ale prerogativelor prezidențiale. Or, asemenea legi „stînjenesc“, în mod evident, actualul regim de facto. Acesta este interesat, totodată, în reluarea ajutorului economic acordat de S.U.A. (fondurile au fost suspendate după înlăturarea guvernului lui Leslie Manigat de către Henri Namphy). Un emisar american care a vizitat recent capitala haitiană — este vorba de Richard Melton, subsecretar de stat pentru problemele caraibiene — a insistat pe lîngă autoritățile locale în legătură cu „necesara lor colaborare în lupta antidrog“ și cu „importanța unor deschideri democratice interne“, ca prealabile condiții ale reluării ajutorului S.U.A.

Cercuri democratice haitiene consideră, în acest context, că recentele măsuri adoptate de generalul Prosper Avril — formarea Consiliului electoral provizoriu, reintrarea în vigoare a Constituției, crearea unui comitet de luptă contra traficului de stupefiante — răspund, pe de o parte, unor necesități interne, țara așteptînd, din partea actualului guvern, demararea unor „pași spre schimbare“. Presiunile, în acest sens, s-au înmulțit, prin cele două greve generale din ultimele luni și alte manifestații populare revendicînd „evoluții spre democratizarea internă“. În același timp, recentele măsuri enunțate corespund cererilor formulate de S.U.A., fie că e vorba de combaterea flagelului drogurilor, care interesează pregnant Washingtonul, fie că este vorba de asigurarea unei minime „fațade democratice“, în măsură să justifice, în fața opiniei publice americane, reluarea ajutorului către Haiti. De altfel, în timpul recentelor rebeliuni militare, Washingtonul și-a exprimat sprijinul față de guvernul lui Prosper Avril, precizînd,

totodată, că „urmărește îndeaproape" evoluția evenimentelor din Haiti.

În actualul context, populația privește cu neîncredere evoluțiile interne. Situația economică s-a înrăutățit în ultimele luni, arată corespondenți de la fața locului, ceea ce a dus la o creștere a exodului haitienilor către Republica Dominicană (țara care împarte, împreună cu Haiti, insula cu același nume), ca și spre alte state din zonă. Cercurile democratice interne se pronunță, tot mai activ, pentru organizarea de alegeri și inițierea unui drum către schimbări structurale în țară. Slăbit de recentele rebeliuni, guvernul militar se străduiește, deocamdată, să dea garanții de soliditate, asigurînd că deține controlul asupra situației, dar o realitate rămîne faptul că principalul pilon al puterii — forțele armate — se află, acum, într-un moment de vădită și accentuată scindare.

A. V.

SANTIAGO DE CHILE

Context politic preelectoral

În perspectiva alegerilor prezidențiale și legislative, care vor avea loc la 14 decembrie, la Santiago de Chile încep să se prefigureze candidaturile ce se vor confrunta cu prilejul viitorului moment electoral.

Santiago de Chile. Demonstrație populară în sprijinul revendicărilor democratice

Alegerile generale chiliene, de la sfîrșitul acestui an, sînt menite să marcheze revenirea țării la o guvernare civilă, după mai mult de un deceniu și jumătate de regim militar. Aceasta reprezintă, în esență, o urmare a rezultatului referendumului popular, din octombrie trecut, cînd, în majoritate, populația a respins ideea candidaturii unice a generalului Augusto Pinochet, actualul șef al statului, la viitoarele alegeri, idee propusă de guvernul militar și forțele armate. În urma, deci, a răspunsului dat la referendum, viitorul scrutin rămîne deschis unor diverse candidaturi, reprezentînd cercuri apropiate regimului militar sau în opoziție față de acesta.

Rezultatul consultării populare amintite a constituit, în mare parte, rodul consensului realizat între partidele politice de opoziție față de dorința de continuitate a regimului militar. Grupate în cadrul „Concertării pentru NU", aceste partide — reprezentînd curente politice diverse, de la cele de dreapta, la cele de centru și de stînga — au reușit să mobilizeze cercuri largi ale opiniei publice chiliene, care se pronunță pentru trecerea la o deschidere democratică în țară. În prezent, același spirit prevalează și în ceea ce privește alegerea unei candidaturi unice a opoziției la viitoarele alegeri. Obiectivul nu este simplu, dar experiența și concluziile referendumului din octombrie par să fie predominante față de deosebirile de ideologie, importantă dovedindu-se strategia politică necesară unei perspective palpabile pentru mult așteptata „tranziție spre democrație".

În aceste condiții, se profilează, în rîndul partidelor de opoziție față de regimul militar, un tot mai pronunțat consens față de candidatura lui Patricio Aylwin, președintele democrației creștine. În favoarea sa se pronunță atît propriul partid, cît și formațiunile din cadrul „Concertării partidelor politice pentru democrație" (C.P.P.D.), fosta „Concertare pentru NU" (în timpul referendumului), ca și alte grupări ale opoziției de stînga. Ideea unei candidaturi unice — cel mai probabil în favoarea lui Patricio Aylwin — a fost susținută, recent, de Consiliul Național al democrației creștine chiliene, care și-a propus realizarea unui „mare acord național de guvernare". Acesta va permite „concertarea tuturor forțelor politice dornice să elaboreze bazele instituționale pe care se va sprijini viitorul regim democratic". Arătînd, la rîndu-i, că, dacă grupările de opoziție față de regimul militar vor rămîne la fel de unite, va fi posibilă și o candidatură prezidențială unică a acesteia, secretarul general al Partidului Socialist din Chile, Clodomiro Almeyda, fost ministru de externe în timpul guvernului de „Unitate Populară" al lui Salvador Allende, a declarat că acest obiectiv este realizabil, datorită coincidențelor existente pe marginea programului viitorului guvern de tranziție democratică. În concepția stîngii, a subliniat Clodomiro Almeyda, acest guvern va trebui să aibă un caracter provizoriu, cu trei sarcini prioritare pe agenda sa, care întrunesc deja un larg consens al forțelor de opoziție : reinstaurarea bazelor democratice ale societății, modificări în politica economică a statului, revenirea țării la o viață politică activă pe plan internațional.

În ce privește primul obiectiv, acesta trebuie să includă modificarea Constituției din 1981, adoptată în timpul regimului militar și elaborarea unui nou text al legii fundamentale, bazat pe tradițiile și aspirațiile democratice ale chilienilor, ca și deplina restabilire a libertăților publice. De asemenea, pe plan economic, se pune, în primul rînd, problema satisfacerii necesităților populației, afectată de practicarea, de către actualul regim, a unei economii de piață liberă, axată exclusiv pe legile cererii și ofertei. Cît privește problematica internațională, se preconizează ca țara să aibă din nou un rol activ în cadrul mișcării de nealiniere, să-și ridice nivelul relațiilor cu celelalte state latino-americane și să le restabilească cu cele cu care le-a întrerupt după lovitura militară de stat din 1973, respectiv cu o serie de țări socialiste europene și Cuba. În baza acestei strategii și a opțiunilor politice comune, se urmărește, în prezent, consolidarea consensului în jurul candidaturii prezidențiale unice, în măsură să stimuleze cea mai amplă unitate. De asemenea, se prefigurează, de pe acum, perspectiva unor liste unice ale opoziției și în ceea ce privește scrutinul legislativ, care va desemna viitorii deputați și senatori. Un accent deosebit se pune, în continuare, pe mobilizarea maselor, ca important și decisiv factor de sprijin social pentru partidele de opoziție, așa cum s-a confirmat deja cu prilejul referendumului din octombrie trecut, soldat printr-un considerabil și semnificativ eșec pentru regimul militar.

În actualul context preelectoral, cercurile politice apropiate guvernului se pregătesc, la rîndu-le, pentru confruntarea cu urnele. Săptămîna trecută, ministrul finanțelor, Hernan Buchi, și-a prezentat șefului statului demisia — decizie apreciată unanim de observatori și cercurile politice chiliene drept un prim pas spre desemnarea sa în calitate de candidat prezidențial din partea regimului. Numele său se vehicula de mult și insistent, Hernan Buchi beneficiind, se pare, de sprijinul personal al generalului Augusto Pinochet, după ce, ca urmare a referendumului, a devenit imposibilă prezentarea, de către acesta, în alegeri. Candidatura lui Hernan Buchi ar urma să fie lansată de către Uniunea Democrată Independentă, partid apropiat de guvern. În același timp, însă, formațiunile de dreapta, adepte ale regimului, se pregătesc, unele, să-și lanseze propriii candidați, altele i-au anunțat deja, iar altele par încă nedecise. Reacția tuturor acestor grupări față de demisia lui Hernan Buchi din postul de ministru — în perspectiva lansării candidaturii sale prezidențiale — a fost, de aceea, „moderată", apreciază observatorii. Posibilitatea unei regrupări a acestor cercuri în jurul candidaturii sale apare, deocamdată, dificil de realizat.

Cît privește cercurile de opoziție, acestea îl identifică pe posibilul candidat prezidențial al guvernului drept „principalul arhitect" al politicii economice a acestuia, în calitatea sa de ministru de resort în ultimii patru ani. De asemenea, se apreciază că o eventuală președinție aparținînd candidatului guvernamental ar însemna un „cabinet al continuității", puterea reală aflîndu-se în mîinile militarilor, mai precis ale generalului Augusto Pinochet, care, conform Constituției în vigoare, va rămîne, după predarea puterii, șef al forțelor armate încă patru ani. În sfîrșit, alte opinii remarcă, legat de aceasta, faptul că, în urma remanierii guvernamentale declanșate prin demisia lui Hernan Buchi, în noul cabinet au fost introduși alți doi militari.

Deocamdată, sondajele de opinie efectuate indică — în alternativa unei confruntări Patricio Aylwin-Hernan Buchi — o victorie substanțială pentru cel dintîi. Pronosticurile sînt, desigur, premature ; ceea ce reține, totuși, atenția este consensul cercurilor opoziției în jurul unei candidaturi prezidențiale unice, în contrast cu vădite căutări ale adepților regimului în direcția unei „opțiuni valabile" a acestuia la viitoarele alegeri.

Anca Voican

REPORTAJ PE GLOB

PHENIAN

Viitorul la timpul prezent

Radu Dobre

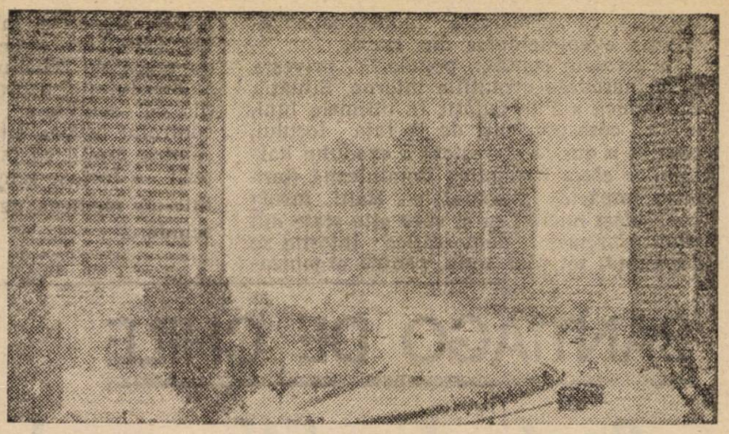

Ritm intens de lucru la complexul cultural-sportiv Kwangbok

De pe terasa Monumentului Victoriei Ideilor Ciuce – una din cele mai impunătoare realizări sculpturale ale Phenianului de azi –, situată la o înălțime de 170 de metri, larga panoramă ce se deschide in fața ochilor – asupra orașului și împrejurimilor – pare a închega, într-un tot, frînturile de imagini și impresii culese cu prilejul vizitelor la importante și monumentale așezăminte reprezentative sau prinse din fuga mașinii, parcurgînd largile bulevarde și podurile moderne aruncate peste fluviul Tedong. Unele precizări, făcute de amabilele gazde, vin să completeze sinteza privind istoria de ieri, de azi și de mîine a acestor locuri.

Istoria Phenianului – oraș erou, cu nume de largă rezonanță în inima întregului popor coreean, dar și mult peste hotarele țării– este strîns legată de lupta împotriva asupririi străine, pentru eliberare națională și socială, pentru înfăptuirea operei revoluționare de transformări înnoitoare în țară, de edificare a orînduirii socialiste în partea de nord a Peninsulei Coreene.

Cei care, cu peste un mileniu și jumătate în urmă, s-au stabilit pe aceste meleaguri, au făcut-o pentru că au găsit aici o natură ospitalieră, cu cîmpii întinse și ape bogate, cu coline înverzite și împodobite de păduri falnice, cu creste de munți în zarea albastră. Se spune că unul din cunoscuții poeți din perioada statului centralizat Koryo (secolele X–XIV), Kim Hwang Weun, fascinat de aceste locuri minunate, scria : „Apele albastre ale fluviului clipocesc sub zidurile dincolo de care crestele munților sînt poleite de licărirea zorilor". Poetul s-a oprit aici, și-a rupt condeiul și s-a declarat incapabil să exprime tot farmecul naturii înconjurătoare.

Acestui farmec natural i se adaugă, astăzi, profiluri moderne, nebănuite cu doar cîteva decenii în urmă. Pentru că, de fapt, Phenianul, cu tot trecutul său de veacuri, este unul dintre cele mai tinere orașe ale lumii. În timpul războiului de apărare a patriei, din perioada 1950–1953, orașul a fost, practic, ras de pe fața pămîntului. Pe cerul „dimineților liniștite" au apărut avioane militare dușmane care, timp de peste 1000 de zile, au lăsat să cadă peste oraș 428 000 de bombe de diferite mărimi, care au transformat în ruine și moloz tot ceea ce fusese, pînă atunci, o liniștită localitate comercială, cu clădiri modeste, cu o populație de numai 400 de mii de oameni. O bombă pentru fiecare locuitor...

Istoria orașului nou începe în urmă cu mai bine de trei decenii și jumătate. În 1953, totul a trebuit să fie reluat de la capăt, opera de reconstrucție, de lichidare a rănilor provocate de război luînd un puternic avînt.

De la înălțimea la care ne aflăm, orașul își etalează, cu dărnicie, prezentul. Adevărate opere arhitectonice, replică modernă la încîntătorul peisaj natural, se dezvăluie privirii în lumina clară a miezului zilei. Peste fluviul Tedong, cu apele sale albastre, ce străbate orașul de la un capăt la altul, au fost construite numeroase poduri înalte, largi, moderne. De jur-împrejur, clădiri semețe, cu o arhitectură implantată adînc în modernitate, dar păstrînd caracteristici esențiale ale specificului național : Palatul Congreselor, Palatul Adunării Populare, Palatul de studii al poporului, Muzeul Victoriei, Muzeul de Istorie, Universitatea „Kim Ir Sen", Teatrul „Mansude", Palatul sporturilor, Palatul Pionierilor, Centrul de sănătate, Studiourile de film, marele hotel „Koryo" (cu cele două aripi, avînd fiecare cîte 45 de etaje, unite la etajul 35 printr-o traversă simbolizînd aspirația spre unificare a patriei), precum și impresionantele monumente realizate în cinstea celei de-a 70-a aniversări a tovarășului Kim Ir Sen – Arcul de Triumf și Monumentul Ideilor Ciuce, pe terasa căruia ne aflăm. – construcții realizate sub directa îndrumare a tovarășului Kim Giong Il. Adăugați, la toate acestea, largile bulevarde, frumos ordonate, străjuite, de o parte și de alta, de clădiri pentru locuințe, cu o concepție arhitectonică îndrăzneață, care îmbină, armonios, monumentalitatea și funcționalitatea, edificii cu înălțimi de 30–40 de etaje, și veți realiza imaginea vie a acestei capitale, edificată într-un timp record, prin hărnicia, dăruirea și dragostea pentru frumos a unui popor dornic de măreție împliniri.

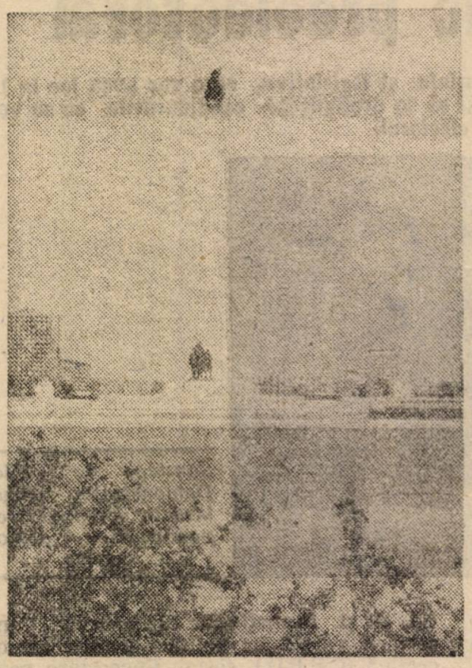

Monumentul Victoriei Ideilor Ciuce domină ansamblul arhitectonic al părții centrale a orașului

În apropierea locului unde ne aflăm se găsește un uriaș și impresionant monument de granit, reprezentînd un „cal înaripat" aflat în zbor – „Ciăullima" –, simbolizînd cadența uimitoare a dezvoltării Phenianului, ca și a întregii țări, spiritul eroic al poporului coreean.

Privirea se oprește, apoi, îndelung, spre o largă porțiune din vestul orașului, acolo unde macarale gigantice, minuite de oameni harnici, înalță spre cer construcțiile ce vor forma Complexul cultural-sportiv Kwangbok, ce va găzdui, în acest an, Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților. Acest adevărat „oraș în oraș", întins pe o suprafață de aproape 300 000 mp, ridicat în numai doi ani, și la a cărui realizare au concurat eforturile a mii și mii de tineri veniți din toate colțurile țării, va asigura participanților la importanta manifestare a tinerilor din întreaga lume condiții dintre cele mai propice bunei desfășurări a manifestărilor și întrecerilor prilejuite de eveniment.

Intrarea în noul complex cultural-sportiv se face printr-un bulevard larg, de circa 100 de metri, străjuit, de o parte și de alta, de cîteva sute de mari construcții – blocuri de locuit de 24 pînă la 42 de etaje (care, după ce se va încheia festivalul, vor adăposti peste 25 000 de familii de oameni ai muncii din Phenian). Concomitent, sînt realizate amenajările de interes social – școli, creșe, grădinițe, spitale, teatre și cinematografe, săli sportive, magazine, restaurante. Printre acestea, Teatrul tineretului (cu 4 000 de locuri), cinematograful „Internațional" (cel mai mare din Asia), centrul de telecomunicații internaționale, marele teatru din Phenianul de vest (cu 2 000 de locuri), un stadion cu 30 000 de locuri și un altul gigantic, pe insula Reungra, care poate adăposti, sub acoperămîntul său, 150 000 de spectatori. Este în curs de terminare, de asemenea, noul aeroport din Sunau, situat în nordul orașului, alături de cel actual.

Un loc aparte îl ocupă sălile de sport, 10 la număr, aliniate de-a lungul unei esplanade, cîte una pentru fiecare din sporturile de bază (box, handbal, tenis. baschet etc), o piscină olimpică acoperită, fiecare dintre ele adaptate necesităților disciplinei respective, funcționalitatea completînd, în chip fericit, frumusețea arhitectonică și trăinicia materialelor de construcții. De asemenea, trebuie menționat că, tot în perimetrul cartierului Kwangbok, s-au construit un nou palat al pionierilor și școlarilor, un nou circ cu 3 500 de locuri, patru hoteluri (dintre care unul cu 105 etaje), numeroase alei și zone verzi.

Mărețul proiect, care astăzi se află în faza finală de materializare, a pus în valoare și fluviul Tedong, care s-a transformat, datorită unor îndrăznețe soluții, într-o frumoasă arteră de apă dulce, măsurînd, în oraș, peste 300 m lățime. Pe cele două insule ale sale – Reungra, în nord, și Yanga, în sud – au fost amplasate importante construcții.

Toate acestea sînt secvențe ale prezentului, dar un prezent mult proiectat în viitor.